

www.limburg.nl

Nota van antwoord bij
Natura 2000-plan Geuldal (157)

Beantwoording inspraakreacties op
Ontwerp Natura 2000-plan (november 2021)

provincie limburg

Colofon

Deze nota van antwoord is een uitgave van Gedeputeerde Staten van de Provincie Limburg.

Provincie Limburg
Postbus 5700
6202 MA Maastricht
T: +31 43 389 99 99
W: www.limburg.nl

**Nota van antwoord bij
Natura 2000-plan Geuldal (157)**

**Beantwoording inspraakreacties op
Ontwerp Natura 2000-plan (november 2021)**

provincie limburg

Inhoud

Deel A: Inleiding	3
Deel B: Inspraakreacties op ontwerp Natura 2000-plan Geuldal	5
Deel C: Bestuurlijke reactie op ontwerp Natura 2000-plan Geuldal.....	83
Deel D: Ambtelijke wijzigingen.....	124
Deel E: Overzicht inspraak- en bestuurlijke reacties.....	126

Colofon

Deze nota van antwoord is een uitgave van Gedeputeerde Staten van de Provincie Limburg.

Provincie Limburg
Postbus 5700
6202 MA Maastricht
T: +31 43 389 99 99
W: www.limburg.nl

Deel A: Inleiding

In deze nota van antwoord beantwoordt het college van Gedeputeerde Staten van Limburg, het bevoegd gezag voor het Natura 2000-gebied Geuldal, de zienswijzen (inspraakreacties) op het ontwerp Natura 2000-plan Geuldal. Het ontwerp Natura 2000-plan beschrijft om welke bijzondere natuurdoelen het in dit Natura 2000-gebied gaat en met welke maatregelen deze doelen behouden, verbeterd of – binnen de gebiedsbegrenzing - uitgebreid kunnen worden.

Het bevoegd gezag heeft het ontwerp Natura 2000-plan conform de Wet Natuurbescherming (WNB) en art. 3.4 de Algemene wet bestuursrecht (Awb), ter inspraak aangeboden om kennis te kunnen nemen van reacties en ideeën naar aanleiding van de voorstellen die in het Natura 2000-plan staan. De ingekomen reacties zijn in deze nota van antwoord beantwoord. In dit document is de argumentatie terug te lezen waarom zienswijzen wel of niet tot aanpassing van het ontwerp van het Natura 2000-plan Geuldal hebben geleid.

Proces

De inspraakprocedure is aangekondigd met een kennisgeving op www.overheid.nl en van 17 november 2021 tot en met 5 januari 2022 was het mogelijk om een zienswijze in te dienen op het ontwerp Natura 2000-plan Geuldal. In deze periode konden belanghebbenden schriftelijk, via internet of mondeling reageren op de plannen.

Inspraak

De provincie Limburg ontving op de aangeboden stukken in totaal inspraakreacties van 12 insprekers. Dit betrof 9 reacties van belangenorganisaties en 3 individueel belanghebbende (bedrijven/particulieren).

De Vereniging Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting het Limburgs Landschap, Waterschap Limburg, Coöperatie Natuurrijk Limburg, de gemeenten Eijsden-Margraten, Vaals, Voerendaal, Meerssen, Valkenburg aan de Geul, en Gulpen-Wittern hebben gereageerd op de aan hen gezonden brief met het verzoek om op grond van artikel 2.3 lid 3 van de Wet Natuurbescherming (WNB) in te stemmen met de uitvoering van de planmaatregelen.

Vervolprocedure

Na verwerking van de resultaten van de inspraak en de bestuurlijke reacties over het ontwerp Natura 2000-plan stelt het bevoegd gezag, in casu Gedeputeerde Staten van de Provincie Limburg, het Natura 2000-plan Geuldal definitief vast. Tegen dit vaststellingsbesluit is op onderdelen beroep mogelijk bij de Rechtbank.

Het Natura 2000-plan wordt in principe vastgesteld voor een periode van zes jaar. In die periode worden de ontwikkelingen in het gebied en de resultaten van de maatregelen gevolgd; indien nodig worden aanvullende bepalingen vastgelegd in een addendum, dat de vereiste procedures van de Algemene wet Bestuursrecht

doorloopt. Aan het einde van de looptijd van het Natura 2000-plan volgt een evaluatie die informatie levert voor het volgende Natura 2000-plan. Het Natura 2000-plan kan met maximaal zes jaar worden verlengd.

Leeswijzer

Bij het beantwoorden van de zienswijzen zijn in **deel B** van deze Nota van antwoord alle reacties behandeld, die gericht zijn op de inhoud van het Natura 2000-plan; elk onderdeel van de inspraakreactie is behandeld. De betreffende inspraakreacties zijn in de vorm van een vraag met **zwarte tekst** weergegeven, met daaronder in een *cursief blauw lettertype* de antwoorden van het bevoegd gezag. Na elke inspraakreactie en antwoord volgt een conclusie, deze is met een **vet blauw lettertype** aangegeven. In deze Nota van antwoord zijn zienswijzen waar mogelijk geanonimiseerd verwoord. Bij eensluitende zienswijzen is verwezen naar een eerder geformuleerd antwoord.

In **deel C** van deze Nota van antwoord zijn voor de duidelijkheid de reacties van de betreffende bestuursorganen (De Vereniging Natuurmonumenten, Stichting het Limburgs Landschap, Waterschap Limburg, Coöperatie Natuurrijk Limburg, de gemeenten Eijsden-Margraten, Vaals, Voerendaal, Meerssen, Valkenburg aan de Geul en Gulpen-Wittern) op het ontwerpplan weergegeven.

Deel D van de Nota van inspraak betreft de relevante ambtshalve en redactionele aanpassingen van de plantekst; dezen worden niet inhoudelijk toegelicht, tenzij van groot belang voor leesbaarheid of begrip van het plan en de rol ervan de samenleving.

Tenslotte in **deel E** van deze nota is een overzicht te vinden van de ingediende inspraak- en bestuurlijke reacties op het Natura 2000-plan Geuldal.

Deel B: Inspraakreacties op ontwerp Natura 2000-plan Geuldal

De inspraakreacties zijn gegroepeerd. De ingebrachte zienswijze(n) wordt eerst omschreven. Daaronder staat in een *cursief blauw lettertype* het antwoord vermeld. De conclusie bij inspraakreactie is met een *vet blauw lettertype* na ieder antwoord aangegeven.

Staatsbosbeheer, Indiener 1

Vraag 1: Kan de provincie meer prioriteit geven aan run-off maatregelen en de bescherming van intrekgebieden en aangeven welke oplossingen en instrumenten hiervoor worden ingezet?

Antwoord:

In lopende of nog op te starten gebiedsprocessen zal aandacht besteed gaan worden aan de bescherming van intrekgebieden en run-off maatregelen, waar nodig.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2: Kan er voor terreinbeheerders ook een groeve beheersubsidie worden ingesteld?

Antwoord:

Een regeling voor het verlenen van een beheer- en onderhoudssubsidie voor mergelgroeven is voorzien in het kader van dit beheerplan. Deze is als maatregel opgenomen onder maatregelnummer 157.Sk.4. De regeling dient nog nader uitgewerkt te worden.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 3: Kan de provincie een selectie van groeves maken (in het groevebeheerplan) waar de vleermuizen geteld (monitoring) kunnen worden?

Antwoord:

De in het groevebeheerplan opgenomen groeven zijn geselecteerd op basis van de aanwezigheid van tenminste één van de drie aangewezen soorten vleermuizen. Deze groeven kunnen geteld worden indien aan het vereiste van de aanwezigheid van een vergunning van de Mijnbouwwet voor extensief gebruik is voldaan. Alle groeven die

vergundbaar voor extensief gebruik zijn voor de Mijnbouwwet worden geteld voor monitoring van de aantallen.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4: Kan er extra handhaving plaats vinden van groevedelen die veilig zijn gemaakt?

Antwoord:

Er is geen aanleiding voor extra handhaving, er vindt wel toezicht plaats, maar niet meer of minder dan al is voorzien. Onder de naam Samen Sterk In Limburg (SSIL) werken diverse instanties samen op het gebied van handhaving in het buitengebied. Doel is om misstanden in het buitengebied van Limburg waaronder ook ondergrondse groeven effectief te kunnen aanpakken en handhaving efficiënter in te richten, waarbij natuur(gebieden) bijzondere aandacht krijgen in dit samenwerkingsverband.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd

Vraag 5: Kan er één groevebeheerplan voor meerdere Natura 2000-gebieden worden opgesteld?

Antwoord:

Er wordt voor elk Natura 2000-gebied een deel-groevenbeheerplan opgesteld. Voor de uitvoering van de maatregelen kunnen deze plannen eventueel geïntegreerd tot één uitvoeringsplan voor de Natura 2000-gebieden samen.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 6: Kunnen naast vrijwilligers ook ecologische bureaus worden ingezet voor de vleermuizeninventarisatie gelet op de toename van veilige groeves?

Antwoord:

Er is vooralsnog geen reden om de reguliere vleermuistellingen die in het kader van de landelijke NEM-monitoring worden uitgevoerd door onderzoeksbureaus uit te laten voeren. Hiervoor is geen extra budget opgenomen in dit beheerplan. Dit is evenmin een onderwerp geweest dat in de voorbesprekingen van het concept-beheerplan met de TBO's ter sprake is gekomen. De tellingen worden georganiseerd in het kader van het NEM-wintertellingen (CBS/Zoogdiervereniging) en uitgevoerd door vrijwilligers.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 7: Kan de monitoringsparagraaf worden aangevuld voor habitattypen die niet onder de SNL monitoring vallen? In de tabel (pagina 360) staat de monitoring opgenomen. Bepaalde habitattypen vallen echter uit de boot als het gaat om SNL-monitoring. Voor deze typen worden trends of ontwikkelingen niet bijgehouden. Voorbeelden zijn Beuken_eikenbossen met Hulst die vallen onder het pakket N15.02 (geen vegetatie). Veldbies-Beukenbos die vallen onder pakket N15.02/N16.01, Eiken-Haagbeukenbossen met pakket Droog hakhout (N17.02) en kruiden- en Faunarijke graslanden (N12.02). Onlangs is dit als knelpunt naar voren gekomen bij de op stapel staande kartering van het Gerendal, omdat geen financiering beschikbaar is voor een complete kartering. Er komt dus geen geactualiseerde habitatypekaart beschikbaar en ontwikkelingen worden niet zichtbaar. Gevraagd wordt om de monitoringsparagraaf in dit licht nog eens te bezien en te voorzien in deze omissie.

Antwoord:

Aanvullend op de SNL-monitoring voert de provincie Limburg vegetatiekarteringen uit om te onderzoeken of aanwezige vegetaties voldoen aan de voorwaarden van de habitattypen. Er is daarom geen omissie met betrekking tot de habitattypenkaart. Overigens is type N16.01 vervangen door N16.03. In het verleden is gezocht naar mogelijkheden om karteringen gezamenlijk op te pakken. Deze poging is gestrand op juridische en fiscale bezwaren. De provincie staat ervoor open om dit nogmaals gezamenlijk te onderzoeken. De werkwijze van de SNL-monitoring geeft deze mogelijkheid.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd. Toegevoegd na de zinvoeren zij een basiskartering uit. Ook monitoren zij eens in de 12 jaar de bosstructuurontwikkeling. De nodige aanvullende karteringen worden door de provincie Limburg uitgevoerd.

Vraag 8: Kan de provincie een formulering in het beheerplan opnemen dat voor gewijzigde habitattypen in het Natuurbeheerplan, bijvoorbeeld door natuurherstel, er voldoende financiën beschikbaar worden gesteld?

Antwoord:

De financiële consequenties van de kwaliteitsslag a.g.v. de uitvoering van de Natura2000-maatregelen zijn in beeld gebracht en meegenomen in het SVNL budget voor de beheerkosten. Dit is gebeurd inclusief het effect van de kwaliteitsslag uit het Limburgse Aanpak Stikstofreductie en Natuurverbetering (2022) als opvolger van het aanvalsplan stikstof. Niet meegenomen is de kwaliteitsverbetering die mogelijk

volgt uit het SPUK programma Natuur. Daar was op dat moment nog niets over bekend.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 9: Kunnen de maatregelen voor soorten beter afgestemd worden met het behoud van de habitattypen waar deze soorten voorkomen?

Antwoord:

De mate van vóórkomen van de typische soorten is een van de kwaliteitsindicatoren van het habitatype. Zij hebben zich hier veelal alléén kunnen handhaven door het gevoerde beheer. Door achterstallig onderhoud en beheer gaan ze achteruit; ook zijn er een aantal soorten verdwenen. Daarom zijn maatregelen noodzakelijk. De voorgestelde maatregelen zijn kleinschalig en hebben nauwelijks invloed op de omvang en kwaliteit van de habitattypen. Het gaat bijvoorbeeld om bosrandbeheer voor bijv. vliegend hert, hazelmuis en karakteristieke bosplanten. Soms is het zelfs nodig om populaties van soorten te versterken of weer terug te brengen zoals met het project Operatie peperboomje.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 10a: Toetsing huidig gebruik. Het onduidelijk is dat beheerders voor al het (natuur)beheer dat zij uitvoeren geen vergunning nodig hebben.

Antwoord:

In hoofdstuk 7, toetsing huidig gebruik staat in paragraaf 7.5.1., op pagina 375 het volgende: "In hoofdstuk 5 zijn beheer- en herstelmaatregelen beschreven die gericht zijn op het behalen van de instandhoudingsdoelen (instandhoudingsbeheer). Voor dit beheer is geen vergunning WNb nodig. Met het vaststellen van de beheeringrepen is een afgewogen keuze gemaakt waarbij rekening is gehouden met alle instandhoudingsdoelstellingen waarvoor het Natura 2000-gebied kwalificeert." Daarnaast worden in dit hoofdstuk bijna alle vormen van regulier natuurbeheer vrijgesteld van de WNb-vergunningplicht. Alleen bij bosbeheer in het kader van houtproductie waarbij ook habitattypen in het geding kunnen zijn is een aanvullende voorwaarde gesteld.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 10b: Toetsing huidig gebruik. Het onduidelijk waarop de genoemde inspanningsverplichting in paragraaf 7.2 pagina 367 om de instandhoudingsdoelen uit te voeren op is gebaseerd. Verzoek om verwarring te voorkomen deze formulering weg te laten.

Antwoord:

Deze inspanningsverplichting ligt opgesloten in de Wet natuurbescherming. Gedeputeerde Staten van de provincies zijn ingevolge artikel 2.3 van de WNb gehouden om voor de Natura 2000-gebieden een beheerplan op te stellen waarin inrichtings- en beheermaatregelen worden opgenomen teneinde de door het Rijk vastgestelde instandhoudingsdoelen te realiseren. In hoofdstuk 2.2.3. is dit nader beschreven. Dit om verwarring te voorkomen welk huidig gebruik/welke activiteiten er in hoofdstuk 7 wel getoetst worden en welke niet. Het is evident dat dit beheerplan opgesteld is op basis van Europese en nationale wet- en regelgeving.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 11: Er is strijdigheid tussen het behoud van maximale biodiversiteit en het behoud van habitattypen (de strikte toepassing van de Natura 2000 systematiek) en houtproductie en houtoogst. Is hierover extra afstemming mogelijk?

Staatsbosbeheer heeft een grote oppervlakte bos met kwalificerende habitattypen en ook met niet-kwalificerende delen, hierbij richt ik mij op de Veldbies-beukbossen, Beuken-eikenbossen met hulst en Eiken-haagbeukenbossen. Uiteraard staan ook voor mij de doelstellingen met betrekking tot deze habitattypen, zoals die zijn geformuleerd in het aanwijzingsbesluit d.d. 22 juni 2015 niet ter discussie; die staan ook voor mij vast. Daarom juist uitgaande van deze aangewezen habitattypen en een strikte toepassing van de N2000-systematiek constateer ik dat men in het plan veelal een maximering van de biodiversiteit heeft willen bereiken. Door ingrepen omwille van de biodiversiteit worden juist al kwalificerende opstanden beïnvloed in hun natuurlijke ontwikkeling. Deze strijdigheid komt voortdurend terug in de tekst. Ik pleit ervoor om deze tegenstelling tussen maximale biodiversiteit enerzijds en anderzijds een hele strikte toepassing van de N2000-systematiek nader met elkaar te bespreken, om te voorkomen dat dit jarenlang discussies geeft.

Voor diezelfde habitattypen en ook voor de niet kwalificerende bosopstanden geldt dat er houtoogst mogelijk is; bij de toetsing van het huidig gebruik wordt dit beschreven. Echter uitbreidingsdoelstellingen en ook maatregelen voor de te beschermen soorten worden veelal volgens de tekst geprojecteerd in de percelen waar houtproductie en houtoogst via het reguliere beheer plaatsvinden. Hoewel houtproductie en houtoogst zijn toegestaan komen deze toch onder druk te staan. Dat vraagt aandacht voor wat betreft de oppervlakte, snelheid en mate van de voorgenomen maatregelen. Dit geheel zal zijn uitwerking krijgen in een bosbeheerplan waarvan het voornemen is opgenomen in dit plan. Het is van belang dat er nog de nodige keuzevrijheid over blijft bij de opstelling van dit bosbeheerplan. Ook op dit punt pleit ik voor een nadere onderlinge afstemming.

De bevindingen van deze afstemming wil ik ook gaan betrekken bij de beantwoording van uw verzoek tot medewerking in de uitvoering van dit N2000-beheerplan.

Antwoord A:

Het is evident dat een bosbeheerplan een belangrijk instrument is om in afstemming met SBB een nadere invulling van het bosbeheer tot stand te brengen.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Bovenvermelde punten hebben veel onderlinge relatie. Daarom heb ik hieronder ook de verschillende meer gedetailleerde aanduidingen staan, die de beide bovenvermelde punten nader onderbouwen.

• **Beuken-eikenbossen met hulst (Hoofdrapport pagina 138)**

Hier staat: *"Verbetering van de kwaliteit, in de vorm van meer variatie in structuur door de opbouw van horizontale gelaagdheid, meer ondergroei, oude bomen, dik dood hout en/of hakhoutstoven, soortenrijke open plekken en gevarieerde bosranden, zijn de belangrijkste aandachtspunten voor dit habitatype."* Dit lijkt in strijd met de tekst van het N2000-habitatprofiel, waar in staat:

"Beoordelingsaspect kwaliteit: matig ongunstig

- 1. Typische soorten: Er zijn geen aanwijzingen dat de soortensamenstelling van de beukeneikenbossen met hulst in de afgelopen decennia negatief is veranderd.*
- 2. Structuur en functie: Voor het behoud van het habitatype zijn de ecologische condities voldoende. De structuur van het grootste deel van de beuken-eikenbossen met hulst is echter erg monotoon.*

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: gunstig

Voor het behoud van het habitatype hoeft niets aan specifiek beheer gedaan te worden. Bij nietsdoen veranderen eikenbossen geleidelijk in beukenbossen van dit habitatype. Wel is het zaak om de boscomplexen zoveel mogelijk aaneengesloten te houden en storende invloeden vanuit het cultuurland tegen te gaan."

Ik vraag u aandacht te besteden aan deze tegenstrijdigheid en aan te geven hoe u dit beoordeelt.

Antwoord B:

Het profieldocument van H9120 is van het jaar 2015. Wij hebben ons gebaseerd op de laatste versie van de herstelstrategie van H9120 waar een aantal maatregelen worden geformuleerd. Die herstelstrategie dateert uit 2020. Zie hieronder.

Herstelstrategie H9120 Deel II pag. 790 en pagina 798-799 juni 2020:

"De in het profiel omgeschreven soortenrijke zomen en randen worden in hun voorkomen beperkt door de beschikbaarheid van licht en de accumulatie van strooisel. Stormgaten zijn niet geschikt om het permanente halfschaduwmilieu in stand te houden voor deze zomen. Er zal actief moeten worden beheerd om deze zomen te creëren of in stand te houden.

Herstel van leefgebied licht minnende soorten.

Licht minnende soorten van standplaatsen van Beuken-eikenbossen staan sterk onder druk, met name vaatplanten zoals Hengel, Echte guldenroede, havikskruiden en hertshooisoorten. Deze soorten kwamen vroeger veelvuldig voor in open hakhoutbossen, maar zijn momenteel alleen nog langs paden en lanen door en langs oude bosgroeiplaatsen te vinden en gaan ook daar sterk achteruit (Bijlsma et al. 2001). Dit geldt evenzeer voor diverse ectomycorrhizavormende paddenstoelen (Ozinga et al. 2013). Naast het ouder en dichter worden van bossen en de voortgeschreden bodemverzuring is de groep van karakteristieke vaatplanten ook verdwenen door intensivering van landgebruik, met name door vermesting en de vorming van scherpe bosranden. Ook de kleine fauna van bosranden en open ruimtes in bossen is sterk afgenomen (Veling et al. 2004). Deze soorten vereisen niet zozeer tijdelijke open plekken als gevolg van ingrepen of natuurlijke dynamiek ('gaps') maar een mate van permanente openheid van het bos zelf, van open ruimtes, bermen van paden en lanen of van bosranden. Het belang van dergelijke openheid in bossen is samengevat door Sparks et al. (1996); Ferris & Carter (2000); Anderson (2003) en Smith et al. (2007), met aanbevelingen voor het beheer. In plaats van in oude bossen structuurmaatregelen door te voeren, kan oude infrastructuur worden ontsloten en onderhouden: bermen kunnen worden verbreed tot grazige stroken (dreven, traa's) en kleine open ruimtes met zoom- en mantelvegetaties waarvan de al aanwezige oudbossoorten sterk zullen profiteren (Buckley et al. 2007) en er meer bloem- en waardplanten komen voor entomofauna (Warren & Fuller 1993; Veling et al. 2004). De grazige bermen kunnen jaarlijks worden gemaaid en de aangrenzende mantels periodiek teruggezet (Van den Bos 2004) en periodiek met trekkende schaapskudden worden begraasd. De bermen dienen als uitvalsbasis voor hervestiging van soorten in het bos zodra zich daar gunstige condities voordoen. Het netwerk van deze bermen en open ruimtes kan tegelijkertijd functioneren als corridor met leefgebied voor kleine fauna van het droge bos- en heidelandschap, zoals reptielen (Van Rijsewijk & Van der Heijden 2015)".

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Plateaubossen: Kernopgave 8.04 (Hoofdrapport pagina 208)

Hier staat: *"Herstel gevarieerde vegetatiestructuur van Veldbies-beukenbossen (H9110) en Beukeneikenbossen met hulst (H9120) (afwisseling open en dicht), verzachten bosrand en herstel natuurlijke boomsamenstelling. Dit is mede van belang voor de Spaanse vlag (H1078)".* Dit lijkt een tegenstelling te zijn met

hetgeen op pagina 217 wordt gesteld over de Spaanse vlag: "Er is daarom geen extra beleid of inzet nodig om de soort verder te helpen...". Ik vraag u om deze tegenstrijdigheid op te lossen.

- **Veldbies-beukenbossen (Hoofdrapport pagina 308)**

Het omvormen van naaldhoutbossen, het instellen van middenbos- en hakhoutbeheer, het bevorderen van zoom- en struweelgemeenschappen, het tijdelijk laten ontstaan van vervangingsgemeenschappen om het habitatype H9110 uit te breiden en een veldbies-beukenbos landschap te realiseren zijn vergaande maatregelen die duidelijke consequenties voor het beheer in dit gebied kunnen hebben, zowel met het oog op het overige gebruik (houtoogst) als ook de financiering van het beheer en de publieke aandacht die gepaard gaat met bosvorming (kap & herplant). Staatsbosbeheer constateert dat met de introductie van het begrip 'veldbies-beukenbos landschap' er veel meer ruimte wordt voor maatregelen wordt ingenomen dan strikt nodig is vanuit N2000, wat bovendien ook deels ten koste gaat van het juist te beschermen habitatype. Staatsbosbeheer constateert ook dat ingrepen in dit habitat een versterking van de biodiversiteit kunnen betekenen, maar te omvangrijke ingrepen gaan juist ten koste van de instandhouding van het habitatype zelf. Het vinden van de juiste balans, omvang en snelheid is van belang. Dat zal zijn uitwerking moeten vinden in een nog op te stellen bosbeheerplan, waarover ik al wat gemeld heb.

Antwoord C:

Voor ons is het rapport van Hommel c.s (2018) een belangrijk uitgangspunt. De nadere invulling moet inderdaad in samenspraak met SBB worden uitgewerkt in een bosbeheerplan.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

- **Veldbies-beukenbossen (Hoofdrapport pagina 215)**

Hierin wordt voorgesteld om 2 bosreservaten in te stellen met ten minste één deel van maximaal 40 ha ongemoeid te laten voor spontane ontwikkeling in aansluiting op het bestaande bosreservaat. De ecologische onderbouwing hiervan is onvoldoende uitgebreid beschreven. Het kan zelfs een principiële strijdigheid opleveren met het N2000-doel, waar behoud van de karakteristieke biodiversiteit het hoogste doel is. Ingrijpen zou dan tot de mogelijkheden moeten behoren. Ik verzoek om een nadere onderbouwing en aandacht voor deze tegenstrijdigheid.

Antwoord D:

Wij begrijpen niet helemaal waarom er tegenstrijdigheid zou bestaan. Wellicht is het goed om dit aan de hand van kaartmateriaal te bespreken en dan te bezien hoe deze twee doelstellingen te verenigen zijn. Dit punt kan dan in het bosbeheerplan nader worden uitgewerkt.

Conclusie:
Plantekst is niet gewijzigd.

- **Eiken-Haagbeukenbos (Hoofdrapport pagina 216)**

Hakhoutbeheer wordt voor dit type voorgesteld. Dit vraagt om een adequate financiering bij de eerste omvorming via dit plan. En voor de financiering van het reguliere beheer dient het juiste nieuwe beheertype te worden toegekend. Weliswaar valt dit buiten de scope van het N2000-beheerplan, maar dient het wel de aandacht te krijgen.

Antwoord E:

Hier zijn wij het mee eens. Bij de inschatting van beheerkosten met het oog op een door de provincie opgestelde prognose voor de komende 10 jaar is uitgegaan van een groter areaal middenbosbeheer.

Conclusie:
Plantekst is niet gewijzigd.

- **Eiken-Haagbeukenbos (Hoofdrapport pagina 216)**

Er staat in de tekst: *"In de Eiken-Haagbeukenbossen liggen kansen voor kwaliteitsverbetering om de biodiversiteit van de bossen te verhogendoor het inbrengen van inheemse typische plantensoorten...."*. Dit zou, afhankelijk van locatie en soorten, eerst nader moeten worden onderzocht en uitgewerkt, voordat het als beheermaatregel kan worden aanvaard. Het zou mogelijk kunnen gaan om het versterken van bronpopulaties behorend bij het habitatype op plekken waar duurzaam behoud gegarandeerd is.

Antwoord F:

In het kader van het door de provincie gesubsidieerde project Operatie Peperboompje wordt door de WUR en Bosgroep Zuid voor minimaal 25 plantensoorten een programma opgesteld en uitgevoerd dat beoogt kleine populaties te versterken dan wel soorten te herintroduceren die van historische groeiplaatsen verdwenen zijn. Daarbij wordt grote zorgvuldigheid betracht zowel bij het verzamelen als het opkweken als het terugbrengen van soorten op groeiplaatsen die op hun (hernieuwde) geschiktheid zijn onderzocht.

Conclusie:
Plantekst is niet gewijzigd.

- **Hellingbossen (Hoofdrapport pagina 224)**

Hier staat: *"Door het ontwikkelen van bosranden met struweelmantel- en zoomvegetaties kan het habitatype ruigten en zomen (H6430C) worden uitgebreid hetgeen direct bijdraagt aan het leefgebied van de Spaanse vlag* (H1078). Dit levert zeker ook een bijdrage aan het leefgebied van het vliegend hert (H1083), maar het vergroten en kwalitatief verbeteren van het leefgebied*

van deze soort zal plaats moeten vinden door meer gerichte maatregelen, zoals het ontwikkelen van (een netwerk van) halfopen, zon beschreven bosranden ...". Het is niet juist om de instandhouding van Spaanse vlag en Vliegend hert als motief aan te voeren voor het creëren van bosranden. Dit kan immers ten koste gaan van de oppervlakte gesloten bos en is een voor het bos ingrijpende en kostbare beheervorm. Voor de Spaanse vlag is eerder in het beheerplan geconcludeerd dat er geen maatregelen nodig zijn voor instandhouding. Voor Vliegend hert als Natura 2000 beschermde soort is uitbreiding van struweel en zoomvegetaties niet beschreven als een voor de instandhouding relevante maatregel, dus dit motief voor deze maatregel komt hier uit de lucht vallen. Ik verzoek u aandacht te besteden aan dit punt.

Antwoord G:

Vliegend hert en Spaanse vlag hebben (half)open bosranden nodig om te overleven. Deze open randen ontstaan door natuurlijke successie (omgevallen bomen), door de omvorming van het bos bijvoorbeeld met hakhout en bij het open houden van wegen en paden. Dit legt geen groot beslag op het habitatype en is ook niet elk jaar noodzakelijk. Er is geen extra beheerinspanning nodig.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

• **Ruigten en zomen (Hoofdrapport pagina 283)**

Er staat: "Door middel van uit te voeren bosrandbeheer kunnen meer gradiëntrijke situaties worden gecreëerd waar nu sprake is van abrupte overgangen." Er moet voor worden gewaakt dat het creëren van bosranden altijd ten koste gaat van het bestaande bos doordat er een hele bosstrook wordt gekapt. Bij voorkeur worden waar mogelijk bosranden gecreëerd aangrenzend aan het bestaande bos door nieuwe aanplant/spontane ontwikkeling. Graag deze nuancering opnemen.

Antwoord H:

Wij zullen deze nuancering opnemen.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd.

Ook staat er: "Uitbreiding extensief (berm-)beheer van bosranden, bospaden of randen langs open plekken in het bos (eens in de 5 jaar maaien of extensief begrazen) met als doel een bosrand met een mantel- en zoomvegetatie te ontwikkelen kan het habitatype ten goede komen (11 ha)." Natura 2000 doelen zijn niet gebaat bij het doorkruisen van beschermde boshabitats door paden met brede bermen met mantel- en zoomvegetaties. Bosrandsoorten horen langs de buitenranden van het bos thuis of kunnen (tijdelijk) langs verjongingsvlaktes voorkomen. Voor dergelijke plekken is aandacht in dit plan op zijn plaats; bosranden elders in het bos levert een strijdigheid op met de N2000 doelen. Terughoudendheid en goede afweging zijn op zijn minst aan de orde.

Antwoord I:

Bospaden zijn al lang bekend als refugium voor plantensoorten die tot de oudbossoorten behoren. Wij zijn het eens met de opvatting dat hier een weloverwogen keuze samen met de terreinbeheerder/eigenaar wordt gemaakt. Die zin is toegevoegd.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd.

• **Veldbies-Beukenbos (Hoofdrapport pagina 308)**

De voorgestelde maatregelen zijn vrijwel volledig gebaseerd op het rapport van Hommel *et al.* (2018) en gaan verder dan de N2000 doelstellingen. Het rapport van Hommel *et al.* had onder meer als vraagstelling hoe een optimaal ontwikkeld Veldbies-Beukenbos er binnen de Nederlandse context uitziet, en wat daarbij de kwaliteitskenmerken zijn. De conclusies en aanbevelingen uit het rapport zijn dan niet alleen gericht op het realiseren van de instandhoudingsdoelen, maar ook op het maximeren van de biodiversiteit. De conclusies en aanbevelingen kunnen daarmee niet altijd 1 op 1 worden gekopieerd in een N2000-plan. Ik verzoek u aandacht te geven aan dit punt.

Antwoord J:

Voor ons is het rapport van Hommel c.s. (2018) een belangrijk uitgangspunt. Daarvoor kunnen wij verwijzen naar de samenvatting van het bovengenoemde rapport waaruit blijkt dat de nadere invulling van deze aanbevelingen cruciaal is voor de kwaliteit van het habitatype. Zie hieronder. Deze nadere invulling moet in samenspraak met SBB worden uitgewerkt in een bosbeheerplan.

Citaat:

"Concreet wordt geadviseerd om (1) plaatselijk op ondiepe vuursteenbodems (met name op zuid-geëxponeerde plateauranden) voor extra openheid te zorgen, bijvoorbeeld door hakhoutbeheer of ontwikkeling heidevegetatie, (2) langs enkele doorgaande wegen en paden de bosrand zodanig terug te zetten dat ontwikkeling van braamstruwelen en kruidenrijke zomen gefaciliteerd wordt, (3) periodiek door groepenkap tijdelijk open plekken binnen het bos te creëren, groot genoeg om een kapvlakteflora en zo mogelijk ook verjonging van eik en berk tot ontwikkeling te laten komen, en (4) waar de verjonging van eik onvoldoende wordt geacht, bij te planten in kleine groepen van ongeveer 40 individuen (bij voorkeur wintereik). Daarbij wordt geadviseerd om op de overgang naar de zone met volledig spontane ontwikkeling in een bufferzone van 50-100 meter breed extra zorg te besteden aan de periodieke verwijdering van naaldhout."

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

- **Veldbies-Beukenbos (Hoofdrapport pagina 309)**

Er is opgenomen in de tekst: *"Instellen van een open bosverbinding met braamstruweel, kruidenvegetaties en open plekken voor migratie van soorten op strategische plekken."* Dit lijkt een vanuit de N2000 doelstelling tegenstrijdige ingreep in een beschermd habitat, waar behoud van het boshabitatype centraal staat. Bovendien is 'bosverbinding' een nogal wat verwarrend begrip om kappen van bos aan te duiden, waarbij dit begrip ook nog eens voor twee tegengestelde uitleggen vatbaar is en door elkaar heen wordt gebruikt. Ik verzoek u om daarom dit verwarrende begrip niet meer te gebruiken.

Antwoord K:

Wij zullen de term bosverbinding schrappen en hebben in plaats daarvan de term "interne corridor" opgenomen.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd.

- **Beuken-Eikenbossen met Hulst (Hoofdrapport pagina 314)**

Er staat vermeld: *"Het geleidelijk vervangen van boomsoorten met een moeilijk afbreekbaar strooisel door soorten met makkelijk verteerbaar strooisel kan helpen om verzuring af te remmen."* Dit is een niet direct binnen dit habitatype passend beheer. Dit bostype wordt gedragen door boomsoorten met op deze karakteristieke bodems slecht afbreekbaar strooisel: beuk en inlandse eik. Bedoelde boomsoorten met goed afbreekbaar strooisel komen hiervan nature (vrijwel) niet voor. De effectiviteit van het inbrengen van rijk-strooiselsoorten in deze bossen als herstelmaatregel is ook nog in onderzoek. In multifunctionele bossen kunnen deze soorten met makkelijk verteerbaar strooisel wel een rol spelen. De voorgestelde maatregel is daarom voor dit type geen goede instandhoudingsmaatregel.

Antwoord L:

Van andere instanties (B-ware en Bosgroep Zuid zoals onder meer tijdens veldwerkplaats in Arcen in 2020 toegelicht) begrijpen wij dat dit in sommige gevallen wel een goede maatregel kan zijn voor dit habitatype. Wel is het nodig om hierbij zorgvuldigheid te betrachten en de effecten goed te monitoren omdat het nog een experimentele maatregel betreft

De Herstelstrategie voor H9120 pagina 800 bevat de volgende passage:

"Aangezien er geen duidelijkheid bestaat over de hoeveelheid stikstof die uit het systeem verwijderd of geïmmobiliseerd kan worden en de effectiviteit van het toedienen van steenmeel en/of inbrengen van rijk-strooiselsoorten in zure bossen nog in onderzoek is, kunnen momenteel geen gefundeerde uitspraken worden gedaan over de duurzaamheid van maatregelen voor dit habitatype (SBV). Ervaringen na aanplant van enkele lindeopstanden in een voormalig eikenhakhoutbos bij Doorwerth geven wel aan dat positieve effecten van een

gunstiger strooiselkwaliteit al binnen enkele decennia kunnen worden waargenomen (Hommel et al. 2002).

Wij zullen in de plantekst het experimentele karakter van deze maatregel benoemen en aangeven dat het mede daarom van belang is dat de effecten van de maatregel gevolgd worden

Conclusie:
Plantekst is gewijzigd.

- **Verwijderen van Robina's in het Beukenbos met Hulst (Hoofdrapport pagina 316)**

Het verwijderen van Robina's wordt beargumenteerd met de stelling dat de soort extra stikstof uit de lucht vastlegt en daarmee verzuuring veroorzaakt. Staatsbosbeheer onderschrijft deze stelling niet. Dat staat verder los van de wenselijkheid deze soort te verwijderen uit de te beschermen habitattypen. Ik wil hierbij aangeven dat het verwijderen van Robinia's van geval tot geval bezien moet worden of en op welke wijze dit probleem aangepakt kan worden. Verwijdering kan op directe wijze bij de uitvoering ook schade veroorzaken en indirect ook door het massaal uitlopen van veel wortels op nabijgelegen locaties. Dan is de oplossing erger dan de veronderstelde kwaal. In de tekst zou deze maatregel minder absoluut geformuleerd dienen te worden; of moeten worden voorzien van een dergelijke kanttekening.

Antwoord M:

Wij hebben in het beheerplan de volgende tekst opgenomen: bij het verwijderen van Robinia's zal van geval tot geval bezien moeten worden of en op welke wijze dit probleem aangepakt kan worden.

Conclusie:
Plantekst is gewijzigd.

- **Houtopstanden (Hoofdrapport pagina 29)**

In deze alinea wordt gesteld dat de boscompensatie voor het bos wat gekapt is voor N2000-doelen maar liefst 3400 ha bedraagt. Dit heeft betrekking op heel Nederland. Voor de duidelijkheid is het nodig dit te voorzien voor de cijfers van Limburg of het gebied van het N2000-beheerplan Geuldal. Verzoek is de tekst aan te passen.

Antwoord N:

Voor de beantwoording zie antwoord op vraag 13 op de volgende pagina.

Conclusie:
Plantekst is gewijzigd

Vraag 12: De kaart van het leefgebied van de Bever in het geulsysteem is niet compleet, kunt u deze kaart actualiseren?

Antwoord:

De bever heeft zich inderdaad verder in het Geuldal verspreid. De kaart zal worden geactualiseerd.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd

Vraag 13: De in dit plan gestelde boscompensatie van 3.400 hectare geldt voor heel Nederland, kan er een boscompensatiecijfer Natura 2000 worden opgenomen voor Limburg of alléén voor dit beheerplan?

Antwoord:

Om stikstofgevoelige natuur, zoals heide en hoogveen, te herstellen en Vogel- en Habitatrichtlijndoelen te realiseren is het soms noodzakelijk om in Natura 2000-gebieden bos om te zetten in andere typen natuur. Het gaat, op basis van maatregelen die in Natura beheerplannen zijn uitgewerkt, in totaal om ongeveer 3400 hectare bos tot 2030 in Nederland. Een deel van deze bossen is al gekapt en een deel moet nog worden gekapt. Momenteel is in de Wet Natuurbescherming opgenomen dat voor deze boskap in het kader van Natura 2000 een uitzondering geldt van de herplantplicht. Omdat ontbossing leidt tot verlies van koolstofopslag en tot maatschappelijke onrust gaan we de ontbossing met terugwerkende kracht (vanaf 1 januari 2017) volledig compenseren met bosaanleg conform de Nationale Bossenstrategie. In Limburg gaat het om 150 hectare van dergelijke boscompensatie. Het is de bedoeling dit compensatiebos zoveel mogelijk buiten het NNL te realiseren.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd.

Vraag 14: De oppervlaktes van de habitattypen in de tekst verschillen met de oppervlaktes in de tabel (zie blz. 62). Graag aanpassen.

Antwoord:

De tabel 3.1 op blz.62 wordt aangepast aan de oppervlakten die vermeld staan in de tekst (locatie en omvang) van het betreffende habitatype.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd

Vraag 15: Is het mogelijk een kaart toe te voegen met de ligging en toponiemen van onderaardse kalksteengroeves?

Antwoord:

Wij zien de toegevoegde waarde voor dit plan niet.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 16: In de tekst wordt gesteld dat de provincie financiële ondersteuning biedt via een subsidieregeling waar deze soorten de biodiversiteit bedreigen in N2000-gebieden en het Natuurnetwerk Limburg. Geconstateerd wordt echter dat de huidige regeling alleen is opengesteld voor gebieden binnen het Natuurnetwerk Limburg, maar buiten N2000-gebieden. Verzoek is om uitleg en indien de veronderstelling feitelijk juist is, aanpassing van de tekst

Antwoord:

Bestrijdingsmaatregelen voor beheersing voor alle invasieve soorten uit de 1^e provinciale categorie worden middels een provinciale opdracht aan externen zowel binnen als buiten NNL of N2000 uitgezet.

Bestrijdingsmaatregelen met het oog op beheersing voor alle invasieve exoten uit de 2^e provinciale categorie (eveneens Unielijstsoorten), waaronder de Reuzenbalsemien en de Reuzenberenklauw lopen via een subsidieregeling. Deze financiert de bestrijding (of onderzoek daaraan) van invasieve exoten uit categorie 2 binnen NNL (excl. N2000).

De 3^e provinciale categorie bestaat uit Niet-Unielijstsoorten waaronder de Japanse duizendknoop. Voor het opstellen plan van aanpak door de gemeenten komt voor de subsidieregeling in aanmerking.

Bestrijding binnen Natura 2000 vindt plaats op basis van het Natura2000-beheerplan, ook de financiering.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd.

De Vereniging van Natuurmonumenten, Indiener 2

Vraag 1: Kan de provincie meer prioriteit geven aan run-off maatregelen, de bescherming van intrekgebieden en riooloverstorten en aangeven welke oplossingen en instrumenten hiervoor worden ingezet?

Antwoord:

In het Limburgs Programma Landelijk Gebied wordt als mogelijk koploper project de sanering van riooloverstorten aangegeven. Op welke wijze deze tot uitvoering moeten worden gebracht zal nader onderzocht moeten worden. In lopende of nog op te starten

gebiedsprocessen zal aandacht besteed gaan worden aan de bescherming van intrekgebieden en run-off maatregelen, waar nodig.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2: Heeft de provincie een integrale visie voor habitatrictlijnsoorten zoals vliegend hert, vale vleermuis, geelbuikvuurpad en kamsalamander?

Antwoord:

De visie in het beheerplan is dat soorten in een gunstige staat van instandhouding komen door leefgebieden in het Geuldal in stand te houden en met elkaar te verbinden, ook buiten het Geuldal. Hiervoor zijn verschillende soortbeschermingsplannen en onderzoeken opgesteld zoals voor de Geelbuik/Vroedmeesterpad. Voor Vliegend hert is opgenomen dat een nieuw soortenbeschermingsplan wordt opgesteld.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 3: Kan er één groevebeheerplan voor meerdere Natura 2000-gebieden (St Pietersberg & Jekerdal, Geuldal, Savelsbos, Bemelerberg en Schiepersberg) worden opgesteld?

Antwoord:

Uw suggestie voor het maken van groevenbeheerplannen voor de mergelgroeven in de 4 betreffende Natura2000-gebieden in Zuid-Limburg staat ook de provincie voor ogen; in Bemelerberg & Schiepersberg, Sint Pietersberg & Jekerdal en Geuldal is dit al opgenomen en in het Savelsbos bij de eerstvolgende herziening.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4: Monitoring in het kader van N2000 doelstellingen schiet te kort. Alleen middels SNL monitoring kan niet tijdig of zelfs helemaal niet ingespeeld worden op stagnatie of achteruitgang. Vegetatie wordt bijvoorbeeld maar eens in de 12 jaar gekarteerd, verdroging van vochtige vegetaties ten gevolge van insnijding van de beek zouden 12 jaar na datum eventueel vastgesteld kunnen worden. Ook de (PAS) maatregelen worden onvoldoende opgevolgd, zeker nu met het wegvalen van de veldschouwen (die overigens wel nog in het plan genoemd worden). Controleren van de effectiviteit van maatregelen moet niet alleen als een verantwoordelijkheid van de TBO's gezien worden. Bepalen of externe invloed voldoende met interne maatregelen (dus binnen N2000 gebied) gemitigeerd kunnen

worden is vaak niet mogelijk. Ook voor wat betreft een aantal van de habitatrictlijnsoorten (vliegend hert, kamsalamander, geelbuikvuurpad jaarlijks?) wordt nu niet aan de opgeschreven monitoring voldaan.

Antwoord:

Op pagina 360-361 is de monitoringstabel opgenomen voor het Natura 2000-gebied Geuldal met toelichting. In hoofdstuk 5 staan bij diverse habitattypen en soorten diverse onderzoeken en monitoringsmaatregelen genoemd. Dit om de trend met betrekking tot het habitatype of de soort te bepalen en/of te bepalen of de genomen maatregelen effect sorteren. Bijvoorbeeld bij de Geelbuikvuurpad staat opgenomen onder L16: specifiek onderzoek doen naar het effect van schimmelinfecties op de populatie en de trend te bepalen. (157.Oz.1247). Dit is aanvullend op de opgenomen monitoring in de tabel.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd

Vraag 5: Kan een landschapsecologische systeemanalyse worden opgenomen zoals een Internationale LESA?

Antwoord:

Aan dit beheerplan ligt in hoofdstuk 3 een uitgebreide ecologische analyse ten grondslag waarin ook aandacht wordt besteed aan landsgrensoverschrijdende aspecten. Daarnaast heeft voor de meeste habitattypen uitgebreid vooronderzoek plaatsgevonden welke in de vorm van diverse adviezen ten grondslag liggen aan het Ontwerp-beheerplan. Naast de diverse OBN-onderzoeken betreft het specifiek onderzoek naar hydrologische knelpunten als bemesting in intrekgebieden (o.a. voor kalkmoeras en kalktufbronnen) als ook de run-off knelpunten en benodigde bufferstroken op de agrarisch gebruikte plateau's. Het was gelet op de noodzaak om binnen een redelijke termijn tot een (ontwerp-)beheerplan te komen niet mogelijk om aan deze landsgrensoverschrijdende aspecten meer uitgebreid aandacht te besteden. De genoemde ecologische analyse heeft naar ons oordeel een hoge kwaliteit en vormt mede daarom een belangrijk onderdeel van de grondslag van de voor het Natura 2000-gebied Geuldal opgestelde natuurdoelanalyse (NDA). Deze NDA is inmiddels ter advisering aangeboden aan de Ecologische Autoriteit (EA). Wij wachten de reactie van de EA af en zullen ons dan beraden over de aanvullende maatregelen die ambtelijk reeds in de NDA zijn geformuleerd en op eventueel door de EA geadviseerde aanvullende analyses en maatregelen. Wij zijn het met u eens dat voor de totstandkoming van het Europese Natuurnetwerk waarvan de Natura 2000-gebieden de kernen vormen een landsgrensoverschrijdende aanpak van belang is. In de NDA is aansluiting op landsgrensoverschrijdende ecologische structuren een belangrijk punt en hiervoor worden in de NDA daarom extra maatregelen voorgesteld. Dit aspect zal daarom ook bij onze voornoemde beraadslagingen worden meegenomen en uiteraard niet alleen voor het gebied Geuldal.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd

Vraag 6: Kan bestaand gebruik (o.a. landbouw en waterbeheer) vrijgesteld worden van vergunningsplicht zonder dat er voor de benoemde knelpunten de voorgeschreven maatregelen in het Ontwerp Natura 2000-plan zijn uitgevoerd? Dient ook niet het cumulatief effect van het bestaand gebruik landbouw en waterbeheer beoordeeld te worden op de instandhoudingsdoelen?

Antwoord:

Huidig gebruik kan expliciet worden vrijgesteld in een beheerplan, als aangetoond is dat geen sprake is van significante gevolgen. De wijze waarop dit is gedaan is toegelicht in hoofdstuk 7. Huidig gebruik waarvan op voorhand duidelijk is dat er geen sprake is van significante gevolgen valt bijvoorbeeld onder categorie 1 (groen) en is vrijgesteld. Het is vaste jurisprudentie van de Raad van State dat als op voorhand duidelijk is dat er geen negatieve effecten optreden als gevolg van het gebruik dan zelfs niet naar cumulatie hoeft te worden gekeken. Desondanks is - zoals in par 7.5.12 reeds aangegeven - nagegaan of voor het gebruik dat wordt vrijgesteld cumulatief nog tot significante gevolgen zou kunnen leiden. Dat is niet het geval.

Los van de vrijstelling kan het zo zijn dat er knelpunten gelden in een gebied en dat daar maatregelen voor moeten worden genomen om die op termijn op te lossen. Dat geldt voor ieder beheerplan. Dat betekent niet dat er dan niets kan worden vrijgesteld. Zolang het huidige gebruik niet leidt tot significante gevolgen kan het worden vrijgesteld.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd

Stichting het Limburgs Landschap, Indiener 3

Vraag 1: De natuurterreinen en daarin aangewezen N2000-habitattypen in het Geuldal zijn vaak klein en versnipperd. Daarom zijn ze erg gevoelig voor beïnvloeding van buitenaf. Meer robuuste en beter verbonden natuurgebieden kunnen de negatieve effecten van vermessing, verdroging, verzuring en versnippering verminderen. In het plan vinden we hiervoor aanzetten. Daarbij is het essentieel dat het Zuid-Limburgs deel van het Nationaal Natuurnetwerk zo spoedig mogelijk wordt gerealiseerd. Dit zal echter onvoldoende blijken voor het in gunstige staat van instandhouding brengen van een aanzienlijk deel van de aangewezen habitats en soorten. Wij vinden het daarom zinvol dat er een Landschapsecologische Systemanalyse (LESA) wordt uitgevoerd, met deze habitats en soorten als

uitgangspunt. Zo wordt daadwerkelijk duidelijk wat er nog meer nodig is voor herstel, en welke veranderingen in landgebruik (zeker op de plateaus grenzend aan het Geuldal) daarbij horen, veelal gekoppeld aan stikstof en waterkwaliteit (vermesting). Dit is belangrijk om voor alle betrokken partijen in de regio duidelijkheid te kunnen geven. Wij beschouwen een LESA als onontbeerlijk, en vragen u deze daarom alsnog uit te laten voeren vroeg in de eerste planperiode.

Antwoord:

Aan dit beheerplan ligt in hoofdstuk 3 een uitgebreide ecologische analyse ten grondslag. De genoemde ecologische analyse heeft naar ons oordeel een hoge kwaliteit en vormt mede daarom een belangrijk onderdeel van de grondslag van de voor het Natura 2000-gebied Geuldal opgestelde natuurdoelanalyse (NDA). Deze NDA is inmiddels ter advisering aangeboden aan de Ecologische Autoriteit (EA). Wij wachten de reactie van de EA af en zullen ons dan beraden over de aanvullingen die eventueel door de EA op voornoemde analyse worden geadviseerd voor het gebied Geuldal. Daarnaast heeft voor de meeste habitattypen uitgebreid vooronderzoek plaatsgevonden welke in de vorm van diverse adviezen ten grondslag liggen aan het Ontwerp-beheerplan. Naast de diverse OBN-onderzoeken betreft het specifiek onderzoek naar hydrologische knelpunten als bemesting in intrekgebieden (o.a. voor kalkmoeras en kalktufbronnen) als ook de run-off knelpunten en benodigde bufferstroken op de agrarisch gebruikte plateau's.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2a: Het voorliggende ontwerp besteedt veel aandacht aan de eerste planperiode (2021-2027) en wat ons betreft te weinig aan de daaropvolgende perioden. Dat zien we ook aan het tekstdeel met de visie (zeker in het kernrapport). Dit is vooral een knelpuntenanalyse, en geeft wat ons betreft te weinig een beeld hoe (N2000-natuur in) het Geuldal er op termijn (na twee beheerplanperioden) uit moet gaan zien en wat daar voor nodig is.

Hoewel het maatregelenpakket voor 2021-2027 uitgebreid is, is het hoofdzakelijk gericht op uitvoering van interne maatregelen en onderzoek naar (nieuwe of effectiviteit van) maatregelen. Echter, ter beperking van de negatieve milieu-effecten van buitenaf, en ten behoeve van de uitbreidingsdoelstellingen zal regelmatig ook buiten de N2000-grenzen gekeken moeten worden. In de tekst wordt dit ook benoemd; in kaarten zien we dit echter nagenoeg niet terug. Hoewel uitbreidingen natuurlijk tot discussie kunnen leiden, vinden wij het van groot belang daar tijdig duidelijkheid over te geven: de uitbreidingsdoelstellingen zijn er immers niet voor niets. Zoals bij de provincie bekend werkt Het Limburgs Landschap bijvoorbeeld nu al aan het realiseren van 9 ha kalkgrasland bij

Eys. Graag lezen wij in het definitieve N2000-plan op welke wijze de provincie deze terreinuitbreidingen (gericht op de habitattypen en soorten) op kaart wil gaan zetten en gaan realiseren, bij voorkeur al startend in deze planperiode. Juist hier kan een LESA een goede basis bieden.

Antwoord:

Wij richten ons conform afspraken met het Rijk eerst en vooral op het realiseren van de in het Natuurbeheerplan als categorie C1 aangeduide percelen. Daarnaast zijn in het Natura 2000-beheerplan knelpunten benoemd die extra inzet vragen zoals de run-off-locaties en de intrekgebieden. In het kader van het LPLG zullen ook nadere verbindingen en uitbreidingslocaties voor habitattypen worden geconcretiseerd. Deze worden in dit proces verder uitgewerkt op basis van de in dit ontwerp-Natura 2000-beheerplan globaal geschetste lijnen

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd

Vraag 2b: Dit vinden we ook van belang omdat in het ontwerp-beheerplan gesteld wordt dat het huidige plan na evaluatie zes jaar zou kunnen worden verlengd. Dat weerspiegelt wat ons betreft een onderschatting van de opgave. In 2027 zou er een nieuwe versie van het N2000-plan horen te liggen, waarin alle uitbreidingsdoelstellingen daadwerkelijk geconcretiseerd zijn, zodat deze in 2033 gerealiseerd kunnen zijn. Verlenging van het plan zonder versterking van de inhoud is voor ons geen optie.

Antwoord:

Het is de verwachting dat dit moment eerder zal komen dan enige tijd vóór de in het ontwerp genoemde termijn van het jaar 2027. Ongewijzigde voortzetting na 2027 wat in principe op basis van de Wet Natuurbescherming mogelijk is achten wij onwaarschijnlijk. Daarbij speelt mee dat er inmiddels met LNV en de andere provincies wordt nagedacht over een vernieuwde opzet van een Natura 2000-beheerplan en in welke mate en op welke wijze de extra maatregelen die nu in het kader van het Programma Natuur zijn opgesteld en beschikt zijn, opgenomen moeten worden in een dergelijk plan om ze juridisch te borgen. Ook wordt nagedacht over een wijze waarop herzieningen van plannen of onderdelen daarvan op een vereenvoudigde wijze tussentijds tot stand kunnen worden gebracht. Het zal echter niet lukken om in 2033 alle uitbreidingsdoelstellingen gerealiseerd te hebben, gelet op het feit dat voor veel locaties met uitbreidingen decennia nodig zullen zijn vooraleer ze kwalificeren als habitatype.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 3: Wij zijn blij dat in dit plan is opgenomen dat kleine landschapselementen (met name gekoppeld aan bermen) een beter beheer verdienen en dat voor het beheer ervan een stimuleringsregeling in het leven geroepen wordt. Goede ecologische verbindingen, in dit geval veelal gekoppeld aan de graslandtypen met N2000-status, zijn essentieel en de meerwaarde van bloemrijke bermen ontegenzeggelijk groot (ook voor recreatie en biodiversiteit in het algemeen). Er is terecht een aantal verbindingroutes op de kaart gezet. Een stimuleringsregeling is wat ons betreft echter nogal vrijblijvend, en het resultaat wordt zo geheel afhankelijk van de bereidheid van eigenaren om aanvragen in te dienen. Kan de provincie in het plan opnemen hoeveel hectare bermen in deze planperiode daadwerkelijk beter beheerd moeten gaan worden, en welke maatregelen in beeld zijn als dat niet gerealiseerd wordt?

Antwoord:

in 2023 wordt onderzocht welke gemeentelijke bermen kunnen bijdragen aan de connectiviteit van habitattypen en hoe deze kwalitatief kunnen worden verbeterd door verbeterde inrichting, buffering tegen externe invloeden en verbeterd beheer. Uiteraard worden gemeenten hierbij betrokken. Zij blijven daarbij zelf verantwoordelijk voor het regulier beheer waarvoor geen vergoeding mogelijk is.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd

Vraag 4: Verzoek om in het definitieve plan op te nemen dat alle beheersvergoedingen ten behoeve van de instandhouding van de gerealiseerde N2000-doelen altijd beschikbaar zijn. Sommige voorstellen voor beheerwijzigingen kunnen leiden tot duurder beheer dan nu gebruikelijk, waarbij niet duidelijk is of dit in de begroting is meegenomen.

Antwoord:

In hoofdstuk 6.1 van het Ontwerp Natura 2000-plan staat opgenomen: Voor de uitvoering van de instandhoudingsmaatregelen, die nodig zijn om de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen in het Geuldal te behalen, heeft de provincie Limburg budget uit het Natuurpact 2013 beschikbaar en opgenomen in de meerjarenbegroting. Hierdoor is er voldoende dekking voor de kosten van de Natura 2000-planmaatregelen gedurende de gehele beheerplan periode. Voor de provincie Limburg is deze externe dekking sinds de decentralisatie uitgangspunt van beleid. Deze budgettaire duidelijkheid biedt de ruimte om het pakket instandhoudingsmaatregelen voor het Natura 2000-plan Geuldal tot en met 2027 vast te stellen Met de terreinbeherende organisaties en Waterschap Limburg worden meerjarige uitvoeringsafspraken vastgelegd voor de periode 2021-2027, als vervolg op de eerdere uitvoeringsovereenkomsten en subsidietoezegging. Juist in deze meerjarige uitvoeringsafspraken met de terreinbeheerders kunnen

afspraken opgenomen worden hoe omgegaan wordt met beheerwijzigingen, welke mogelijk leiden tot duurder beheer.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 5: Verzoek om in het definitieve plan op te nemen dat voldoende middelen beschikbaar komen voor monitoring om de effectiviteit van de voorgenomen maatregelen te kunnen beoordelen. Op dit moment wordt in dit plan te veel uitgegaan van de monitoringssystematiek die tot nu gebruikelijk is (gekoppeld aan SNL, NEM etc.). Deze is niet altijd toegesneden op vragen die leven bij het realiseren van N2000-doelen. Juist vanwege soms innovatieve maatregelen, is onderzoek naar de effecten hiervan belangrijk.

Antwoord:

Op pagina 360-361 is de monitoringstabel voor het Natura 2000-gebied Geuldal opgenomen met toelichting. In hoofdstuk 5 staan bij diverse habitattypen en soorten diverse onderzoeken en monitoringsmaatregelen genoemd. Dit om de trend van het habitatype of de soort te bepalen en/of te bepalen of de genomen maatregelen effect sorteren. Dit is aanvullend op de opgenomen monitoring in de tabel.

Monitoring van effecten van maatregelen vindt plaats. De middelen hiervoor komen uit de SPUK. Voor de toekomst worden in het Verbeterprogramma VHR-monitoring de monitorings-, informatievoorzienings- en rapportagevragen vanuit verschillende beleid- en regelgeving op elkaar afgestemd. Hierin wordt ook de maatregelmonitoring verder geoptimaliseerd en zal deze worden ingezet op systeemherstel

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 6: Verzoek om in de maatregelentabel duidelijk aan te geven wie bij de genoemde activiteiten het initiatief heeft en wat de prioriteitsvolgorde is. Het voorstel is dat juist de Europees gezien prioritaire habitattypen met de hoogste prioriteit worden aangepakt.

Antwoord:

In de bestuurlijke brieven die we aan terreinbeherende organisaties hebben gestuurd is voor elke organisatie duidelijk aangegeven voor welke maatregelen de provincie verwacht dat deze door de betreffende organisatie worden opgepakt. Een dergelijke brief is ook naar de Stichting het Limburgs Landschap gezonden en er is gevraagd hierop te reageren. In uw reactie kunt u aangeven wie initiatief dient te

nemen bij de genoemde maatregelen en welke maatregelen voor welke habitattypen naar uw mening prioritair zijn. Vervolgens kunnen terreinbeherende organisaties in het vooroverleg inzake subsidieaanvraag voor de uit te voeren maatregelen nader afstemmen hierover met de provincie.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd

Vraag 7: In het hoofdrapport, in paragraaf 1.4 op pagina 20 staat het volgende: "Er lopen landelijk en provinciaal tegelijkertijd diverse ontwikkel- en planprocessen, die relevant zijn voor de aanpak van de Natura 2000-doelen en -gebieden; in elk proces worden op tal van momenten besluiten genomen, die inhoudelijk zullen worden afgestemd op de Natura 2000-plannen maar die tegelijkertijd het perspectief voor de Natura 2000-doelen kunnen veranderen in vergelijking met de voorliggende planinhoud." Wij verzoeken u hieraan in het plan toe te voegen dat daarbij zal worden voorkomen dat ontwikkelingen zouden kunnen leiden tot een minder gunstige staat van instandhouding van de habitattypen/soorten.

Antwoord:

Door het beschermingsregime welke is opgenomen in de Wet Natuurbescherming wordt voorkomen dat nieuwe ontwikkelingen kunnen leiden tot slechtere staat van instandhouding van de habitattypen/soorten.

In hoofdstuk 2.2.3 wordt aangegeven hoe nieuwe ontwikkelingen en plannen worden getoetst op hun effecten op de instandhoudingsdoelen.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd

Vraag 8: Op pagina 29 van het hoofdrapport staat een samenvatting in een bruin kader, waarin een tekst over boscompensatie staat. Wij stellen voor alle duidelijkheid voor om hieraan toe te voegen: "Echter, op grond van een ministerieel besluit, zal bos dat in het kader van N2000 vanaf 2017 is verwijderd, elders worden herplant.

Antwoord:

Om stikstofgevoelige natuur, zoals heide en hoogveen, te herstellen en Vogel- en Habitatrichtlijndoelen te realiseren is het soms noodzakelijk om in Natura 2000-gebieden bos om te zetten in andere typen natuur. Het gaat, op basis van maatregelen die in Natura beheerplannen zijn uitgewerkt, in totaal om ongeveer 3400 hectare bos tot 2030 in Nederland. Een deel van deze bossen is al gekapt en een deel moet nog worden gekapt. Momenteel is in de Wet Natuurbescherming opgenomen dat voor deze boskap in het kader van Natura 2000 een uitzondering geldt van de herplantplicht. Omdat ontbossing leidt tot verlies van koolstofopslag en maatschappelijke onrust gaan we de ontbossing met terugwerkende kracht (vanaf 1

januari 2017) volledig compenseren met bosaanleg conform de Nationale Bossenstrategie. In Limburg gaat het om 150 hectare van dergelijke boscompensatie. Het is de bedoeling dit compensatiebos zoveel mogelijk buiten het NNL te ontwikkelen en te realiseren.

Op pagina 29 al staat vermeld: Het bos dat sinds 2017 is –en nog wordt- gekapt om ruimte te bieden voor andere natuurdoelen in het kader van Natura 2000) zal volledig gecompenseerd worden.

De verdere uitwerking en realisatie van locaties waar compensatie kan plaatsvinden gaat plaatsvinden. In het LPLG is als koploper project de start bosaanleg aansluitend op Limburgse Aanpak Bossen opgenomen. Op korte termijn is overigens al voorzien in de aanleg van 29 Ha boscompensatie.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 9: Op pagina 31 van het hoofdrapport staat: “Alle Natura 2000-gebieden maken deel uit van het NNL, evenals de aanliggende delen van het NNL die van belang zijn om de internationale doelen te realiseren.” Hiermee geeft de provincie aan dat ook buiten de goudgroene natuurzones Europees belangwekkende natuur aanwezig is, essentieel voor de te behalen natuurtypen. We verzoeken u in het definitieve beheerplan aan te geven hoe de provincie deze locaties en ook de benoemde uitbreidingslocaties planologische beter wil gaan beschermen. Essentieel daarbij zijn meer actuele gemeentelijke ruimtelijke plannen waarin alle terreinen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van habitats en soorten daadwerkelijk goed beschermd worden.

Antwoord:

Buiten de goudgroene natuurzone en buiten de begrenzingen van Natura 2000-gebieden is Europees belangwekkende natuur aanwezig. Het doelbereik van de Vogel- en Habitatrichtlijn beperkt zich dus niet tot de Natura 2000-gebieden. Om te komen tot voor het behalen van een gunstige staat van instandhouding van Europees beschermde habitats en soorten dient deze natuur beschermd en ontwikkeld te worden. Om in beeld te brengen wat er nodig is om tot doelbereik op nationaal niveau te komen is het ministerie van LNV in overleg met de provincies in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied en brengt de provincie Limburg in kaart waar ontwikkelkansen liggen voor habitats en soorten, ook buiten de Natura 2000-gebieden. In de omgevingsvisie Limburg is de doorontwikkeling van de Groenblauwe Mantel”. Dit kan ook bijdragen aan een goede bescherming van N2000 waarden

Het ligt niet in de rede om in het Natura 2000-beheerplan aan te geven hoe de provincie deze locaties en ook de benoemde uitbreidingslocaties planologisch gaat beschermen. Het gaat immers voor een deel om habitats en soorten buiten het betreffende Natura 2000-gebied. Ook de doorwerking in gemeentelijke ruimtelijke plannen wordt niet geregeld in het Natura 2000-beheerplan.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 10: Wij verzoeken u in het plan duidelijk op te nemen dat de provincie (en andere betrokken bevoegde gezagen) bij aanpassingen gekoppeld aan de N2000-doelen rekening zal houden met andere belangrijke culturele erfgoedwaarden (watermolens), zoals op pagina 236 al wordt gesuggereerd.

Antwoord:

De tekst op pagina 236 geeft dit duidelijk aan: Bij uitvoering van de maatregelen dient voorafgaand gecheckt te worden of er erfgoedwaarden aanwezig zijn en daar dient bij de uitvoering rekening mee gehouden te worden, zowel boven- als ondergronds in het Natura 2000-gebied.

Verder staat in hoofdstuk 7.5.4 op wordt dit expliciet voor de watermolens aangegeven. Op pagina 393 staat in het Geuldal staan watermolens die als belangrijk cultuurhistorisch erfgoed gelden.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd

Vraag 11: Er is binnen dit plan veel aandacht voor vleermuizen en hun ondergrondse overwinteringsplekken in de groeven. In een eerdere zienswijze, gericht op het N2000-plan St. Pietersberg en Jekerdal, vroegen we daarvoor al aandacht en dat doen we hier opnieuw. De problematiek rond deze soortgroep in het kader van N2000 is complex. Er leven veel vragen met betrekking tot populatiegrootte, verblijfplaatsen en verspreiding gedurende het jaar. Lastig daarbij is dat de toegankelijkheid van onderaardse groeven niet altijd vanzelfsprekend is, en dat er ook geen structurele vergoedingen bestaan voor onderhoud en beheer van de groeven. Aan al deze facetten wordt in het kader van dit beheerplan aandacht besteed.

Voor enkele aspecten in het kader van dit beheerplanonderdeel willen we nog aandacht vragen:

- **Het beheerplan richt zich wat ons betreft te veel op beheer van de onderaardse groeven en te weinig op inrichting en beheer van het bovengrondse leefgebied van de relevante vleermuissoorten. Wij vinden het van belang dat u de hele levenscyclus van vleermuizen in ogenschouw neemt, en maatregelen voorstelt die het meeste (positief) effect hebben op deze soortgroep. Graag zien we daartoe meer ideeën uitgewerkt in het beheerplan**

- **Het voorgestelde onderzoek, en daaraan te relateren inrichtings- en beheermaatregelen, komt nogal gedetailleerd over. Hoewel onderzoek natuurlijk zinvol kan zijn, dient dit goed geprioriteerd te worden; niet alles kan overal en tegelijk. Gezien het belang voor de drie vleermuissoorten lijkt een start met de Barakkengroeve ons nuttig. Daarover gaan we als groevenbeheerder graag met u in overleg.**
- **Wij zijn blij dat er een aanzienlijk bedrag beschikbaar wordt gesteld voor het aan vleermuizen gerelateerde werk. Tevens waarderen wij het zeer dat er gekeken wordt naar een structurele beheerbijdrage. Het lijkt ons goed om de komende tijd met elkaar te verkennen wat de juiste hoogte is van deze beheerbijdrage.**
- **Er wordt gesteld dat het wenselijk is om voor elke groeve een groevebeheerplan op te stellen. Dat wordt nu beredeneerd vanuit de waarden vanuit vleermuizen. Wij verzoeken u daarbij aan te geven dat er ook grote andere waarden in het geding kunnen zijn, zoals cultuur- en kunsthistorische, die ook zullen worden meegewogen bij inrichting en beheer van groeven. Overigens zijn we benieuwd naar de praktische uitvoerbaarheid en planning van dit werk. Gezien het grote aantal groeven in Zuid-Limburg lijkt het ons verstandig om hier ruim de tijd voor te nemen, en te beginnen met een pilot (bijv. de Barakkenberg) om te leren wat de beste werkwijze is**
- **De terreinbeheerders in Zuid-Limburg willen het groevebeheer in Zuid-Limburg voor alle relevante terreinen (Sint-Pietersberg en Jekerdal, Savelsbos, Bemeler- en Schiepersberg en Geuldal) in gezamenlijkheid en niet per N2000-gebied oppakken, en doen dat graag in overleg met de provincie. In gezamenlijk overleg kunnen juiste planning, prioritering en uitvoering aan de orde komen. Zo leren we samen wat de beste aanpak is om groevenbeheer, incl. optimale vleermuisbescherming, de komende beheerplanperioden ter hand te nemen.**

Antwoord:

In dit beheerplan wordt voor vleermuizen alleen de situatie met betrekking tot de ondergrondse kalksteengroeven beoordeeld en worden hiervoor maatregelen aangedragen om de instandhoudingsdoelstellingen voor de aangewezen soorten te verbeteren, of in ieder geval niet te verslechteren. Voor dit gebied zijn alleen de winterfuncties van de ondergrondse kalksteengroeven voor de vleermuizen van belang. Maatregelen die in de habitattypen waar deze soorten kunnen foerageren of verblijven in de actieve zomerperiode worden uitgevoerd, zijn vooralsnog niet strijdig hiermee.

Toch is er ook al verder gekeken aangezien, een aantal kennisleemten ook gericht is op de relatie tussen zomer- en winterverblijven (migratieroutes in kaart brengen) en kenmerken van zwermlocaties bij de ingangen in kaart brengen, en voor de Vale vleermuis zijn ook maatregelen voor de kraamkolonie opgenomen. Deze bevindt zich

dicht tegen het N2000-gebied aan. Voor zover er andere factoren buiten de winterverblijven die in beeld zijn die de functionaliteit van de winterfuncties kunnen beïnvloeden, komen deze in voldoende mate in dit beheerplan aan de orde. De zomerverblijfplaatsen van Meervleermuis en Ingekorven vleermuis bevinden zich overigens ver buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Maatregelen hiervoor komen in andere beleidsstukken of N2000-plannen in meer dan voldoende mate aan bod. Mochten er concrete ideeën aangedragen worden, dan staan wij daarvoor open, mits andere doelstellingen daarmee niet onder druk komen te staan.

In 2021 is een start gemaakt met het opstellen van een groevenbeheerplan voor het eerste N2000-gebied Bemelerberg & Schiepersberg. Dit vindt plaats in overleg en met instemming van de beheereenheid van stichting het Limburgs Landschap. Dit initiatief kan gezien worden als een pilot en de ervaring die hierin opgedaan wordt met het opstellen van een plan van aanpak voor maatregelen zijn te gebruiken voor de groevenbeheerplannen in de overige N2000-gebieden die na dit plan worden opgesteld.

Elke groeve die van belang is voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied wordt besproken in een groevenbeheerplan. Hierin staan naast gegevens over de vleermuizen o.a. de verschillende vormen van gebruik en kenmerken van de groeven zoals oppervlakte en inhoud, afsluitingen, toestand van de ingangen en welke obstakels er zijn voor vleermuizen en hoe deze kunnen worden weggenomen. Op basis hiervan wordt een maatregelen set samengesteld om de omstandigheden voor vleermuizen te verbeteren. Bij deze afweging worden tevens de andere waarden van een groeve betrokken, zoals geologie, archeologie en cultuurhistorie.

Wij vinden het nuttig om met de terreinbeherende organisaties periodiek gezamenlijk overleg te houden om maatregelen en prioriteiten vast te stellen. We zullen daartoe een initiatief nemen.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 12: De meeste kaartjes in het rapport zijn duidelijk en volgens ons inhoudelijk juist. Wel willen we uw aandacht vragen voor de kaart waarop de verspreiding van de bever getoond wordt. Daarop is de Gulp niet als leefgebied aangegeven. Dat vinden we merkwaardig; deze soort komt daar immers ook voor. Dat is ook van belang omdat een goede afweging gemaakt moet kunnen worden tussen belangen van diverse habitats en soorten, waarbij de bever, alluviaal bos, beekprik en beekdonderpad met elkaar te maken hebben. Zo'n afweging begint met actuele en kloppende informatie en we verzoeken u daarom de kaart op dit punt aan te passen.

Antwoord:

De bever heeft zich inderdaad verder in het Geuldal verspreid. De verspreidingskaart zal worden geactualiseerd.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd.

LLTB, Indiener 4

Vraag 1: Het proces van voorbereiding tot dit plan is onvoldoende interactief met de omgeving plaatsgevonden. Feitelijke participatie door burgers en agrariers heeft niet kunnen plaatsvinden. De LLTB is betrokken in enkele overleggen, verspreid over een periode van vele jaren, maar dat kan niet in de plaats van treden van echte participatie.

Antwoord:

De provincie heeft steeds de mogelijkheid geboden om stukken op afspraak te komen inzien en indien behoefte bestond aan nadere toelichting, kon er telefonisch contact worden opgenomen met de betrokken medewerkers.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd

Vraag 2: Status plan, de positie t.o.v. andere programma's en plannen is onduidelijk. Naast de in het rapport genoemde projecten Platteland in Ontwikkeling is er ook een wettelijke verplichting om een gebiedsprogramma op basis van de Wet Stikstofreductie en Natuurherstel (Wsn) op te stellen; is er het Interbestuurlijk Programma Heuvelland met een visie en uitvoeringsprogramma; speelt in dit gebied de aanpak via het nationaal Landschap Zuid-Limburg; is het waterschap actief met een stroomgebiedvisie de Geul en hebben TBO's een Geulvisie gepubliceerd. Tenslotte zijn ook de gemeenten actief en wordt gewerkt aan een POVI-uitwerking. Kortom een grote drukte van plannen en programma's die elkaar deels overlappen en waarvan de onderlinge verhouding onduidelijk is. Wij zien het zo dat het voorliggende Natura 2000-plan een sectorale natuurvisie is waarvan de externe effecten nog integraal afgewogen zullen worden in een ander kader, met name de gebiedsgerichte aanpak in het kader van de Wsn. Het voorliggende plan is dan vooral een basis voor subsidiebeschikkingen aan de terreinbeherende organisaties. Tevens is het plan relevant voor de vrijstelling van de vergunningplicht op basis van de Wet Natuurbescherming. Gevraagd wordt in hoofdstuk 2 duidelijker aan te geven wat de status van dit plan is t.a.v. de externe werking en waar de noodzakelijke integrale afwegingen van belangen zal plaatsvinden.

Antwoord:

De Natura 2000 beheerplannen zijn een eigenstandig wettelijk instrument en straks onder de omgevingswet een verplicht programma.

De wet laat geeft de mogelijkheid om rekening te houden met vereisten op sociaal, economische en cultureel gebied bij het treffen van maatregelen. Dit betekent dus niet dat er een volledige belangenafweging kan plaatsvinden. Die afweging beperkt zich tot de te treffen maatregelen die moeten leiden tot het behalen van de instandhoudingsdoelen. Daarbij kan worden gezocht naar maatregelen die sociaal, economisch of cultureel de minste impact hebben.

De belangenafweging kan dus niet schaven aan de te behalen instandhoudingsdoelen. Ook in alle andere plannen is dit een uitgangspunt; ook die dienen rekening te houden met de instandhoudingsdoelen. Er zou dus geen licht mogen zitten tussen de verschillende plannen. We zullen dit in het plan verduidelijken.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd, hoofdstuk 1.4 is geüpdatet.

Vraag 3: Afweging van sociaal-economische belangen moet beter.

Aansluitend merken we op dat de Wsn de provincie verplicht een gebiedsplan op te stellen. De Wet Natuurbescherming (Wnb) is daarvoor gewijzigd. Het nieuwe artikel 1.12fa lid 1 sub c van de Wnb geeft aan dat het gebiedsplan (onder andere) dient te bevatten: "de verwachte sociaaleconomische effecten en de weging van de haalbaarheid en doelmatigheid en doeltreffendheid van de maatregelen". Het gaat dan om maatregelen voor stikstofreductie en maatregelen om de instandhoudingsdoelen van N2000-gebieden te bereiken. Deze onderdelen zijn in het nu voorliggende plan niet uitgewerkt. Het voorliggende plan kan daarom op deze onderdelen geen status worden toegekend. Wij vragen u in het definitieve plan te bevestigen dat een integrale afweging van belangen in een ander kader zal plaatsvinden, te weten het gebiedsplan op basis van art 1.12fa Wsn.

Antwoord:

Zoals bij vraag 2 reeds benoemd is er géén volledig belangenafweging, maar beperkt deze zicht tot het rekening houden met effecten van de te nemen maatregelen.

Artikel 1.12fa spreekt onzes inziens niet over een belangafweging, maar over het in beeld brengen van effecten en een weging op het gebied van de haalbaarheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van de maatregelen. Dit alles uiteraard binnen de kaders van de WNB en de te behalen instandhoudingsdoelen. Het in beeld brengen van de genoemde effecten vinden wij, conform de wet, een onderdeel van het gebiedsplan. We zullen dit daarom ook niet in dit Natura 2000 beheerplan opnemen.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd

Vraag 4a: Vrijstelling van vergunningplicht, Weiden

Met het gestelde ten aanzien van beweiden zijn wij het eens. Dat voor beweiden geen aparte vergunningplicht geldt sluit aan bij de afspraken gemaakt tussen rijk en IPO en afgestemd met LTO. Er is door de provincie(s) voorzien in een adequate onderbouwing van dit standpunt.

Antwoord:

Op basis van de uitspraak van de Raad van State van 12 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:2874) heeft de Raad van State het toetsingskader voor stikstof voor beweiden en bemesten toegelicht. In deze uitspraak is een uitgebreid toetsingskader opgenomen om na te gaan of er al dan niet sprake is van een WNb-vergunningplicht. In de uitspraak is onder meer uitgelegd welke rol bestaande rechten spelen. Afhankelijk van de omstandigheden van het geval is wel of geen WNb-vergunning nodig. Om deze reden is vooralsnog geen aparte vrijstellingsregeling opgenomen in dit definitieve Natura 2000-plan.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd

Vraag 4b: Vrijstelling van vergunningplicht, Bemesten

Met het gestelde ten aanzien van bemesten zijn wij het niet eens. Aangegeven wordt dat dit nader wordt bezien, waarbij verwezen wordt naar intrekgebieden nitraat. Afspraak op rijksniveau - zoals ook door Minister Schouten aan de Tweede Kamer gerapporteerd - is echter dat bemesting in beginsel vrij is van vergunningplicht. Uitwerking van deze afspraak is dat daar waar grond sinds de aanwijzdatum van het gebied een planologische agrarische (mede)bestemming heeft, deze gronden worden vrijgesteld van de vergunningplicht. Alleen voor kalktufbronnen wordt in het voorliggende plan gemotiveerd dat dit mogelijk anders is. In ieder geval zou dan alleen voor het betreffende intrekgebied over een vergunningplicht gediscussieerd kunnen worden. Wij zijn daarbij overigens van mening dat er voldoende maatregelen binnen de landbouw voorhanden zijn.

Antwoord:

Op basis van de uitspraak van de Raad van State van 12 oktober 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:2874) heeft de Raad van State het toetsingskader voor stikstof voor beweiden en bemesten toegelicht. In deze uitspraak is een uitgebreid toetsingskader opgenomen om na te gaan of er al dan niet sprake is van een WNb-vergunningplicht. In de uitspraak is onder meer uitgelegd welke rol bestaande rechten spelen. Afhankelijk van de omstandigheden van het geval is wel of geen WNb-vergunning nodig. Om deze reden is vooralsnog geen aparte vrijstellingsregeling opgenomen in dit definitieve Natura 2000-plan.

Geuldal: Er is voor het Geuldal aanvullend hydrologisch onderzoek opgenomen die

duidelijk moet maken welke aanvullende maatregelen er nodig zijn om te komen tot voldoende bescherming voor de gevoelige habitattypen. Omdat bemesten via de uitspoeling naar het grondwater, in de vorm van nitraat, fosfaat, sulfaat en chloride een nadelige invloed uitoefent op bepaalde habitattypen zoals Kalktufbronnen, Kalkmoeras en Alluviale bossen zal de provincie met het oog op Natura 2000 te zijner tijd in aanvulling op de landelijke regels met betrekking tot de emissies naar de lucht, beleidsregels moeten stellen, maatregelen moeten nemen om die invloed weg te nemen. De wijze van reguleren is zeer afhankelijk van specifieke lokale omstandigheden (hydrologie, bodemopbouw, bemestingshistorie, vormen van grondgebruik). Om die reden zullen die provinciale beleidsregels naar verwachting de vorm krijgen, dat in de Omgevingsverordening aan een aantal met name genoemde Natura 2000-plannen de opdracht wordt gegeven, om deze regulerende werking te concretiseren in gebiedsgerichte maatregelen.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd

Vraag 4c: Vrijstelling van vergunningplicht, Gewasbescherming

In het plan wordt aangegeven dat gewasbescherming NIET is vrijgesteld van vergunningplicht. Ook wordt aangegeven dat in beginsel geen significante effecten door gebruik van gewasbeschermingsmiddelen verwacht worden. Uit ambtelijk overleg blijkt dat het standpunt uit het plan wordt gebaseerd op een rechtelijke uitspraak in Drenthe. Met uw standpunt zijn we het niet eens. Zoals aangegeven zal alleen in uitzonderlijke gevallen sprake zijn van invloed op het N2000-gebied. Het is dan niet terecht alle risico's en bewijslast voor alle situaties af te wentelen op de agrarische ondernemer (en andere gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen of middelen tegen onkruid, zoals particulieren en gemeenten). Deze zullen nooit voldoende kunnen bewijzen dat er geen invloed is. In de agrarische sector hebben de strenge en recent nog aangescherpte normen voor driftreductie al geleid tot het voorkomen van een significante invloed. Wij pleiten daarom voor een aanpak zoals hiervoor ook aangegeven bij bemesting: gebruik van gewasbescherming is in beginsel vrijgesteld van vergunningplicht (voor gronden die sinds de aanwijzing in agrarisch gebruik zijn). Indien daarop een uitzondering nodig is, dan dient die door u in het plan gemotiveerd te worden. We wijzen er nog op dat gewasbescherming onontbeerlijk is voor alle vormen van landbouw, niet alleen de gangbare landbouw, maar ook bijvoorbeeld voor biologische landbouw (dan uiteraard met de in SKAL genoemde middelen).

Antwoord:

De provincie draagt zorg voor passende maatregelen die nodig zijn voor de bescherming van de Natura 2000-gebieden. Er geldt een voorzorgbeginsel. In een aantal ontwerp-beheerplannen Natura 2000-gebieden die vóór 2021 zijn opgesteld geldt een spuitvrije zone. Hiermee wordt voorkomen dat bestrijdingsmiddelen afspoelen of verwaaien in Natura 2000-gebieden. Hierdoor konden we in de Natura

2000-plannen het gebruik van gewasbestrijdingsmiddelen nog steeds vrijstellen. In Natura 2000-Beheerplannen die na 2021 zijn opgesteld is op basis van een rechterlijke uitspraak van de rechtbank Noord-Nederland (ECLI:NL:RBNNE:2021:2483) geen vrijstelling meer opgenomen maar is sprake van een vergunningsplicht.

Op basis van deze uitspraak is in de Natura 2000-ontwerpbeheerplannen het gebruik van bestrijdingsmiddelen nabij en in de Natura 2000-gebieden zoals in het ontwerp-beheerplan Geuldal, niet langer vrijgesteld van de vergunningplicht. Dit betekent dat de reguliere vergunning systematiek geldt op grond van de Wet Natuurbescherming (WNB).

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 5a: Overige aan landbouw gerelateerde aspecten, landbouw ook deel van de oplossing.

Allereerst merken we op dat we de positieve bijdragen die landbouw kan leveren aan in stand houding van habitats missen. Zo levert grasland een grote bijdrage aan voorkomen van nitraatuitspoeling en run off. Ook zijn er voor alle vormen van landbouw (akkerbouw, fruitteelt en rundveehouderij) goede mogelijkheden om bij te dragen aan meer biodiversiteit en aan de klimaatopgaves. Vaak gaan die wel gepaard met opbrengstverliezen en/of minder inkomen. Voor deze maatschappelijke diensten ("blauwgroene diensten") moet dan ook een passende financiële vergoeding langjarig beschikbaar zijn. Ook het belang van landbouw voor de leefbaarheid van het platteland missen we. We verwijzen voor verdere toelichting op deze punten naar het Kompas LLTB 2030.

Antwoord:

Een Natura 2000-beheerplan gaat niet over biodiversiteit in het algemeen en heeft ook geen betrekking op de klimaatopgave en bijbehorende maatregelen en financiering. Dit plan richt zich op de in het Aanwijzingsbesluit opgenomen instandhoudingsdoelen. Ondanks allerlei inspanningen o.a. ook door de landbouw ondervinden de instandhoudingsdoelen voor het Geuldal nog altijd negatieve invloeden, ook van buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied. In dit Natura 2000-plan worden deze benoemd opdat er maatregelen kunnen worden getroffen om de kwaliteit en kwantiteit van de habitattypen en leefgebieden op orde te krijgen zodat er gewerkt kan worden naar een duurzame instandhouding van de doelen.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 5b: Overige aan landbouw gerelateerde aspecten, Nitraat Nitraat wordt gezien als een probleem voor de instandhouding van de habitats. We wijzen er op dat de landbouw al geruime tijd werkt aan het verder terugdringen van nitraatuitspoeling en ook wetgeving steeds

strengere normen hanteert. Nog belangrijker in dit verband: dit jaar is het project Slim Bemesten afgerond. Uit dat project blijkt dat op een manier die beter past bij de agrarische bedrijfsvoering de norm uit de nitraatrichtlijn (50 mg/l) gehaald kan worden. De aanpak Slim Bemesten gaat uit van werken met een mineralenbalans en maatwerk op bedrijfsniveau, waarbij afwisseling van diep-wortelend met niet-diep-wortelende gewassen leidt tot veel minder uitspoeling. Uit een doorrekening in het kader van het IBP-Heuvelland blijkt dat een waarde van 30 a 35 mg op termijn zeker haalbaar is. Bij de nitraataanpak dient er ook rekening mee gehouden te worden dat veel nitraat historisch is. Het kan in Zuid-Limburg 20 en meer jaren duren voordat grondwater via bronnen weer aan de oppervlakte komt (ook in N2000-gebieden zoals de Geul). Deze historische last kan niet meer voorkomen worden en zal geaccepteerd moeten worden. In landelijke discussie wordt o.a. gepleit voor minder mestgebruik. We wijzen er op dat uit eerdere ervaringen blijkt dat een verdere aanscherping van de mestgiften averechts kan werken. Gewassen groeien niet meer optimaal en de stikstof (N) die op de grond gebracht wordt, wordt niet meer opgenomen door de planten (en dus niet afgevoerd). Dit leidt tot grotere verliezen van stikstof en dus meer nitraatuitspoeling.

Concreet vragen wij u de afspraken, zoals opgenomen in IBP Heuvelland en in het beheerplan Bunder- en Elslööerbos, over te nemen en de aanpak Slim bemesten als basis te nemen voor het verder terugdringen van nitraatverliezen. Vanuit een oogpunt van consistent beleid zou het vreemd zijn als dit niet gebeurt. Het IBP-Heuvelland en Beheerplan Bunderbos zijn immers ook heel recente documenten die door GS zijn geaccordeerd. Er is sindsdien geen relevante nieuwe informatie beschikbaar gekomen. De werkwijze van Slim Bemesten is naar onze overtuiging een goede aanpak voor de "nitraatintrekgebieden".

De zeoliet-proeven waarnaar verwezen wordt kunnen (aanvullend) doorgaan. Hierop als enige inzetten is echter naar onze mening niet verstandig en niet nodig. Niet verstandig omdat we begrepen hebben dat de eerste resultaten tegenvallen en niet nodig omdat de aanpak via Slim Bemesten - zoals aangegeven - een alternatief is dat aantoonbaar goede resultaten oplevert.

Tenslotte: we betreuren het dat de aanpak uit het Interbestuurlijk Programma Heuvelland (in tegenstelling tot wat het voorliggend plan suggereert) nog steeds niet in uitvoering is genomen.

Antwoord:

De afspraken, zoals opgenomen in IBP Heuvelland en in het beheerplan Bunder- en Elslööerbos, worden overgenomen in het Natura 2000-plan Geuldal. De aanpak Slim bemesten vormt de basis voor het verder terugdringen van nitraatverliezen.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd.

Vraag 5c: Overige aan landbouw gerelateerde aspecten, Stikstof Stikstof (NH₃ en NO_x) wordt gesignaleerd als een groot probleem. In Zuid-Limburg zijn rundveestallen en mestaanwending (m.n. op grasland) de belangrijkste agrarische bronnen. We zijn graag bereid om samen met de provincie te komen tot een aanpak voor deze bronnen. Daarbij dienen wel een aantal zaken meegenomen te worden:

- Rundvee en met name melkvee is essentieel voor Zuid-Limburg. Het grasland dat erbij hoort levert een afwisselend landschap met koeien in de wei; remt run off en erosie; biedt goede kansen voor meer biodiversiteit én onder grasland is de nitraatuitspoeling heel laag. Behoud grasland is dus van heel groot belang en daarvoor is behoud van rundvee, en met name van melkvee, een randvoorwaarde.

- De landbouwbijdrage is in Zuid-Limburg beperkt. Zo is het aandeel van stallen uit de regio gemiddeld 5 a 7% van de totale depositie. Dit betekent ook dat met emissie-reducerende maatregelen door de agrarische sector in het gebied zelf geen grote winst geboekt kan worden. De bijdrage aan het halen van de Kritische Depositie Waardes zal dus maar beperkt kunnen zijn.

- Voor zover toch emissiereducerende stalmaatregelen nodig worden geacht voor rundvee/melkvee zal financiële vergoeding nodig zijn. In Zuid-Limburg gaat het in de meeste gevallen om (ten opzichte van landelijk) bedrijven van beperkte omvang en de kosten van maatregelen die daadwerkelijk ook reductie opleveren zijn te hoog om door die bedrijven gedragen te worden.

Een integrale afweging is nodig. Een streng en strikt beleid betekent dat veel melkveehouders gedwongen worden te stoppen. Naast de menselijke ellende die dat meebrengt, betekent dat ook verlies voor landschap en milieu (voor nitraat, biodiversiteit en landschap).

Antwoord:

Dit Natura 2000-plan is een sectoraal plan, gericht op het behalen van instandhoudingsdoelen voor de aangewezen habitattypen en leefgebieden. Dat er een integrale afweging dient te komen voor dit gebied Geuldal is evident. Het voormalige Programmaplan Platteland in Ontwikkeling (PIO) richtte zich op de belangrijke opgaven in het landelijk gebied op het vlak van natuur, landbouw en water. In het Natura 2000-gebied Geuldal lopen momenteel drie PIO-projecten (Boven Geul- en Gulpdal; Beneden- en Midden-Geuldal; Kunderberg). Deze PIO-projecten zullen in de toekomst een vervolg krijgen in de gebiedsgerichte aanpak in het kader van het Limburgs Programma Landelijk Gebied.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 5d: Overige aan landbouw gerelateerde aspecten, Run off

We zijn het eens met een maatwerkbenadering voor run off. Daarbij zal per gesignaleerd knelpunt gekeken moeten worden óf er een daadwerkelijk probleem is en wat de geschikte oplossing is, waarbij een zo klein mogelijk ruimtebeslag (en liefst maatregelen binnen de begrenzing) voor ons uitgangspunt is.

Verder wijzen we erop dat in het kader van Water in Balans afspraken zijn gemaakt met Waterschap Limburg, gemeenten én provincie Limburg. Ambitie is daarbij om circa 10 mm meer water vast te houden. Het Waterschap heeft inmiddels ook een stimuleringsregeling voor maatregelen opengesteld en de provincie zal dat in het kader van het Interbestuurlijke Programma Heuvelland ook doen. De afgesproken maatregelen passen in het klimaatbestendig maken van Zuid-Limburg en het voorkomen van overlast in kernen en van run off naar natuurgebieden. Deze aanpak verdient ondersteuning in het voorliggende beheerplan.

Antwoord:

Het programma Water in Balans van het Waterschap Limburg wordt wel genoemd in hoofdstuk 2.4.4. Limburgse Integrale Wateraanpak (LIWA) om Limburg voor de toekomst klimaatbestendig te maken. De ambitie om daarbij circa 10 mm meer water te bergen en daarmee een bijdrage te leveren om de wateroverlast in de dorpskernen en de run off naar natuurgebieden te beperken is niet benoemd.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd.

Vraag 5e: Overige aan landbouw gerelateerde aspecten, uitbreiding habitats.

In het plan is de uitbreiding van een groot aantal habitats voorzien. Voor een groot deel vindt dit blijkens het hoofdrapport plaats binnen de Natura2000 begrenzing, maar voor een klein deel ook niet. Wij vragen u duidelijker in beeld te brengen welke claims buiten het gebied worden voorzien. Daarbij is voor ons uitgangspunt dat er maatwerkafspraken met de eigenaar en gebruiker worden gemaakt en de gronden in agrarisch eigendom blijven. De noodzakelijke beheersvorm kan dan met de grondeigenaar / grondgebruiker worden afgesproken en vastgelegd en daar dient dan ook de bijbehorende vergoeding tegenover te staan.

Voor gronden binnen het gebied is het van belang dat uitgewerkt wordt welke gronden nu door agrariërs worden beheerd (al dan niet in pacht) en of dit kan worden voortgezet. Enerzijds omdat dit voor de agrariërs een inkomstenbron is die het hen mogelijk maakt om hun bedrijf te continueren (op een maatschappelijk gewenste manier), maar ook omdat dit zorgt voor een werkrelatie en een betere verstandhouding tussen terreinbeheerders

en agrarische sector. Dat zorgt voor wederzijds begrip en draagvlak en dat is essentieel voor de toekomst van het buitengebied in Zuid-Limburg.

Antwoord:

In een bestuurlijke brief aan de Coöperatie Natuurrijk Limburg heeft de provincie aan hen gevraagd om mee te werken aan een aantal opgenomen maatregelen voor Kalkgraslanden, Heischrale graslanden en Glanshaverhooilanden. Met name bij het realiseren van verbindingzones middels agrarisch natuurbeheer en te participeren om te komen tot een adviesloket voor hellinggraslanden. Ook heeft de provincie Natuurrijk Limburg gevraagd om mee te werken aan de run off maatregelen en het realiseren van poelen voor de Geelbuikvuurpad. Daar is vanuit de Coöperatie Natuurrijk Limburg positief op gereageerd.

Daar waar sprake is van gronden binnen de N2000-begrenzing is voorzien in regelingen om tot functieverandering te komen. Zelfrealisatie in het kader van het SKNL, met daaraan gekoppeld vergoedingen voor afwaardering en het beheer is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Daar waar gelet op het te ontwikkelen en te beheren habitatype zelfrealisatie niet of moeilijk mogelijk is, is verwerving/ruiling aan de orde. De provincie is actief op de grondmarkt om ruilgronden te verwerven. Dat vereist in iedere situatie maatwerk.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 5f: Overige aan landbouw gerelateerde aspecten, drainage.

Vermeld wordt dat op een aantal plaatsen door terreinbeheerders oude drainages zijn weggehaald en we begrijpen dat het voornemen is dit ook in de toekomst te doen. We begrijpen deze maatregelen vanuit de optiek van natuur. Anderzijds constateren we dat deze maatregel in de praktijk leidt tot vernatting en daarmee tot problemen in aangrenzende landbouwgronden. We pleiten ervoor dat het weghalen van drainage alleen plaatsvindt nadat in een hydrologische studie is bekeken wat de gevolgen zijn voor nabijgelegen agrarische gronden. Als schade door vernatting is opgetreden of nog zal optreden bij nieuwe maatregelen dient dat gecompenseerd te worden met mitigerende maatregelen of dient het nadeel vergoed te worden. Wij verzoeken u dit in het beheerplan op te nemen en ook een budget te reserveren voor de mitigerende maatregelen of de nadeelcompensatie.

Antwoord:

Een beoordeling over de vergoeding van eventuele schade, die het gevolg is van het beheerplan, vindt plaats binnen de procedure die artikel 6.3 van de Wet Natuurbescherming openstelt. Voor meer informatie verwijzen we naar paragraaf 6.5 in het Ontwerp Natura 2000-plan. Deze zienswijzeprocedure heeft betrekking op dit ontwerp-beheerplan. In dergelijke procedures kan geen beoordeling plaatsvinden van een betoog over een vergoeding van eventuele schade die het gevolg is van het

beheerplan (zie de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:1782)). Het weghalen van drainage vindt alleen plaats nadat in een hydrologische studie is bekeken wat de gevolgen zijn voor nabijgelegen agrarische gronden.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd.

Vraag 6a: Monitoring en bronaanpak, Buitenland en andere bronnen

Voor veel van de gesignaleerde aandachtspunten zijn meer bronnen verantwoordelijk. Binnenlandse bronnen zoals bijvoorbeeld verkeer, industrie, rioolwaterzuiveringen en overheden. Maar vooral het buitenland speelt bij veel onderwerpen een belangrijke en soms overheersende rol. Denk o.a. aan oppervlaktewaterkwaliteit en stikstofdepositie. Aangegeven wordt dat overleg met het buitenland wordt gevoerd, maar uiteraard heeft de provincie daarin slechts beperkte mogelijkheden. Het kan en mag niet zo zijn dat de lasten vooral op de agrarische sector worden afgewenteld. Land- en tuinbouw wil bijdragen aan de oplossingen, en die heeft de sector ook voorhanden. Maar dat dient wel te gebeuren naar evenredigheid en in een tempo en met financiële lasten die acceptabel zijn.

Antwoord:

Dat er meer aandacht uit dient te gaan naast binnenlandse bronnen naar buitenlandse bronnen voor o.a. de oppervlaktewaterkwaliteit en stikstofdepositie wordt erkend. In het nieuwe Waterprogramma van de provincie evenals in het nieuwe Waterbeheerprogramma van het Waterschap Limburg is aangegeven dat de buitenlandse belasting aan nutriënten een van de belangrijkste aandachtsgebieden is voor de komende planperiode voor het behalen van de KRW-doelen. Indien het geïntensiveerde overleg met het buitenland niets oplevert, sluit ook het Rijk hierbij aan. Voor stikstof zijn er in Europees verband afspraken gemaakt waarin een reductie van 25% voor NO_x en 15% voor NH₃ is vastgelegd. In het Limburgse gebiedsprogramma landelijk Gebied (LPLG) van 27 juni 2023 staan bronmaatregelen voor stikstof en methaan als maatregelen voor water, hydrologisch herstel en beekdalbrede benadering opgenomen. De diverse koploperprojecten die in deze LPLG worden genoemd leveren een bijdrage nutriënten belasting te verminderen. Ook in het LPLG wordt aangegeven dat ook maatregelen in het buitenland direct effect/invloed hebben op de situatie in Limburg.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd.

Vraag 6b: Monitoring en bronaanpak, Monitoring

De LLTB is positief over de feitelijke monitoring van trends in de natuur zoals in het plan beschreven. We constateren immers dat sommige habitattypes al herstellen, ook als dat volgens de normen (Kritische

Depositiewaardes, berekende waterpeilen voor natuur. Kaderrichtlijn-Water-normen) nog niet zou kunnen. Ook blijkt dat soms een ander beheer bepalender is dan het verder terugdringen van milieubelasting. Een goed voorbeeld zijn de kalktufbronnen in het Bunderbos. We begrijpen dat die op beschaduwde plekken goed in stand blijven, ook als de nitraatwaarden op papier nog veel te hoog zijn. Deze kennis die in de praktijk wordt opgedaan dient bij de verdere uitwerking meegenomen te worden. Wel vinden we dat de monitoring meer transparant moet zijn, zodat die ook voor andere belanghebbenden dan de terreinbeheerders en een selecte groep ecologen te volgen is.

In dat kader merken we nog op dat het hanteren van de rapportage van WUR van de staat van instandhouding (2019) boven de SDF voor ons heel discutabel is. (SDF = Standard data form, het Europees format voor staat van instandhouding Natura2000 per gebied). De beknopte verklaring die in het rapport wordt gegeven lijkt ons onjuist of in ieder geval niet onderbouwd. Ook het SDF is voor een groot deel recent en er is dus geen sprake van voortschrijdend inzicht. Uitgerekend bij de WUR-rapportage 2019 is er naar onze mening sprake van een wel heel beperkte blik. In gang gezette en voorgenomen maatregelen zijn niet meegenomen en naar wij hebben begrepen heeft zelfs geen overleg met de provincie plaatsgevonden.

Antwoord:

Het is correct dat een deel van de kalktufbronnen voor wat betreft structuur (mosbegroeiing) en soortensamenstelling van een goede kwaliteit is en dat beschaduwing door het omringende bron- en hellingbos daar mogelijk een rol in speelt. Echter het is in een bos een natuurlijk proces dat bomen na verloop van tijd omvallen en er openingen in het kronendak ontstaan waardoor er licht op de bronnen valt. Bij lichttoetreding en de huidige hoge nitraatbelasting worden de bronnen overwoekerd door ruigtekruiden en algen waardoor de habitat in kwaliteit achteruit gaat. Maatregelen die beschaduwing min of meer kunstmatig in stand houden, los van de vraag hoe dit in een natuurgebied praktisch uitgevoerd kan worden, is geen optie en niet wenselijk in de helling- en bronbossen met natuurlijke processen.

Algemeen is bekend, dat zowel de milieuomstandigheden als de inrichting en het beheer bepalen of soorten en habitats in een gunstige staat van instandhouding verkeren of komen te verkeren. Door de milieubelasting is tegenwoordig bovenop het reguliere beheer nog extra beheer en/of inrichting nodig om voedingsstoffen uit de bodem te halen en/of de waterkwaliteit en -kwantiteit te verbeteren. Extra beheer is kostbaar en heeft ook nadelige effecten want het kan leiden tot achteruitgang van een aantal typische soorten. Deze typische soorten, zoals bepaalde insecten, gelden als kwaliteitsindicatoren van de habitattypen. Extra beheer geldt als overlevingsmaatregel voor het habitatype zolang als de

milieubelasting te hoog is. Daarom is een aanpak waarbij ook de bronnen van milieubelasting zoveel mogelijk worden weggenomen een onontbeerlijke maatregel.

Wij onderschrijven de uitkomsten van het WUR-rapport wel namelijk dat voor bepaalde vogels, soorten en habitattypen positieve ontwikkelingen zichtbaar zijn, maar dat gemiddeld genomen het nog niet goed gaat met de natuur in Nederland. De provincie heeft zelf bijgedragen aan de monitoring van o.a. broedvogels en habitatsoorten en is daarmee betrokken geweest.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

De Bosgroep Zuid, Indiener 5

Vraag 1: Beuken-Eikenbossen met Hulst (H9120)

Afspraak met provincie Limburg dat in N2000 beheerplan Geuldal in hoofdstuk 5.2.12. Beuken-Eikenbossen met Hulst een verwijzing wordt opgenomen naar de vergunning art. 2.7, 2^e lid, Wet natuurbescherming, voor het golfbaanrandenbeheer van een golfbaan, zaaknr. 2018-200070 en eventueel een bondige omschrijving (zie ook bijgaand verslag van 12 juli 2018). Verzoek om deze afspraken op te nemen in het definitieve N2000-plan Geuldal.

Antwoord:

Deze afspraak is niet conform afspraak in het Ontwerp Natura 2000-plan Geuldal opgenomen.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd.

De Molenstichting Limburg, Indiener 6

Vraag 1: In het voorwoord staat dat het Geuldal een gebied is met een gevarieerde rijke natuur met grote biologische en landschappelijke waarde, maar zeer zeker ook van grote economische waarde. Graag hadden wij hieraan toegevoegd willen zien en een rijk cultuurhistorisch erfgoed. Hiermede voorkomen we sectorale behandelingen waarbij belangenafwegingen tussen de "sectoren" onvoldoende plaatsvindt.

Antwoord:

Het voorwoord is geschreven vanuit het gezichtspunt natuur en het bijzondere van het Natura 2000-gebied Geuldal. Het Ontwerpplan geeft een visie op hoe de Natura 2000-doelen van het Natura 2000-gebied Geuldal,) in een betere staat van

instandhouding kunnen komen. Er is in het hoofdstuk 3.1.5. overigens ruime aandacht voor de cultuurhistorie in het Geuldal.

Conclusie:

Plantekst, voorwoord is gewijzigd.

Vraag 2: We hebben in het voortraject van het project "rapport Natura 2000-plan 2021-2027" de provincie geattendeerd op:
-de waterpaspoorten die in opdracht van de prVL en de MSL zijn gemaakt,
-de resultaten van het overleg met het adviesbureau Floecksmuehle (2016). Ook hebben we als Molenstichting via het Huis van de Kunsten het adviesbureau Arcadis de nodige info bij de inventarisatie huidig gebruik voorzien. Deze gaf aan als reactie aan dat dit materiaal zeker te gebruiken is en gaf verder aan: "wordt het onderhoud en beheer van cultureel erfgoed niet gezien als een probleem om de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden te halen. In de laatste toetsing van het huidige gebruik is dat in algemene zin beschreven en getoetst en ook steeds vrijgesteld van vergunningsplicht". Dit zien we niet terug om dit Ontwerp Natura 2000-Plan Geuldal.

Antwoord:

Arcadis heeft als opdrachtnemer vanuit de provincie het huidige gebruik geïnventariseerd voor bijna alle Natura 2000-gebieden en heeft daarvoor veel informatie ingewonnen en gebruikt. De provincie is verantwoordelijk voor de toetsing van dit huidige gebruik aan de Wet Natuurbescherming. In het eindproduct, het Ontwerp Natura 2000-plan, maar ook in de eerdere concepten, is er duidelijk aangegeven dat beheer en onderhoud van cultuurhistorische elementen behalve waterputten en watermolens is vrijgesteld van de WNb-vergunningplicht (pagina 379). Op pagina 393 is aangegeven dat de situatie betreffende watermolens zo complex en variabel is dat het huidige en toekomstig gebruik niet generiek (onder voorwaarden) van de WNb-vergunningplicht vrijgesteld kunnen worden. Het rapport Floecksmühle geeft duidelijke criteria waarop individuele watermolens beoordeeld kunnen worden.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 3: In de Omgevingsvisie Limburg zijn de watermolens, de watermolenbiotopen en de watermolenlandschappen als zeer belangrijk cultureel erfgoed benoemd. In het Ontwerp Natura 2000-beheerplan Geuldal lezen we wat betreft watermolens echter geen afwegingen tussen 'groen en rood'. Voor andere halfnatuurlijke biotopen en cultuurelementen (zoals dagbouwgroeves, ondergrondse kalksteengroeves, populieren direct langs de Geul) maakt u die afweging (in uw Visie realisatiestrategie,

Geuldal in historisch perspectief) wel expliciet. Wij zijn van mening dat de Limburgse watermolens, hun biotopen en hun eeuwenoude landschappen juist een essentieel onderdeel van het beheerplan vormen en de oplossingen zijn om uw en ook onze doelen te helpen realiseren. Watermolenlandschappen die wat ons betreft, naast de bijdrage aan de cultuurhistorie en het landschap ook een bijdrage leveren aan de natuurwaarde in het Geuldal.

Antwoord:

Ook de provincie vindt dat watermolens belangrijk zijn en een bijdrage leveren aan de cultuurhistorie en aan het landschap van Limburg en van het Geuldal in het bijzonder. Maar het voert te ver om de wens te honoreren dat het watermolenlandschap een formeel onderdeel, en daarmee een habitatvereiste, is en deel dient uit te maken van het Natura 2000-gebied/plan Geuldal. Er wordt duidelijk beschreven in het Ontwerp Natura 2000-plan dat het huidige gebruik van watermolens een knelpunt vormt bij diverse aangewezen habitattypen en soorten.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4: Wij zouden dan ook graag zien dat het watermolenlandschap een formeel onderdeel (habitatvereiste) wordt van het Natura2000-gebied Geuldal, met ook aandacht voor de cultuurhistorisch-ecologische functie. Daarmee bewerkstelligen we dat knelpunten soepeler worden opgelost, kansen beter worden benut en de habitats in en rond de watermolenlandschappen snel worden versterkt.

Antwoord:

Aanvullend op het antwoord op vraag 3. De wens om het watermolenlandschap een formeel onderdeel, een habitatvereiste te laten zijn het Natura 2000-plan kan de provincie niet honoreren omdat de provincie daar niet toe bevoegd is. De aanwijzing van habitats met de daarbij horende afwegingen worden door het Rijk gemaakt op basis van de Europese richtlijnen.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 5: Waterbeleid en het beheerplan Geuldal, de rol van het watermolenlandschap verdient versterking.

De eeuwenoude watermolens en hun molenlandschappen voegen nu al veel waarde toe aan het ecosysteem van het beekdal, enkele fysieke karakteristieken:

- Molentakken en molenvijvers blijken, zoals uit het beheerplan valt af te leiden, dankzij hun eigen aquatisch-ecologische karakteristieken een

refugium voor de vlottende waterranonkel te kunnen vormen.

- Snelstromende passeerbare (of passeerbaarte maken) beektakken en overlaten.
- Vernatting van de dalbodem door stuwende werking: andere vegetatie, meestal met meer zeldzame soorten, kwel- en bronzones aan de voet van de dalhellingen, moerassen en soms zelfs veenvorming op de beekdalvlakke.

Wij zijn van mening dat de waarde van de watermolenlandschappen voor het beekdal weer sterk kan worden verhoogd:

- Daar waar nodig zullen watermolens inderdaad passeerbaar moeten worden gemaakt maar op een wijze die zowel recht doet aan de (functionele) instandhoudingsvereisten van dit juist voor Limburg (en de Eu-regio) zo specifieke erfgoed én de ecologische opgaven.
- Slim gebruik van de voormalige en nog bestaande molenlandschappen binnen de huidige beekdalen, eventueel na enige modificatie, als (landschappelijk) alternatief voor kunstmatig ingepaste regenwaterbuffers waardoor onnatuurlijk piekafvoeren worden afgezwakt en erosie wordt verminderd. Bovendien sluiten ze nauw aan op de door u beschreven beekdalbrede benadering.
- Beekbegeleidende, waterzuiverende en ecologisch rijke wetlands vormen van oudsher een onderdeel van veel watermolenlandschappen, deze functie kan worden uitgebreid in combinatie met waterbuffering.
- Alluviale bossen als beekbegeleiding gaan in veel gevallen prima samen met het molenlandschap en geven tevens invulling aan de landelijke en provinciale bosopgave

Antwoord:

U geeft met deze reactie aan dat er vanuit de Molenstichting aandacht is voor de opgenomen maatregelen in het Ontwerp Natura 2000-plan Geuldal voor de diverse habitattypen en aangewezen soorten. En dat u gemeenschappelijke kansen ziet bij uitwerking en uitvoering van de voorgestelde maatregelen.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 6: Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels, H3260A). In hoofdstuk 3.4.1 en 4.1 wordt aangegeven: *Niettemin zijn op sommige plaatsen juist vegetaties van vlottende waterranonkel benedenstrooms (en soms ook bovenstrooms) van watermolens (bijv. Molen Otten, Wijre) aangetroffen. Opvallend was het voorkomen rondom de watermolens in Wijre en bij Terpoorten (Molen Otten en Onderste molen).* Wij concluderen hieruit dat de (langdurige) aanwezigheid van de molenstuwen in het Geuldal juist hebben geleid tot het behoud van bijzondere en beschermde soorten.

Antwoord:

Het is niet onmogelijk dat er een causaal verband is tussen het voorkomen van watermolens en de vlottende waterranonkel. Dit kan gebaseerd zijn op het wegvangen van slib en een mogelijk verhoogde stroomsnelheid of zuurstofgehalte beneden de molen. Dit is nog onderwerp van onderzoek. Dat neemt niet weg dat er voor het habitatype Beken en rivieren met waterplanten of andere instandhoudingsdoelen ook knelpunten kunnen bestaan.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 7: Beekdonderpad

Alle locaties waar populaties van Beekdonderpad in Nederland worden aangetroffen zijn van het benedenstroomse deel gescheiden door een stuw (Ottburg & van Swaay, 2014). Het stroomgebied wordt zo gevrijwaard van de optrek van invasieve soorten. Daartoe heeft het Waterschap Limburg besloten om de Groote molen bij Meerssen voorlopig juist niet optrekbaar te maken voor de Rivierdonderpad en invasieve vissoorten. Met name soorten als beekdonderpad en beekprik, die een stenige schone bodem nodig hebben, zien hun habitat door stuwing verloren gaan. Wij concluderen hieruit dat de (langdurige) aanwezigheid van de molenstuwen in het Geuldal juist hebben geleid tot het behoud van bijzondere en beschermde soorten, waarbij de ecologische amplitude van soorten blijkbaar toch breder blijkt te zijn dan men doorgaans aanneemt. Daarbij stellen wij echter ook uw vierde en laatste bullet 'zien hun habitat door stuwing verloren gaan' ter discussie. Heeft een watermolenstuw van enkele eeuwen oud nu nog een actieve invloed op de habitat van de beekdonderpad in het Geuldal? De formulering 'zien hun habitat door stuwing verloren gaan' duidt hier op. Er zijn toch geen molenstuwen bijgekomen sinds de aanwijzing van het N2000-gebied Geuldal in december 2004 (het toetsingskader)? Bovendien, de betreffende soorten lijken zich juist uit te breiden.

Antwoord:

Voor wat betreft de natuurwaarden en soorten is het inderdaad zo dat de molens nu bijdragen aan een verhoogde biodiversiteit (meer soorten) dan dat er zouden zijn zonder de molens. Dit komt vooral door meer stilstaand water en landschapselementen rond de molens (molentak en molenvijver). Soorten die profiteren betreffen vooral soorten die algemeen zijn in Nederland. Ook zijn deze soorten niet alléén afhankelijk van de aanwezigheid van de watermolens zoals de grote gele kwikstaart.

De Natura 2000-doelstellingen richten zich vooral op de soorten en habitats van snelstromende wateren die in Europees opzicht het meest belangrijk zijn. Deze doelen dienen dan ook voorrang te krijgen. De beekdonderpad en beekprik zijn daar

voorbeelden van. De Grootte molen bij Meerssen draagt nu inderdaad bij aan het behoud van de Beekdonderpad maar is ook een probleem bij de optrekbaarheid van vissen. Daarom laten we onderzoeken of er een vistrap kan worden aangelegd die invasieve exoten niet kunnen passeren maar andere trekvisseren wel doorlaat. Door opstuwing is er minder stenige schone bodem aanwezig in het leefgebied van de soorten beekdonderpad en beekprik. Ook wordt door deze stuwen het leefgebied in verschillende compartimenten opgedeeld. Hierdoor is de connectiviteit tussen delen van het leefgebied verminderd.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd

Vraag 8: Hoofdstuk 7 Toetsing huidig gebruik, Par. 7.5.4 waterbeheer. Uit onderzoek blijkt dat er geen generiek beleid voor toetsing van huidig en toekomstig gebruik van watermolens is vast te stellen. De situatie ter plekke is zo complex en variabel dat er geen eenduidig toepasbaar toetsingskader voor de vrijstelling van de Wnb-vergunningplicht uit is af te leiden.

Dat het huidig gebruik vanaf december 2004 (aanvaarding van de aanmelding van Geuldal als Natura 2000-gebied door de EU) en ook toekomstig gebruik niet generiek (onder voorwaarden) vrijgesteld kunnen worden van de Wnb-vergunningplicht.

Wij ervaren deze beide zinsneden als inhoudelijk tegenstrijdig met eerdere uitspraken in uw beheerplan waarin u duidelijk op diverse plaatsen en om meerdere redenen de waarde van de aanwezigheid van de watermolens laat blijken. Omdat u zelf aangeeft dat de situatie zeer complex is, stellen wij voor een meer afgewogen, geïntegreerd historisch-ecologisch/juridisch onderzoek te laten plaatsvinden naar de rol van de eeuwenoude watermolen in relatie tot de ecologie van het Geuldal én de, in het licht van de aanwezige molens, pas zeer recente aanwijzing als N2000-gebied in het bijzonder. Wij benadrukken nogmaals dat wij graag zouden zien dat het watermolenlandschap een formeel onderdeel (habitatvereiste) wordt van het Natura 2000-gebied Geuldal, met ook meer aandacht voor de onderliggende eeuwenoude cultuurhistorisch-ecologische functie. Het gaat ons daarbij veel te ver, en het is bovendien onwettig, te stellen dat bestaand gebruik (van vele eeuwen oud!) niet kan worden vrijgesteld van een vergunning op de Wet natuurbeheer, die geacht wordt te toetsen aan de situatie in december 2004.

Antwoord:

Aanvullend op het antwoord bij vraag 4. Het niet op voorhand – zonder onderzoek – generiek vrijstellen van de vergunningplicht in dit Natura 2000-plan Geuldal betekent niet dat deze molens niet meer in werking mogen zijn. Het gevolg is dat ten aanzien van deze molens de reguliere procedure voor vergunningverlening geldt, hetgeen ook nu al het geval is. Er moet dan per geval worden bekeken door de

initiatiefnemer of een vergunning in het kader van de WNb aan de orde is. In dat kader is vervolgens van belang of er sprake is van bestaande rechten uit het verleden. Daarvoor moet aan een aantal voorwaarden, die uit jurisprudentie volgen, worden voldaan. Indien aan deze voorwaarden wordt voldaan, is wellicht geen vergunning nodig, of kan alsnog een vergunning (onder voorwaarden) worden verleend.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd

Vraag 9: U classificeert het huidige gebruik van watermolens onder Categorie 3: Huidig gebruik niet vrijgesteld van de Wnb-vergunningplicht. Wij verzoeken u nogmaals vriendelijk doch dringend deze volstrekt onwettige passage uit het definitieve Beheerplan weg te laten. Wij wijzen u er daarbij nog op dat de aanwezige watermolens ook een eigen wettelijke bescherming genieten in het kader van de Erfgoedwet, waaruit ook instandhoudingsverplichtingen voortvloeien. Daarbij willen wij u in dit verband ook nog op wijzen dat veel watermolens hier nog steeds beschikken over het eeuwenoude stuwrecht, een immaterieel erfgoed met een juridisch verstrekkende reikwijdte die boven de Wnb gaat.

Antwoord:

Aanvullend op het antwoord bij vraag 8.

Dat de watermolens ook een eigen beschermingsregiem en oude rechten hebben, benadrukt dat het hier om een complex probleem gaat, dat ook juridisch niet eenduidig is. Het laat onverlet dat er strijdigheid kan zijn met wettelijk beschermde natuurbelangen.

In hoofdstuk 5.1. Inleiding Natura 2000-maatregelen op pagina 236 staat duidelijk vermeld dat: Bij uitvoering van de maatregelen dient voorafgaand gecheckt te worden of er erfgoedwaarden aanwezig zijn en daar dient bij de uitvoering rekening mee gehouden te worden, zowel boven- als ondergronds in het Natura 2000-gebied.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 10: Wat wij graag zouden zien toegevoegd aan het beheerplan is. Watermolens en hun watermolenlandschappen expliciet toe te voegen als onderdeel van dit bijzondere Limburgse beekdallandschap, de historisch-ecologische vorming van dit beekdal, als essentieel onderdeel van de integrale beekdalontwikkeling en als kans en oplossingsrichting voor cq. bijdrage aan:

- **waterhuishoudkundige knelpunten, zoals verdroging en het afvlakken van piekvoeren, boven de reguliere waterstanden, verminderen van erosie;**

- verbetering biodiversiteit, door o.a. de aanleg en de inundatie van beekbegeleidende wetlands (als opgroeigebied voor bijv, kwabaallarven en andere soorten) en alluviale bossen (schaduwminnende macrofauna) met bijbehorend extensief beheer;
- de versterking van de vis- en macrofauna-passeerbaarheid, evenwichtig ingepast binnen het watermolenlandschap. De door u genoemde oplossing door het toepassen en wellicht nog nader onderzoek naar de werking van dynamisch molen/stuwenbeheer in combinatie met temporele vismigratie (157.H.66) juichen wie hierbij van harte toe.
- recreatief medegebruik van het beekdal, extensief voor wandelaars in de dalen en meer geconcentreerd rond de historische watermolens, als ware het ambassadeursposten voor dit bijzondere gebied. Hiermee ontstaat dan ook meer draagvlak voor landschap, natuur en Natura2000

Antwoord:

Het doel van het Ontwerp Natura 2000-plan Geuldal is het beschermen van flora en fauna die vanuit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen is aangewezen. Dit is in Nederland vertaald in de Wet natuurbescherming. Er dient voor elk Natura 2000-gebied een beheerplan opgesteld te worden, waarin wordt aangegeven wat er moet gebeuren in dit geval voor het Geuldal om de aangewezen instandhoudingsdoelstellingen op termijn te halen. In dit Ontwerp Natura 2000-plan Geuldal wordt onderkend dat watermolens een belangrijk cultuurhistorisch erfgoed zijn. Duidelijk is dat het gebruik van de watermolens gevolgen heeft voor de ecologie en daarmee van invloed is op de gestelde Natura 2000-doelstellingen. Uit onderzoek blijkt dat de effecten van het gebruik van watermolens zowel positief als negatief kunnen uitpakken op de aangewezen habitattypen/leefgebieden, zoals voor Beekdonderpad, Beekprik, Vochtige alluviale bossen en Beken en rivieren met waterplanten. De beïnvloeding van de ecologie door de watermolens wordt in essentie veroorzaakt door gebrekkige passeerbaarheid en leefgebied verslechtering door opstuwing en aftakkingstrajecten. Aangezien de natuurwaarden in het Natura 2000-beheerplan centraal staan en de watermolens en watermolenlandschappen, hoe waardevol ook voor tal van functies, een niet-natuurlijk verschijnsel zijn, worden deze onderdelen niet opgenomen als expliciet essentieel onderdeel van het Natura 2000-plan Geuldal.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Stichting de Rotswoning, Indiener 7

Vraag 1: Communicatie / inbreng

In het Geuldal bedankt gedeputeerde Geert Gabriëls diverse organisaties waaronder de eigenaren van de kalksteengroeven voor de constructieve inbreng. Rotswoning is niet uitgenodigd om een bijdrage te leveren en dus ook niet betrokken geweest bij de samenstelling van Geuldal.

In 2009 is het Concept Natura 2000 beheerplan Geuldal opgesteld. Hierin was Rotswoning evenmin gevraagd een bijdrage te leveren en dus ook niet betrokken. Rotswoning heeft dit toentertijd aan het Ministerie van LNV alsmede de Provincie Limburg kenbaar gemaakt. Ambtenaren van beiden en de Gemeente Valkenburg hebben daarop in 2010 de Geulhemmergroeve bezocht en de situatie besproken.

Rotswoning heeft als uitkomst van dit overleg een beheerplan voor de Geulhemmergroeve aan de Provincie Limburg verstrekt. Door de Jaren heen heeft Rotswoning meerdere malen navraag gedaan naar de stand van zaken betreffende de behandeling/beoordeling van voornoemd beheerplan. Telkens werd Rotswoning verzocht geduld te hebben. Wij zouden tijdig geïnformeerd worden over het verdere verloop en hoe met het betreffende beheerplan over de Geulhemmergroeve wordt omgegaan. In 2018 zijn ambtenaren van de Provincie Limburg en vleermuizen deskundige mevrouw A-J Haarsma bij ons geweest. Zij gaven te kennen dat wij een voor hun bruikbaar beheerplan hadden gemaakt en dat onze exploitatie kon blijven doorgaan. Zij waren enthousiast over onze inzet. Begin 2021 heeft een ambtenaar van de Provincie Limburg navraag gedaan naar ons beheerplan. Ons beheerplan was in ongerede geraakt. Het beheerplan is u nogmaals toegezonden. Hij zegde ons toe dit te bestuderen en met ons contact op te nemen om dit in het licht van Geuldal met ons te bespreken. Dit laatste heeft nimmer plaatsgevonden.

Vanuit het Rijk zijn volgende toezeggingen gedaan over de inbreng van betrokkenen:

Tweede Kamer brief 30-6-2009 referentie PDN.2009.56

Ik vind een gebiedsgerichte aanpak waardevol en tegelijkertijd een essentiële voorwaarde voor draagvlak voor Natura 2000, dat de beheerplannen niet op de tekentafel maar door de betrokkenen in en bij het gebied worden gemaakt.

Implementatie Natura 2000 in Nederland 13-9-2011

Nederland heeft bij de beheerplannen verplicht gesteld dat er overleg plaatsvindt met eigenaren, gebruikers en andere belanghebbenden.

Voor de Geulhemmergroeve kan gesteld worden dat het Geuldal niet in overleg met Rotswoning is opgesteld waardoor het aan draagvlak ontbreekt. De inzet van Rotswoning komt niet terug in Geuldal. Het verzoek is dan ook om deze omissie recht te zetten en met het beheerplan van Rotswoning rekening te houden in het definitieve Natura 2000 beheerplan voor het Geuldal.

Antwoord:

In 2021 en 2022 zijn verschillende overleggen gevoerd met de stichting Rotswoning en medewerkers van het cluster Natuur en Water naar aanleiding van het ontwerp-beheerplan N2000 Geuldal en de zienswijze die de stichting Rotswoning hierop heeft ingediend. Insteek van deze gesprekken is geweest om een dialoog tot stand te brengen over het gebruik door de stichting Rotswoning van de Geulhemmergroeve en de betekenis van dit gebruik voor vleermuizen als winterverblijfplaats in het Geuldal. Inmiddels heeft dit geleid tot aanbesteding van een onderzoek naar tellingen die naar overwinterende vleermuizen in de Geulhemmergroeve worden uitgevoerd en het in beeld brengen van het bestaand gebruik in de Geulhemmergroeve. De provincie Limburg financiert dit onderzoek en betreft de stichting Rotswoning bij de uitvoering hiervan. Alle vragen en onduidelijkheden die er zijn m.b.t. het uitvoeren van vleermuistellingen en het eventueel vrijstellen of vergunnen van medegebruik van de stichting Rotswoning voor de Wet Natuurbescherming zullen in dit onderzoek aan bod komen en worden beantwoord. De Provincie Limburg heeft daarbij aangegeven te willen onderzoeken of het bestaand gebruik van stichting Rotswoning kan worden vrijgesteld voor de vergunningsplicht voor de WNb (daarbij wordt tevens bekeken of sprake is van bestaande rechten (toestemming) uit het verleden. Een belangrijke voorwaarde daarbij is dat de stichting medewerking verleent aan de uitvoering van een volwaardige jaarlijkse telling van vleermuizen in die delen van de mergelgroeve waar een representatief aantal vleermuizen en aantal soorten verblijft en een voldoende hoog aantal om trends te kunnen bepalen. Voorts moet uit de tellingen en de vergelijking met oude gegevens van voor 2009 blijken dat de aantallen zijn toegenomen. Uit een eerste telling die in maart 2022 in een deel van het stelsel is uitgevoerd kan voorzichtig worden geconcludeerd dat de vleermuispopulatie van de meeste soorten, waaronder Meervleermuis en Ingekorven vleermuis, is toegenomen t.o.v. oude tellingen. Hieruit zou kunnen worden afgeleid dat, ondanks het vergunde intensieve gebruik in de wintermaanden, in de mergelgroeve in de minder betreden delen nog voldoende mogelijkheden zijn om de functionaliteit als winterverblijf te kunnen waarborgen. Met voornoemd onderzoek en de contacten die met de stichting Rotswoning hierover zijn denken wij de stichting Rotswoning volwaardig te betrekken bij de besluitvorming rond dit N2000-beheerplan en de instandhoudingsdoelstellingen voor vleermuizen die daarin zijn opgenomen.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2a: Bestaand gebruik

De Wet Natuurbescherming (Wnb) kent geen eigen definitiebepaling meer van "bestaand gebruik", maar verwerkt dit in de uitzonderingsbepaling zelf. Artikel 2.9, tweede lid, van de Wnb bepaalt dat geen vergunning nodig is indien het gaat om "andere handelingen" (dus niet meer "gebruik") die op de referentiedatum (redelijkerwijs) bekend waren of hadden kunnen zijn bij het bevoegde bestuursorgaan (voor vergunningverlening) én dit "sedertdien niet of niet in betekenende mate zijn gewijzigd". De referentiedatum is (overeenkomstig de huidige definitie) 31 maart 2010 of een later moment indien het Natura 2000-gebied pas na die datum is aangewezen. Voor het Geuldal is het aanwijzingsbesluit genomen op 22 juni 2015. Publicatiedatum is 14 juli 2015. Op dat moment diende de handeling dus feitelijk plaats te vinden.

Over bestaand gebruik is met name door het Rijk veel geschreven. Onderstaand passages uit deze documentatie:

Notitie bestaande activiteiten in relatie tot Natura 2000

Ministerie Economische Zaken EZ/PDJNG18-6-2014

§ 3.2 Uitzondering 2: bestaand gebruik

Een wettelijke uitzondering op de vergunningplicht geldt voor 'bestaand gebruik', dat niet is aan te merken als een (passend te beoordelen) project met mogelijk significant negatieve gevolgen

Als het bevoegd gezag beperkingen oplegt, ligt de bewijslast dat deze noodzakelijk zijn in het licht van de natuurdoelen bij het bevoegd gezag.

Begrip 'bestaand gebruik': gebruik dat op 31 maart 2010 bekend is, of redelijkerwijs bekend had kunnen zijn bij het bevoegd gezag.

§ 3.3 Uitzondering 3: nieuwe projecten of gebruik, opgenomen in beheerplan

Als projecten met mogelijk significant negatieve gevolgen in het beheerplan worden opgenomen dient vóór opname in het beheerplan wel eerst een passende beoordeling worden uitgevoerd waaruit zekerheid moet worden verkregen dat de natuurdoelen niet in gevaar komen. De kosten daarvoor liggen in beginsel bij het bevoegd gezag dat het beheerplan opstelt.

§ 4.3 Duidelijkheid verschaffen over al dan niet vrijgesteld gebruik

Het beheerplan zou ten aanzien van niet-vrijgestelde bestaande activiteiten zoveel mogelijk moeten aangeven welke activiteiten niet schadelijk zijn in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen.

Matrix bestaande en nieuwe activiteiten

Voor bestaand gebruik geldt een wettelijke vrijstelling: er is geen Nbw-vergunning vereist en dus geen passende beoordeling.

Inspraakwijzer beheerplannen Natura 2000 Limburg

Bestaand gebruik

Onder 'bestaand gebruik' verstagn we alle activiteiten ofhandelingen die op 31 maart 2010 in en om een Natura 2000 gebied bekend zijn ofredelijkerwijs bekend hadden kunnen zijn bij het bevoegd gezag.

Tweede Kamer brief16-2-2010 referentie PDN.2010/80

Het bestaand gebruik wordt nadrukkelijk meegenomen in het beheerplan. Dit gebruik moet zoveel mogelijk doorgang kunnen vinden.

Q&A's wijziging Nbw 1998

Wat is bestaand gebruik? Iedere handeling die voor 1 oktober 2005 werd verricht en sedertdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd. Bij bestaand gebruik gaat het om feitelijk gebruik.

Geuldal beschrijft het gebruik op basis van de vergunningen vanuit de Mijnbouwwet 2003. Voor intensief gebruik worden de groeves ingedeeld in categorie 2b of 3. In Geuldal is niet onderbouwd waarom intensief gebruik is onderverdeeld in een van beide categorieën. De toetsing van het intensief gebruik van de onderaardse kalksteengroeves voor Geuldal dient nog te geschieden. Er heeft geen passende beoordeling van dit gebruik plaatsgevonden

Antwoord:

Allereerst is de genoemde datum van 31 maart 2010 voor bestaand gebruik niet meer geldend. Deze is uit de Wet natuurbescherming gehaald. Op grond van vaste rechtspraak van de Raad van state is - voor de vraag of er bestaande rechten zijn uit het verleden - bepalend of er een toestemming voor het gebruik aanwezig was van voor de aanmelding van het Natura 2000 gebied bij de Europese commissie (in dit geval 7-12-2004). Het gebruik mag dan echter sinds de hierboven genoemde referentiedatum niet zijn toegenomen of in betekenende mate zijn gewijzigd.

Het onder het antwoord op vraag 1 genoemde onderzoek naar tellingen en huidig gebruik kan gezien worden als verslechteringsstoets/voortoets om te beoordelen of een passende beoordeling voor het onder de Mijnbouwwet toegestane intensieve gebruik dient te worden uitgevoerd. (Indien er geen sprake is van bestaande rechten). Zoals onder het antwoord al is aangegeven staat de Provincie Limburg daarbij nadrukkelijk open voor het vrijstellen van het huidig gebruik als de uitkomst daarvan is dat de vleermuizen jaarlijks gemonitord kunnen worden en de vleermuizen die in het object onder de huidige omstandigheden overwinteren ten opzichte van historische data zijn toegenomen. Aangezien het gebruik en de effecten daarvan nog niet zijn beoordeeld en vrijgesteld valt deze automatisch onder één van de twee genoemde categorieën.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2b: Bestaand gebruik

In Geuldal is niet opgenomen waarom het huidige (feitelijk) gebruik van de Geulhemmergroeve (significant) negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelstellingen. In Geuldal stelt u dat gebruiksvormen van mergelgroeven invloed hebben op het klimaat, de hoeveelheid licht en de optische verstoring. Het onderbouwen van deze gebruiksvormen doet u niet, is teveel omvattend. Gesteld wordt dat de gebruiksvormen op basis van een toets uwerzijds niet zijn vrijgesteld. Hoe en op basis van welke objectieve criteria deze toets heeft plaatsgevonden is niet beschreven.

Antwoord:

Zie antwoorden op de vragen 1 en 2a.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2c: Bestaand gebruik

Geuldal zou ten aanzien van niet-vrijgestelde bestaande activiteiten zoveel mogelijk moeten aangeven welke activiteiten niet schadelijk zijn in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen. In het nu voorliggende Geuldal is dit niet beschreven. Het intensief gebruik van een onderaardse kalksteengroeve verschilt per groeve. Het intensief gebruik van de Geulhemmergroeve is niet te vergelijken met het intensieve gebruik van de Gemeentegrot. Ons beheerplan geeft u inzicht in het gebruik van de Geulhemmergroeve. U had dit de voorbije 10 jaren passend kunnen beoordelen.

Antwoord:

Zie antwoorden op de vragen 1 en 2a.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2d: Bestaand gebruik

In Geuldal hebt u in onvoldoende mate gebruik gemaakt van uw mogelijkheid om te beoordelen of het bestaand gebruik zoals in de Geulhemmergroeve geen Wnb vergunning vereist is doordat de potentiële effecten ervan passend beoordeeld zijn als niet significant. Deze passende beoordeling van het bestaand gebruik dient onderdeel te zijn van de beoordeling van het beheerplan en alsnog uitgevoerd te worden.

Antwoord:

Zie voorgaande antwoorden op de vragen 1 en 2a.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2e: Bestaand gebruik

In Geuldal is niet gemotiveerd toegelicht waarom het huidige gebruik in de Geulhemmergroeve de instandhoudingsdoelstellingen in de weg staat. Deze motivatie dient aan het beheerplan toegevoegd te worden.

Antwoord:

Zie voorgaande antwoorden op de vragen 1 en 2a.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2f: Bestaand gebruik

In Geuldal geeft u geen gehoor aan de oproep vanuit de Tweede Kamer om het bestaand gebruik zoveel mogelijk doorgang te laten vinden. Exploitanten moeten dit nu zelf regelen bij een vergunningaanvraag Wnb de komende jaren.

Antwoord:

Zie voorgaande antwoorden op de vragen 1 en 2a. De omstandigheden die zich in een specifieke mergelgroeve voordoen en de typen bestaand gebruik met in potentie versturende effecten voor overwinterende vleermuizen zijn zo divers dat het niet mogelijk is om dit gebruik voor alle groeven met intensief gebruik generiek vrij te stellen. Het onderzoek dat moet uitwijzen of er een vergunningaanvraag WNb nodig is wordt uitgevoerd in opdracht van het bevoegd gezag.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 3: Verstorings- en verslechteringstoets

In Geuldal zijn de effecten als gevolg van de gebruiksvormen op de vleermuispopulatie in de meeste groeven niet onderzocht en nog niet eerder getoetst in het kader van de Wet natuurbescherming. Ook schrijft u dat het type gebruik zelf alsmede de intensiteit ervan niet eerder voor een dergelijke toetsing in beeld is gebracht. Een referentie ontbreekt en er is geen sprake van een onderbouwing. Op voorhand sluit u niet uit dat er (significant) negatieve effecten kunnen optreden. Reeds in 2011 informeerde de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en

Innovatie de Tweede Kamer dat u een verstorings- en verslechteringstoets zou uitvoeren. Deze is er dan ook niet.

Tweede Kamer brief 23-2-2011 referentie 186612

Voor handelingen die verstoringen of verslechtingen veroorzaken die geen significant effect hebben, is de vergunningplicht niet Europees voorgeschreven en zal worden afgeschaft. De vereiste verstorings- en verslechteringstoets zal op initiatief van het bevoegd gezag worden verricht.

Zoals al eerder in deze zienswijze is aangegeven bent u in het bezit van ons beheerplan. Hierin staan meer dan voldoende aanknopingspunten om de verstorings- en verslechteringstoets uit te voeren. In de afgelopen 10 jaar hebt u niet gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. U verschuift een aan u toebedeelde taak naar ons. Wij dienen dan zelf aan te tonen dat het door ons al vele decennia bestaand(e) gebruik geen (significant) negatief effect heeft op de instandhoudingsdoelstellingen.

Het beheerplan bevat geen beschrijving van de effecten van de diverse gebruiksvormen en hun intensiteit op de vleermuizen populatie. Geen kader is voorhanden waarmee het gebruik en de intensiteit daarvan gemeten kan worden om de verstorings- en verslechteringstoets op een objectieve wijze te kunnen uitvoeren. Wij verzoeken u deze kaders in beeld te brengen en de u opgedragen toets uit te voeren alsmede de resultaten daarvan op te nemen in het definitieve beheerplan.

Antwoord:

Zie het voorgaande antwoord op vraag 2f. Het beheerplan dat door de stichting is opgesteld wordt betrokken bij het opstellen van de verslechteringstoets.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4a: Instandhoudingsdoelstellingen

In het aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Geuldal d.d. 22 juni 2015 is voor H1318 Meervleermuis en H1321 Ingekorven vleermuis de doelstelling behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie als doelstelling opgenomen. Voor H1324 Vale Vleermuis is uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie als doelstelling opgenomen.

In de Oplegnotitie Natura 2000 Beheerplan Geuldal, d.d. 1 mei 2009, is beschreven dat "Onder huidige omstandigheden blijken de meervleermuis en de ingekorven vleermuis in aantal te blijven toenemen. Volgens de weergegeven aantallen vleermuizen gaan aantalsontwikkeling en menselijk medegebruik goed samen, (evt. toename/uitbreiding/verandering van bestaand gebruik valt hier natuurlijk niet onder)."

In Geuldal is voor de Meervleermuis opgenomen: *"voor de (bekende) populatieomvang van 40 overwinterende meervleermuizen betekent dit dat deze dient toe te nemen met een factor 2-3. Om het leefgebied geschikt te houden en te verbeteren worden door de groeueigenaar maatregelen genomen voor optimalisatie van het klimaat in de mergelgroeven en afsluitingen aangebracht om de rust en veiligheid te waarborgen."*

Ten aanzien van de Ingekorven vleermuis is in Geuldal opgenomen: *"Ook voor de ingekorven vleermuis geldt dat het in het kader van de Mijnbouwwet vergunde gebruik in de objecten waar deze soort overwintert, en die als belangrijk voor deze soort zijn aangemerkt, niet mag toenemen en waar noodzakelijk zal moeten worden gemitigeerd dan wel afgebouwd in de periode dat vleermuizen er gebruik van maken, voor zover een significant negatief effect niet kan worden uitgesloten dan wel het gebruik leidt tot het (opzettelijk) verstoren of het beschadigen van de rustplaatsen van de ingekorven vleermuis. Dat laatste kan met name aan de orde zijn bij objecten waarvoor geldt dat in het kader van de Mijnbouwwet intensiefgebruik is toegestaan."*

Voor de Vale vleermuis is een soortgelijke doelstelling geformuleerd waarbij de populatie vervijfvoudigd moet worden. Voor een vleermuissoort welke niet of sporadisch voorkomt is dit een heel grote opgave. De doelstelling wordt hiermee sterk opgerekt.

Antwoord:

De opgegeven doelaantallen zijn de aantallen die begin jaren '50 van de vorige eeuw overwinterden in de mergelgroeven in het Heuvelland. Het gaat daarbij dus niet enkel om de aantallen die in het Geuldal overwinteren of in de Geulhemmergroeve. De opgegeven aantallen zijn overigens lager dan het aantal dat van een soort beschouwd wordt om na te streven als minimum populatieomvang in het kader van het N2000-beleid. Dit aantal ligt voor vleermuizen in de orde grootte van 500-1000 ex. De gegevens die in het concept beheerplan Geuldal voor 2009 stonden waren verouderd en zijn geactualiseerd. In de jaren '50 verkeerden de meeste soorten nog in een gunstige staat van instandhouding en kunnen de toen bekende gegevens over populatieomvang beschouwd worden als een goede referentie voor een vergeleken met de huidige omstandigheden duurzame situatie.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4b: Instandhoudingsdoelstellingen

In Geuldal en de andere gebieden zijn onderstaande aantallen opgenomen.

	Geuldal	Bemelerberg & Schiepersberg	Sint Pietersberg & Jekerdal	Savelsbos	Geuldal	Bemelerberg & Schiepersberg	Sint Pietersberg & Jekerdal	Savelsbos	Totaal *	
	trend	trend	trend	trend	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	doelaantal
Meervleermuis	afname	toename	toename	?	40	45	70	?	155	400
Ingekorven vleermuis	toename	toename	toename	?	525	235	350	?	1110	1250
Vale vleermuis	toename	?	sterke afname	?	35	< 5	10	?	50	250

* excl. Savelsbos

trend:	sterke afname
	afname
	toename
	sterke toename
?	onbekend

Tabel 4.1. Trend (vanaf 2004) en huidige aantallen van de Meervleermuis, Vale vleermuis en Ingekorven vleermuis in Natura 2000-gebieden in Limburg (huidig) en de gewenste omvang (doelaantal) van de winterpopulatie (referentiejaar 1950) in de mergelgroeven voor de gebieden samen

In 2009 is geconstateerd dat het huidig (intensief) gebruik geen negatief effect heeft op de Meervleermuizen. De toenames van de Ingekorven vleermuizen laten ook geen negatief effect zien door het intensieve gebruik in de groeves. De Vale vleermuis komt in vele groeves waaronder de Geulhemmergroeve niet voor.

Antwoord:

De beoordeling van het effect van het huidige intensieve gebruik in de Geulhemmergroeve op de soorten wordt in het voornoemde onderzoek gemaakt. In de Geulhemmergroeve overwinteren ook vale vleermuizen. Weliswaar is het aantal laag, maar ze overwinteren er wel.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4c: Instandhoudingsdoelstellingen

In Geuldal wordt ten aanzien van het intensief gebruik de negatieve "weg" gekozen. Dit gebruik dient zelf aan te tonen dat het de instandhoudingsdoelstellingen niet in de weg staat. In de loop der tijd is uw positieve houding over dit gebruik omgeslagen in een negatieve houding. U verhoogt de lat van de instandhoudingsdoelstelling waarbij u al te kennen geeft dat het gebruik beperkt/ afgebouwd kan worden. Dit staat op gespannen voet met de toezeggingen aan de Tweede Kamer waarbij het bestaande gebruik zoveel mogelijk moet blijven doorgaan.

Antwoord:

Zie antwoord op vraag 1.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4d: Instandhoudingsdoelstellingen

In de Geulhemmergroeve zijn reeds vele maatregelen getroffen voor het behoud of het herstel van het natuurlijke habitat. Het is u bekend dat door deze maatregelen sprake is van een toenemende vleermuizen populatie?

Antwoord:

Aangezien er al jaren geen tellingen meer zijn uitgevoerd van de overwinterende vleermuizen is niet goed bekend dat de vleermuizenpopulatie in de winter is toegenomen, evenmin in hoeverre maatregelen die zijn uitgevoerd hieraan hebben bijgedragen. In de onder het antwoord op vraag 1 aangegeven opdracht voor toetsing van het bestaand gebruik zal ook naar dit aspect gekeken worden.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd

Vraag 4e: Instandhoudingsdoelstellingen

Een deugdelijke onderbouwing waarom de aantallen van de Meervleermuizen en Vale vleermuizen extreem omhoog moeten gaan is niet opgenomen. In het definitieve plan dienen de aantallen van de Meervleermuizen en Vale vleermuizen realistischer te zijn waarbij het bestaande gebruik doorgang kan blijven houden.

Antwoord:

Zie antwoord op vraag 4a.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 5: Significant negatief effect

In Geuldal wordt een significant negatief effect beschreven als:

- 1. De afname groter is dan het minimumareaal van het desbetreffende habitatype of als het minimumareaal na de ingreep niet meer wordt bereikt.*
- 2. De afname groter is dan de minimumomvang van de desbetreffende (aangewezen) soort of als de minimumomvang na de ingreep niet meer wordt bereikt.*
- 3. Als de gunstige staat van instandhouding door een activiteit niet kan worden behouden of gehaald.*

4. *Als de instandhoudingsdoelstelling mede door een activiteit niet kan worden gehaald.*
5. *Als de uitbreidingsdoelstelling (areaal of omvang populatie) of verbeterdoelstelling (kwaliteit) mede door een activiteit niet of pas na veel langere tijd kan worden gehaald.*

In Geuldal is voor het intensieve gebruik onderstaande motivatie opgenomen waarom de Geulhemmergroeve een vergunningaanvraag voor de Wnb moet doorlopen: Alle onder de Mijnbouwwet goedgekeurde en vergunde gebruiksvormen met evidente effecten op klimaat, rust, lichtregime e.d. zullen eerst individueel getoetst moeten worden voordat ze kunnen worden toegestaan op grond van de Wnb. Blijkt daaruit dat een significant negatief effect op de beschermde vleermuissoorten niet op voorhand kan worden uitgesloten, dan kunnen deze gebruiksvormen uitsluitend met een vergunning als bedoeld in de Wet natuurbescherming (onder voorschriften) worden toegestaan.

Bij de beoordeling van het huidige gebruik is niet zichtbaar gemaakt hoe de "significant negatief effect" criteria als toetsingskader voor dit gebruik zijn toegepast. Onduidelijk is in hoeverre het bij u bekende huidig gebruik een significant negatief effect op de doelstellingen van de 3 vleermuissoorten heeft. Het heeft er alle schijn van dat de benodigde toets niet nu is gedaan maar op het bordje van de exploitant, lees huidige gebruiker, komt te liggen. Daarbij wordt nogmaals opgemerkt dat het huidige gebruik van de Geulhemmergroeve reeds decennialang hetzelfde is, zowel in aard als in omvang.

Antwoord:

De effectenbeoordeling van het huidige gebruik is onderdeel van de opdracht die de provincie Limburg laat uitvoeren naar de toetsing van het intensieve gebruik voor de WNB. Diverse aspecten zijn in de beantwoording op de voorgaande vragen aan de orde geweest.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 6: Herstel- en instandhoudingsmaatregelen

Voor de in de onderaardse kalksteengroeven overwinterende Meervleermuis (H1318), Ingekorven vleermuis (H1321) en Vale vleermuis (H1324) is een maatregelenpakket ontwikkeld dat in de vier Natura 2000 gebieden met mergelgroeven integraal wordt uitgevoerd.

Knooppunt (K) en kennisleemte (L)	Instandhoudingsmaatregel
K7	Beheer
	Stabilisatiewerkzaamheden en afsluiten ingangen (157.Sg.5).
	Subsidieregeling voor beheer en onderhoud. Uitvoering subsidieregeling voor beheer en onderhoud van gangenstelsels (157.Sk.4)
	Groevenbeheerplannen, Opstellen onderhoudsplan kalksteengroeven (157.Oo.3)
	Keuzingen groeven conform Mijnbouwwet. Groeven laten goedkeuren voor extensief gebruik (157.Kk.6)
L29	Toetsen Wet natuurbescherming van Intensief gebruik
	Groeven die vergund zijn voor intensief gebruik toetsen op een potentieel significant negatief effect van dat gebruik voor de Wet Natuurbescherming (157.Oz.1211)
L30	Monitoring
	Digitiseren van hangplaatsen overwinterende vleermuizen (157.Mo.63)
L31	Migratieroutes en manneverblijven Meervleermuis
	Inventarisatie ligging en gebruik van migratieroutes en zomerverblijven Meervleermuis langs deze migratieroutes (157.Oz.1212)
L32	Functionaliteit buiten winterseizoenen
	Onderzoek naar gebruik van mergelgroeven door vleermuizen in zomer en najaar (157.Oz.1217)
L33	Gedragscode voor extensief gebruik
	Actualiseren van de oude gedragscode voor extensief gebruik (157.Oz.1213) en formele vaststelling door Ministone
L34	Klimaatzones grote gangenstelsels
	Onderzoek naar ligging van klimaatzones in de mergelgroeven (157.Oz.1214).
L35	Zwermzones in kaart brengen en veilig stellen
	Onderzoek naar zwermzones en uitvoeringsplan opstellen voor inrichting en beheer (157.Oz.1215).
L36	Verontreiniging DDT champignonkwekerijen
	Vooronderzoek uitvoeren naar contaminatie door DDT van oude champignonteelt in mergelgroeven (157.Oz.1216)

Bovenstaande tabel bevat het maatregelenpakket voor de Meervleermuis. Het pakket voor de Ingekorven en Vale vleermuis is nagenoeg gelijk. Opvallend in de door u geschetste maatregelen is dat er een kennisleemte is, L29 tot en met L36 zijn onderzoeksvragen. Deze kennisleemte wilt u inlopen door in de vergunningaanvragen deze informatie op te nemen. De exploitanten dienen deze onderzoeken uit te voeren.

In de Geulhemmergroeven zijn in de voorbije decennia diverse bouwkundige maatregelen getroffen om de groei van het aantal overwinterende vleermuizen te bevorderen. Het beheerplan van Rotswoning voorziet in een goede afstemming tussen het reeds decennia ongewijzigde gebruik en de vleermuizenpopulatie. Door dit ongewijzigd gebruik en het treffen van diverse bouwkundige maatregelen heeft de vleermuizen populatie kunnen groeien. Hiermee is al aantoonbaar een significante verbetering gerealiseerd voor de habitat van de vleermuizen.

U benoemt geen "echte" maatregelen doch in plaats daarvan gebruikt u uw kennisleemte als maatregel welke u vervolgens via de vergunning systematiek bij de exploitanten/beheerders van de groeven neerlegt.

Antwoord:

De genoemde onderzoeken om kennisleemten in te vullen worden onder verantwoordelijkheid en coördinatie van het bevoegd gezag uitgevoerd. Exploitanten en beheerders worden verzocht medewerking aan deze onderzoeken te verlenen en in de begeleiding hun inbreng te leveren. De onderzoek verplichting voor de genoemde studies ligt echter bij het bevoegd gezag.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 7: Sociaaleconomische paragraaf

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft meermaals aan de Tweede Kamer toegezegd dat in de Natura 2000 beheerplannen een stevige sociaaleconomische paragraaf opgenomen wordt.

Tweede Kamer brief 16-2-2010 referentie 15365

De habitatrichtlijn bepaalt dat bij de maatregelen rekening moet worden gehouden met de vereisten op economisch, sociaal en cultuur gebied, en met de regionale en lokale bijzonderheden.

Daarom hecht is ook aan een stevige sociaaleconomische paragraaf in de uiteindelijke beheerplannen, zodat verzekerd is dat zowel de ecologische als de sociaaleconomische effecten bij de gemaakte keuzen in het beheerplan zorgvuldig zijn meegenomen

Tweede Kamer brief 16-2-2010 referentie PDN.2010/80

De sociaaleconomische weging krijgt zijn beslag in de uitwerking van de instandhoudingsdoelstellingen naar omvang, ruimte en tijd, de keuze van de maatregelen en de weging van bestaand gebruik.

Bij de afweging rond bestaand gebruik moeten de sociaaleconomische en culturele aspecten worden meegenomen.

In Geuldal schrijft u dat voor recreatieve activiteiten in de onderaardse kalksteengroeven mogelijk wel beperkingen kunnen worden opgelegd wanneer blijkt dat met deze activiteiten verbodsbepalingen overtredend worden voor de Wet natuurbescherming. U besteed geen aandacht aan het economisch belang van deze recreatieve activiteiten. Activiteiten welke veelal decennia lang in de groeves plaatsvinden. Evenmin besteedt u aandacht aan het behoud van ons cultuurhistorisch erfgoed hetgeen voor Rotswoning de hoofddoelstelling is. Opeens kunnen dit wel eens de boosdoeners zijn. U gaat eraan voorbij dat door deze activiteiten de stabiliteit van de groeves wezenlijk is verbeterd. Door de financiële impuls afkomstig van deze recreatieve activiteiten is de overwinterende vleermuizen populatie gestegen. De Geulhemmergroeve is daar een sprekend voorbeeld van. Sterker gesteld: zou in het verleden geen mergel zijn gewonnen, bestonden deze groeves niet en ontbrak deze overwinteringslocatie voor de vleermuizen populatie.

Van een stevige sociaaleconomische paragraaf is in Geuldal geenszins sprake. Erg mager wordt aandacht besteed aan de sociaaleconomische en culturele aspecten. Een heldere en duidelijke afweging rond het bestaand gebruik is evenmin opgenomen in Geuldal.

De sociaaleconomische paragraaf waarin ook de culturele aspecten zijn beschreven dient dan ook opgenomen te worden in Geuldal. Een

afwegingen kader ontbreekt waarmee het bestaand gebruik naar zijn diversiteit op sociaaleconomische en culturele aspecten wordt beschreven. Het heeft er alle schijn van dat exploitanten dit zelf moeten aankaarten in hun Wnb vergunningaanvraag.

Antwoord:

De Wet natuurbescherming is een sectorale wet voor bescherming van natuur. Net zoals in de Europese Habitatrichtlijn waarop deze wet is gebaseerd moet het bestuursorgaan bij het treffen van maatregelen rekening houden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied.

Als het echter gaat om het toetsen van huidig gebruik dan gelden de strikte toetsingsregels uit de Wet natuurbescherming. Daarbij kan alleengebruik worden vrijgesteld als geen sprake is van significante effecten.

Het is nadrukkelijk geen verplichting om al het huidige gebruik te toetsen in een beheerplan. Het is van groot belang om te beseffen dat als iets niet is vrijgesteld in het beheerplan dat niet automatisch betekent dat het verboden is. In dat geval geldt de reguliere systematiek van de Wet natuurbescherming. Zijn er geen significante gevolgen dan geldt geen vergunningplicht.

Zoals hiervoor is aangegeven, hoeft de exploitant van Stichting De Rotswoning niet zelf het initiatief te nemen voor de vergunningaanvraag, maar wordt die vanuit de Provincie opgestart, waarbij rekening wordt gehouden met de belangen van de Stichting.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 8: Rechtsmiddelen

Nadat het definitieve Natura 2000-plan door de Provincie Limburg is vastgesteld kan alleen tegen de keuze om gebruik vrij te stellen beroep ingesteld worden bij de Raad van State. Geen beroep is volgens u mogelijk tegen uw keuze om bestaand gebruik niet vrij te stellen. Ook geen beroep is mogelijk tegen de categorie indeling. Dit Geuldal beperkt de rechtszekerheid van exploitanten enorm.

Tegen uw keuze om ons gebruik niet vergunning vrij te maken is geen beroep mogelijk. Een onwenselijke situatie welke niet past in een rechtsstaat waarbij belanghebbenden de mogelijkheid moeten kunnen hebben om besluiten die hun raken aan de rechter voor te leggen. Geuldal dient dan ook dusdanig aangepast te worden dat tegen alle keuzes die u maakt in dit beheerplan de mogelijkheid van beroep open staat.

Antwoord:

Vooropgesteld kunt u beroep instellen als u dat wenst. De rechter zal dan oordelen of uw beroep ontvankelijk is. Conform artikel 8.1, tweede lid, van de WNb wordt de mogelijkheid beperkt om beroep in te stellen tegen een beheerplan. Op grond van dit artikel kan namelijk alleen beroep worden ingesteld tegen bepaalde onderdelen van het beheerplan. Dat is het huidige gebruik dat expliciet is vrijgesteld in dit beheerplan.

Zoals reeds aangeven bij het antwoord op vraag 7 betekent het niet vrijstelling natuurlijk niet dat het gebruik verboden is of per definitie een vergunning nodig heeft. Dat is afhankelijk van de vraag of er bestaande rechten uit het verleden zijn en/of er sprake is van significante gevolgen van het gebruik. Bij het beantwoorden van die vraag zullen wij uw Stichting nauw betrekken.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 9: Grondwet

In Geuldal is opgenomen dat het huidig gebruik het tijdig halen van de instandhoudingsdoelstellingen niet in de weg staan. Wanneer dit wel het geval is, dienen passende maatregelen getroffen worden. Dit kan inhouden dat beperkingen gesteld worden aan dit gebruik. In de Geulhemmergroeve is een kapel uit de Franse tijd. Sinds het jaar 1798 worden hierin kerkdiensten gehouden (bestaand gebruik). In de Grondwet is in artikel 6 de scheiding tussen Staat en Kerk geregeld. In Geuldal is het gebruik als gebedsruimte benoemd. De relatie met de Grondwet heeft geen aandacht gekregen. In het beheerplan dient opgenomen te worden dat de vrije geloofsbelijdenis vrijgesteld is binnen de Wnb.

Antwoord:

Uit de scheiding van Staat en Kerk volgt niet automatisch dat activiteiten van de kerk die instandhoudingsdoelstellingen in de weg staan zijn vrijgesteld van de vergunningsplicht voor de WNb. Elke activiteit met mogelijk negatieve effecten op de functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen is vergunningplichtig, tenzij uit een beoordeling blijkt dat deze effecten niet optreden. Bij deze beoordeling wordt ook rekening gehouden met bestaande rechten uit het verleden.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 10: Privacy

Onderdeel van de vergunningverlening zijn een aantal onderzoeken in de onderaardse kalksteengroeven. Deze onderzoeken betreffen onder meer

het gebruik van de groeve. Door de zakelijk gerechtigden wordt de Geulhemmergroeve gebruikt. Een deel van de Geulhemmergroeve wordt gebruikt als woning. In Geuldal is geen hoofdstuk opgenomen waarin de privacy van gebruikers waaronder bewoners is geborgd. Onderzoeken mogen geen inbreuk hebben op de privacy. In het definitieve beheerplan graag een hoofdstuk over het thema privacy opnemen.

Antwoord:

Voor de Passende beoordeling in het kader van de Wet natuurbescherming is het niet per sé nodig om de woning te onderzoeken. Aangenomen kan worden dat in dat deel van de groeve geen vleermuizen overwinteren omdat daar door het gebruik als woning verstoring zou optreden. Voor zowel vergunningverlening als monitoring is het voldoende om het deel van de groeve dat geschikt is voor het overwinteren van de vleermuisdoelsoorten te onderzoeken.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 11a: Integriteit / transparantie

In het Geuldal is weinig aandacht besteed aan de wijze waarop het beheerplan tot stand is gekomen. Met name de wijze waarop de keuze is gemaakt om het intensieve gebruik van de onderaardse kalksteengroeven, behoudens mergelwinning, in de categorie met het zwaarste regime te plaatsen.

In het Kernrapport hebt u in het kort uw toets methodiek weergegeven: *deskundigen bekeken welke activiteiten een negatieve invloed kunnen hebben op de beschreven natuurdoelen. Alleen die doelen worden in dit hoofdstuk getoetst. Aspecten van gebruiksvormen die in de analyse van hoofdstuk 3 als knelpunt zijn geïdentificeerd, en waarvoor dus in hoofdstuk 5 instandhoudingsmaatregelen zijn beschreven, zijn in hoofdstuk 7 niet opnieuw getoetst.*

De rapporten van deskundigen, de wijze waarop knelpunten zijn geïdentificeerd zijn niet opgenomen in Geuldal. Deze zijn evenmin openbaar gemaakt bij de ter inzage gelegde stukken. Deze bevatten ongetwijfeld een waardevolle bron aan informatie om Geuldal te kunnen beoordelen. Deze documenten dienen alsnog openbaar gemaakt te worden. De termijn voor de zienswijzen dient hierop aangepast te worden.

Antwoord:

In het kader van het WOB-verzoeken van 26 juni 2022 door de Stichting zijn diverse documenten openbaar gemaakt.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 11b: Integriteit / transparantie

Niet duidelijk is of Geuldal op een objectieve wijze tot stand is gekomen en er geen sprake is van belangenverstrengeling. Iemand van de werkgroep die heeft meegewerkt aan de totstandkoming van Geuldal is een procedure gestart tegen de kerstmarkten in Valkenburg aan de Geul. Een andere medewerker van de werkgroep tevens een teller heeft grote input geleverd voor het Concept Natura 2000 beheerplan Geuldal.

Antwoord:

Er is in de afgelopen jaren door vleermuisdeskundigen en enkele ambtenaren en input geleverd voor het beheerplan N2000-Geuldal. Het is daarbij optreden/voorkomen dat vanwege hun specifieke kennis over vleermuizen werkgroepsleden in hun privétijd activiteiten verrichten die met vleermuizen te maken hebben. De bedoelde werkgroepsleden worden deels ook weer betrokken bij onderzoeken die in de komende tijd gaan starten. De stichting wordt vanzelfsprekend gevraagd of zij daarmee kunnen instemmen.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 11c: Integriteit / transparantie

Rotswoning is zoals al eerder aangegeven niet betrokken geweest bij de totstandkoming van beide beheerplan versies. Rotswoning heeft daardoor op generlei wijze inspraak kunnen hebben op Geuldal. Geuldal is zeker ten aanzien van de Geulhemmergroeve eenzijdig opgesteld. Het definitieve beheerplan is straks de basis voor meer onderzoeksopdrachten en uitvoering van de monitoring. Deze komen op de schouders van de exploitanten te liggen. De vraag rijst daarbij of het verenigbaar is dat mensen met 2 petten meewerken aan Geuldal en er dus sprake kan zijn van eigenbelang. De integriteit en objectiviteit van Geuldal komt dan in het gedrang.

Antwoord:

Het is praktisch niet mogelijk om in een gebied zo groot als het Geuldal met iedere belanghebbende intensieve communicatietrajecten te hebben. Er is diverse malen contact geweest is en de informatie uit die contacten is zo goed mogelijk verwerkt in het plan.

Het is niet zo dat de onderzoeksopdrachten en monitoring op de schouders van de exploitanten komen te liggen. Zie daarvoor de antwoorden op voorgaande vragen. Verder kan de exploitant van Stichting De Rotswoning net als ieder ander inspraak leveren in de periode die daarvoor is opengesteld. Dit is ook gebeurd.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 12: Leeswijzer

De leeswijzer in het hoofdrapport is zeer summier. De codes zoals 157.B.152 zijn niet toegelicht. De vraag rijst op of dit passages zijn in het hoofdrapport of in andere documenten welke geen deel uitmaken van de gepubliceerde stukken bij dit besluit. Het is nu onduidelijk wat de betekenis en invloed is van deze verwijzingen. Dit zou kunnen betekenen dat de inzage termijn om de stukken te bestuderen te kort is.

Beheer (K7)

De volgende maatregelen voor de Kalkgraslanden (H6210) zijn ook van toepassing op de Heischrale graslanden;

- *Gefaseerd beheer (157.B.152)*
- *Kralen en parkeerweides (157.B.545)*
- *Kennisuitwisseling inrichting en beheer (157.Ad.488)*

Antwoord:

De codes zoals 157.B.152 verwijzen naar de maatregelen en worden uitgebreid toegelicht bij elk habitattypen of soort onder de voorgestelde maatregelen n.a.v. de geconstateerde knelpunten of kennisleemten.

Conclusie:

plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 13a: Subsidie

In Geuldal is in hoofdstuk 6.4 subsidieregelingen in het kort een toelichting gegeven op de subsidiemogelijkheden. Voor de diverse onderdelen is niet duidelijk welke subsidieregeling van toepassing is. Subsidieplafonds kunnen ertoe leiden dat exploitanten achter het net vissen. Dit Geuldal voorziet in een lastenverschuiving naar de exploitanten. U biedt ook geen ondersteuning bij het aanvragen van subsidies.

Antwoord:

Alle rechtspersonen/dan wel natuurlijke personen die krachtens eigendom dan wel een ander zakelijk recht of publiekrechtelijke bevoegdheid zeggenschap hebben over de gronden waarop of waaraan de maatregelen uit de N2000-plannen betrekking hebben, kunnen voor subsidie in aanmerking komen. Het gaat hierbij om de maatregelen welke limitatief zijn opgenomen in het Hoofdrapport voor de Natura 2000-gebieden. De Provincie stelt het verplicht om vooroverleg te voeren alvorens een subsidieaanvraag definitief wordt ingediend via de daarvoor aangewezen kanalen. In dit vooroverleg kunnen vragen gesteld worden over de procedure tot aanvraag en wordt het concept-projectplan en de bijhorende conceptbegroting besproken. Mocht u vragen hebben over de interpretatie van de omschreven maatregelen in het N2000-beheerplan dan is de Provincie altijd bereid om hier een nadere toelichting op te geven en aan te geven waaraan een aanvraag binnen de opengestelde subsidieregeling moet voldoen. Indien u vragen heeft over andere

subsidiereregelingen die zijn opengesteld op onze website, dan staat het u altijd vrij om hierover een vraag te stellen. Dit kunt u het eenvoudigste doen door naar de specifieke subsidiereregeling te gaan op onze website en uw vraag in te dienen via het kopje "stel een vraag".

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 13b: Subsidie

Het beheerplan dient uitgebreid te worden met de beschikbare subsidiereregelingen gekoppeld aan de te nemen maatregelen. Subsidieplafonds mogen geen belemmering zijn om uitgevoerde maatregelen niet vergoed te krijgen. Maatregelen door Geuldal en een Wnb vergunning leggen nog meer financiële druk op Rotswoning.

Antwoord:

Zie beantwoording vraag 13a

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven, Indiener 8

Vraag 1: Erkend berglopen (pagina 391) Citaat: "Dit gebruik is gebonden aan een maximum aantal uren per object per jaar en een maximum aantal bezoekers per bezoek.". Ik ga ervan uit dat hier het gebruik volgens de Mbw wordt bedoeld. Zo ja, dan is dit foutief. Wanneer er een gebruiksvergunning op grond van de Mbw is verleend van 'Erkend berglopen' is dit gebruik niet gelimiteerd. Wanneer het 'Erkend berglopen' niet vergund is, geldt inderdaad de 10/100/5-regeling zoals beschreven in de laatste versie van de handreiking (maart 2018). Zoals de tekst nu staat is deze onvolledig en onjuist.

Antwoord:

Het was niet helemaal duidelijk dat het gebruik volgens de Mbw van Erkend berglopen dat vergund is niet gelimiteerd is en niet onder de 10/100/5-regeling valt. Wel nog gelimiteerd is het vergezellen door niet erkende berglopers van erkende berglopers. Dit gebruik van niet erkende berglopers is wel nog gelimiteerd.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd.

Vraag 2: Plaatsing meetapparatuur (pagina 391) Citaat #1: "Monitoring stabiliteit en of klimaat wordt uitgevoerd door vrijwilligers van het SOK, de stichting Ir. DC van Schaik, en de TBO's. Ook ingehuurde specialisten voeren metingen uit." Citaat #2: "Om dezelfde reden valt ook het plaatsen van meetapparatuur in het kader van stabiliteits- en klimaatonderzoek niet onder extensief gebruik." Citaat #2 spreekt citaat #1 tegen. Valt klimaatmonitoring wel of niet onder extensief gebruik?

Antwoord:

Klimaatmonitoring valt niet onder extensief gebruik. Bij de inrichting van een onderzoeksopzet zal ook voor klimaatmonitoring vooraf gecontroleerd moeten worden of er geen effecten op overwinterende vleermuizen zijn te verwachten van de werkzaamheden.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 3: Publieksactiviteiten (pagina 391) Citaat: "Publieksactiviteiten worden gecoördineerd uitgevoerd, in verenigingsverband, op specifieke locaties en zijn alleen onder strikte voorwaarden onder begeleiding toegestaan. Iedere activiteit die buiten deze kaders en afspraken in de onderaardse kalksteengroeven georganiseerd wordt en niet als zodanig vermeld wordt in dit Natura 2000 beheerplan is illegaal en niet toegestaan".

Dit is een onduidelijke alinea, zowel de beschrijving als wat het doel ervan is. De tekst is nieuw in dit beheerplan (kwam niet voor in beheerplannen Sint-Pietersberg en Bemelerberg).

De tekst is onduidelijk en op meerdere manieren te interpreteren. Deze tekst kan geïnterpreteerd worden dat bepaald gebruik (bijvoorbeeld onderzoek door SOK leden, of een eenmalig kleinschalig bezoek voor omwonenden of geïnteresseerden) enkel mogelijk is onder begeleiding, onder strikte voorwaarden en op specifieke locaties. Onder begeleiding van wie? Waarom enkel in verenigingsverband? Onder welke voorwaarden? Op welke locaties? Waarom en met welk doel is het in dit beheerplan toegevoegd?

Antwoord:

Deze passage is opgenomen om het houden van publieksactiviteiten uitsluitend binnen de daarvoor met bijvoorbeeld het SOK, of andere gebruikers die toegestane activiteiten ontplooiën, gemaakte afspraken plaats te laten vinden en binnen de daarvoor opgestelde kaders in dit beheerplan. De door u genoemde voorbeelden van gebruik vallen binnen de hiervoor opgestelde richtlijnen (Mbw). Potentieel versturende activiteiten voor overwinterende vleermuizen worden zodoende zoveel als redelijkerwijs mogelijk is in omvang, duur en frequentie beperkt. Bij een eventuele toetsing van het effect van bepaald gebruik voor de WNb wordt dit extensieve gebruik vastgelegd in een overeenkomst met de groevenbeheerder of –

eigenaar.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Bedrijf 1, Indiener 9

Vraag 1: Sibbergroeve

Het bedrijf wil graag in het Natura2000-beheerplan voor het Geuldal worden opgenomen als een bedrijf dat al voor 2004 bestond en de benodigde vergunningen op orde had, en ze opteert daarom voor vrijstelling in het kader van de Natuurbeschermingswet. Bij de zienswijze is rapport/quickscan toegevoegd ter onderbouwing om een vrijstelling te verlenen voor de activiteiten van het bedrijf in het kader van de Natuurbeschermingswet.

Het bedrijf heeft in december 2021 een toetsing voor de Wnb laten uitvoeren van de recreatieve activiteiten in de Sibbergroeve en de effecten beoordeeld van dit gebruik op de instandhoudingsdoelstellingen voor vleermuizen. Uit de toetsing blijkt dat er geen (significante) negatieve effecten zijn en verzoekt om in het beheerplan alsnog op te nemen dat de activiteiten vrijgesteld kunnen worden van de vergunningplicht voor de Wnb.

Antwoord:

Uit de toetsing van het actuele gebruik "Activiteiten ASP Adventure en de vleermuizen in de Sibbergroeve (Weinreich, 2021)" voor de Wnb komt naar voren dat van de 5 getoetste activiteiten voor de volgende activiteiten in de Oude Berg een potentieel negatief effect te verwachten is, omdat deze overlapt met de overwinteringsperiode van vleermuizen: Grot biken in de Tijd, voettocht/rondleiding met de Harmonie en inrichting van de toegang tot de kapel. De effecten zijn echter zeer beperkt en de activiteiten vinden in delen van het stelsel plaats waar gewinning is opgetreden van verstoring die al plaatsvindt door activiteiten die met mergelwinning te maken hebben en die vrijgesteld zijn. Vleermuizen zijn al nauwelijks aanwezig in deze delen. De activiteiten van het bedrijf dragen daarmee niet extra bij aan de verstoring die er in deze delen plaatsvindt.

Conclusie:

Het gebruik door het bedrijf van delen van het gangenstelsel van de Sibbergroeve kan worden vrijgesteld van de vergunningsplicht voor de Wnb. De tekst wordt op onderdelen aangepast door een passage hierover in de plantekst op te nemen. Plantekst is gewijzigd

Particulier 1, Indiener 10

Vraag 1: Inhoud (algemeen). Het Ontwerp N2000-plan geeft weinig blijk van een in de basis serieuze aanpak. De bronnen van de echte problemen van stikstof- en fosfaatemmissie worden niet aangepakt. Daardoor zal het effect van de beheermaatregelen niet tot een substantiële verbetering van de soortenrijkdom leiden.

Antwoord:

In hoofdstuk 2.2.6. wordt uitgebreid ingegaan op de aanpak stikstofdepositie. Daarin staat de volgende tekst opgenomen: Het Rijk besloot in het kader van dit nieuwe Natuurprogramma tot de inzet van € 600 miljoen extra voor natuurherstel voor de jaren 2021-2023. Het landelijke pakket maatregelen voor het natuurherstel en de stikstofaanpak is in april 2020 door de Minister van LNV benoemd en gefinancierd. De inzet is aanvullend op de inzet die provincies al plegen voor Natura 2000 zoals de maatregelen uit het voorliggende Natura 2000-plan. Over de inzet van deze middelen zijn afspraken gemaakt tussen Rijk en provincies in een Uitvoeringsprogramma Natuur. Het uiteindelijk afgesproken maatregelenpakket wordt gefinancierd op basis van een specifieke uitkering (SPUK). De focus ligt op maatregelen voor de voor stikstof gevoelige en daarmee overbelaste Natura 2000-doelen. Dit maatregelenpakket wordt afgestemd op de maatregelen uit het Natura 2000-plan. In het definitieve plan Natura 2000-plan Geuldal is dit hoofdstuk geactualiseerd naar aanleiding van recente beleidsontwikkelingen. Verder staat in hoofdstuk 5 dat voor het knelpunt stikstofdepositie bronmaatregelen worden genomen via de Verordening veehouderijen en Natura 2000. Ze zijn niet specifiek voor een bepaald habitatype of soort of gebied specifiek maar staan wel, waar relevant, opgenomen in de tabellen van de maatregelen van de diverse habitatypes en soorten.

Recent is voor alle stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in Limburg een Natuurdoelanalyse (NDA) opgesteld, waarin zeer specifiek de problemen als gevolg van stikstof en – waar aan de orde – fosfaat zijn benoemd. Dit geldt voor het Geuldal niet alleen voor de stikstofdepositie uit de lucht, maar ook voor uit- en inspoeling naar water en bodem. Ook andere drukfactoren zijn in die beschouwing meegenomen, zodat er een breed beeld ontstaat over het ecologisch functioneren. Op basis daarvan zijn voor een aantal habitatypes in het Geuldal (en elders) negatieve conclusies getrokken over de staat van instandhouding ervan. Op basis daarvan zijn (deels nieuwe) maatregelen geformuleerd om dit op termijn om te buigen naar een positiever oordeel. De maatregelen zijn gekwantificeerd en waar mogelijk ook op kaart ingetekend, heel precies of als zoekgebied. Deze zijn ingebracht in het beleid voor het Limburgs Programma Landelijk Gebied (LPLG), dat een uitwerking is van het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Dit wordt de komende tijd verder uitgewerkt en uitgevoerd. Daarbij spelen politieke en maatschappelijke afwegingen een rol, maar er zijn landelijk zeer concrete beleidsdoelen geformuleerd voor zowel stikstof als de andere doelen.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd naar aanleiding van recente beleidsontwikkelingen.

Vraag 2: Bever (pag.219), in meerdere gebieden is gekozen voor het behoud van de populatie omdat deze gebieden niet van groot belang zijn voor de landelijke doelstelling en het behoud van de reeds toegenomen populatie een voldoende bijdrage hieraan levert. Dit geldt ook voor het Geuldal, waar de populatie flink gegroeid is. Voor welke delen van de Geul is dit van toepassing? Elke populatie is van belang voor de landelijke doelstelling. Van belang ook voor herstel van een afwisselend biotoop met bomen in het water. Deze aspecten worden niet genoemd.

Antwoord:

De doelstelling voor de bever is behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor behoud populatie. Het hele stroomgebied van de Geul maakt deel uit van het leefgebied. De bever kiest zelf een geschikte vestigingsplek. De verspreiding is sinds 2008 toegenomen en de bever komt anno 2023 nu in het hele Geuldal voor.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd, de verspreidingskaart is geactualiseerd.

Vraag 3: Hellingbossen (pag. 224) De belangrijke doelstelling, kwaliteitsverbetering voor de hellingbossen (H9160B) wordt verder niet geconcretiseerd in het beheerplan. Er is geen vertaling naar locaties maar alleen een gewenst nader onderzoek. Bepaleiten dat deze doelstelling van groot belang is voor het Geuldal.

Antwoord:

Voor met name het Eiken-haagbeukenbos zijn onder meer concrete maatregelen en locaties aangeduid voor gerichte uitvoering van hernieuwd hakhout/middenbosbeheer (zie figuur 5.12). Daarnaast zijn op tal van plaatsen concreet gewerkt aan bosrandenbeheer. Verder zijn allerlei generieke maatregelen gepland, zoals verlaging van de stikstofbelasting en het oplossen van run-off knelpunten.

Het beheerplan laat verder detailinvullingen over aan de terreinbeheerders, die hun terreinen goed kennen en specifieke deskundigheid hebben om maatregelen daar uit te voeren waar dit optimaal kan.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4: Beeklopen (pag.226); de mogelijkheden voor doelrealisatie voor beeklopen dient in relatie met andere facetten te worden gezien zoals invloed van bevers op de beekbeplanting en toestaan van dood hout voor invloed op meandering. Kwaliteit beekwater dient concreet uitgewerkt te worden. Opvang van water dient eveneens in een prioriteitsstelling te

worden uitgewerkt. Beekvalleien dienen te worden gevrijwaard van elke bebouwing zoals recreatieve en agrarische bebouwing.

Antwoord:

In hoofdstuk 2.4 is geweid aan het waterbeleid. De provincie heeft eind 2021 het provinciaal Waterprogramma voor de periode 2022-2027 vastgesteld. Waterschap Limburg heeft op basis dit programma een Waterbeheerprogramma 2022-2027 opgesteld.

Hierin wordt het waterbeleid uitgewerkt met daarin ook de uitwerking van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW beoogt de bescherming en verbetering van aquatische ecosystemen en duurzaam gebruik van water en heeft tot doel de kwaliteit van oppervlaktewateren en het grondwater op het gewenste niveau te krijgen en te houden.

In hoofdstuk 2.4.6 wordt nader beschreven de bescherming en kwaliteitsverbetering van natuurbeken zoals de Geul, Gulp, de Eyserbeek en de Selzerbeek.

In deze programma's van de provincie en Waterschap Limburg is ook veel aandacht besteed aan de grote opgaves die er liggen voor het opvangen van klimaatverandering (verdroging, wateroverlast, waterbeschikbaarheid). Binnen de Limburgse Integrale Wateraanpak (LIWA) zijn/worden maatregelen verkend die kunnen bijdragen aan een klimaat robuust watersysteem.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 5: Graslanden en brongebieden (pag. 227); de mogelijkheden tot doelrealisatie dient in relatie met andere facetten te worden gezien zoals invloed van bevers op de beekbeplanting en toestaan van dood hout op de meandering. Kwaliteit beekwater dient concreet uitgewerkt te worden. Opgang van water dient eveneens in een prioriteitsstelling te worden uitgewerkt. Beekvalleien dienen te worden gevrijwaard van elke bebouwing zoals recreatieve en agrarische bebouwing.

Antwoord:

Zie vorige antwoord

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 6a: Kalkgraslanden (H6210) realisatie van verbindingen en corridors (figuur 5.5 op pag.260). De bijbehorende kaart laat niet meer dan één dwarsverbinding zien in een gebied dat zich langs beide Geuloevers als een langgerekt lint uitstrekt. Juist omdat er sprake is van twee linten, met diverse onderbrekingen in elk lint, kan één dwarsverbinding nooit toereikend zijn. Er dient dus ingezet te worden op de aanleg van meer

dwarsverbindingen met voldoende breedte om een potentiële bijdrage te kunnen leveren aan de beoogde resultaten.

Antwoord:

Uw zienswijze wordt ondersteund door de verschillende OBN-onderzoeken waarbij de samenhang en connectiviteit van de verschillende graslandtypen is beschreven. Naast kalkgrasland betreft dit ook de heischrale graslanden en glanshaverhooilanden en in mindere mate ook pionierbegroeiingen op rotsbodem. Verbindingen worden op verschillende manieren voorzien, een zevental verbindingen worden benoemd. Op kleinere schaal functioneren ook bermen als verbindingen en herbergen op onderdelen belangrijke restpopulaties met belangwekkende soorten. Een bermenplan wordt nader uitgewerkt met daarin optimalisatie in inrichting en beheer. Ook buiten Natura 2000 zijn belangrijke stapstenen aanwezig die daarin een rol vervullen als verbindingen.

Conclusie:
plantekst is ongewijzigd.

Vraag 6b: Kalkgraslanden (H6210) realisatie van verbindingen en corridors (figuur 5.5 op pag. 260). Bovendien zal het nut/opbrengst van dwarsverbindingen met een substantiële omvang verder strekken dan enkel de hellingschraalland complexen. Het bredere doel met zijn een algemene soortenversterking door uitwisseling van toch alle versplinterde gebiedsdelen in beide linten. Dwarsverbindingen verminderen immers het risico van genetische erosie.

Antwoord:

Inspreker onderschrijft met de reactie de eerdere OBN-onderzoeken aan hellingschraallanden en genetische verarming van soorten. Connectiviteit en samenhang middels verbindingen en corridors is een belangrijk aandachtspunt in het Ontwerp-beheerplan. Verdere uitwerking en invulling van dit aspect vindt plaats middels benoemde acties en maatregelen. Verder is een gerichte actie benoemd om restpopulaties van bedreigde soorten te versterken waarvoor eveneens genetisch onderzoek wordt gedaan. In Operatie Peperboompje worden een groot aantal soorten hiertoe onder de loep genomen en middels gerichte acties voor uitsterven behoedt. Daarnaast zal in LPLG-kader uitbreidingsdoelstellingen voor hellingschraalland-complexen en cruciale verbindingen tussen gebieden en terreindelen worden geconcretiseerd

Conclusie:
Plantekst is ongewijzigd.

Vraag 7a: Eiken-haagbeukenbossen (H9160B), maatregel 157.Bi.1033 Middenbos-beheer. Deze maatregel dient ook van toepassing te zijn voor de helling Keutenberg. In het OBN onderzoek Kansrijke locaties middenbosbeheer (advies OBN-25-HE) wordt deze locatie als kansrijk

gezien.

Antwoord:

Het aangehaalde OBN-rapport (OBN-DT Heuvellandschap, 2021. Eiken-Haagbeukenbos in het Heuvelland. Kansrijke herstellocaties middenbosbeheer. Advies OBN-25-HE.

Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren (VNBE), Driebergen) presenteert ook de Keutenberg als kansrijke locatie voor het herinvoeren van middenbosbeheer. De locatie is opgenomen in de figuur 5.12 van het Ontwerp-beheerplan. Overleg met terreineigenaren en beheerders zal invulling geven aan al dan niet het daadwerkelijk herinvoeren van dit beheer.

Conclusie:

Plantekst is ongewijzigd.

Vraag 7b: Eiken-haagbeukenbossen (H9160B),maatregel 157.Bi.658/157.Bi.1024 Bosrandbeheer/extensieve verdunning bosrand. Deze maatregel dient ook van toepassing te zijn voor de helling Keutenberg. In het OBN onderzoek Kansrijke locaties middenbosbeheer (advies OBN-25-HE) wordt deze locatie als kansrijk gezien.

Antwoord:

Zie antwoord vorige vraag 7a.

Conclusie:

Plantekst is ongewijzigd.

Vraag 8: Bever (H1337). Er zijn geen knelpunten en maatregelen voor de bever opgenomen in het Ontwerp N2000-plan Geuldal. Onduidelijk over de toekomst van de bever en de functie voor biotoopontwikkeling.

Antwoord:

Er is geen Natura 2000-doelstelling voor wat betreft het aantal bevers. De bever kan en mag zich vrij bewegen in het Geuldal. Er kunnen wel degelijk knelpunten ontstaan door bevers die ook in andere gebieden spelen. Een belangrijk aandachtspunt voor het Geuldal is het afdammen van beken waardoor vismigratie kan worden belemmerd. In het beheerplan is daarom een onderzoeksvoorstel opgenomen om dit probleem te monitoren. Om locatiegericht te kunnen ingrijpen, indien de bever wettelijke belangen schaadt, wordt in de tekst verwezen naar het Faunabeheerplan Bever 2017-2020.

Conclusie:

Plantekst is ongewijzigd.

Vraag 9: Opbouw Ontwerp N2000-plan Geuldal. Er is een versnipperde beschrijving van de vele deelgebieden, hierdoor is de kwaliteit(toetsing) van een deelgebied als totaal niet te overzien. Gevraagd wordt om een groot aantal deelgebieden te selecteren en deze als apart hoofdstuk op te nemen in het beheerplan.

Antwoord:

Dit is keuze die gemaakt met het aanwijzingsbesluit (hoofdstuk 3.3 begrenzing en oppervlakte), daar ligt de basis voor de deelgebieden.

De volgende tekst is daar opgenomen: Als belangrijke deelgebieden kunnen worden onderscheiden: beekloop en oevers van de Geul met zijbeken, Kloosterbosch, Ravenbosch, Schaelsberg, bossen en graslanden op de zuidoever van de Geul tussen Rothem en Valkenburg, Biebosch, Gerendal e.o., Keutenberg-Berghof, Gulperberg, Vrakelberg, Eyserbosschen, terreinen langs de Selzerbeek (Wahlwiller), Grootte Bosch (Slenaken), Schweiberger Bosch t/m Onderste en Bovenste Bosch, oostelijke dalflank van de Geul tussen Epen en Cottessen en Vijlenerbosch t/m Vaalserberg. Dat zijn er erg veel als dit afgezet t.o.v. andere Natura 2000-gebieden. Er is een keuze gemaakt conform andere opgestelde Natura 2000-plannen om deze vanuit aangewezen habitattypen en –soorten te beschrijven want voor deze zijn er in het aanwijzingsbesluit doelstellingen geformuleerd. In het beheerplan dienen de maatregelen opgenomen te worden om de aangewezen doelen per habitat te behalen.

Conclusie:

Plantekst is ongewijzigd.

Vraag 10: Opvolging/monitoring. Het plan heeft een looptijd van 5 jaar. Er ontbreekt een routekaart met tussentijdse monitormomenten om vast te stellen of de beheersmaatregelen ook effect sorteren. Daardoor lijkt het er op dat er geen monitoring en tussentijdse bijsturing met aangepaste of aangescherpte beheermaatregelen voorzien is. Alleen bij een tussentijdse monitoring kan worden vastgesteld of de beheermaatregelen ook daadwerkelijk effect sorteren. Wacht niet tot het einde van de looptijd van het beheerplan, (dan ben je te laat) maar stel per deelgebied een analyse/beheer/monitoring plan op met SMART geformuleerde tussen- en eindresultaten.

Antwoord:

Het plan heeft een looptijd van 6 jaar. Vanaf 2023 is gestart met het Verbeterprogramma VHR-monitoring. In het Verbeterprogramma VHR-monitoring worden de monitorings-, informatievoorzienings- en rapportagevragen vanuit verschillende beleid- en regelgeving op elkaar afgestemd. Hierin wordt ook de maatregelmonitoring verder geoptimaliseerd en zal deze worden ingezet op systeemherstel. Maatregelen worden in de periode dat het Verbeterprogramma VHR-monitoring nog niet werkzaam is, beoordeeld op de nut en noodzaak voor

monitoring. Een groot deel van de maatregelen wordt vervolgens gemonitord met dezelfde methode die zowel voorafgaand aan de maatregel als op het moment dat effecten verwacht kunnen worden, wordt toegepast. De monitoring vindt plaats totdat duidelijk is of een maatregel heeft gewerkt of niet. Vanaf 2023 is gestart met het Verbeterprogramma VHR-monitoring. In het Verbeterprogramma VHR-monitoring worden de monitorings-, informatievoorzienings- en rapportagevragen vanuit verschillende beleid- en regelgeving op elkaar afgestemd. Hierin wordt ook de maatregelmonitoring verder geoptimaliseerd en zal deze worden ingezet op systeemherstel.

Conclusie:
Plantekst is niet gewijzigd

Particulier 2, Indiener 11

Vraag 1: Gebied Mechelderbeekdal, gelegen tussen Mechelen en de Voortweg. In het Ontwerpplan staat opgenomen dat er voor een aantal gebieden nog geen intrekgebied bepaald is vanwege het te geringe debiet, namelijk Genhoes, Mechelderbeek & Klitserbeek. Waaruit zullen de waarnemingen bestaan? Wanneer worden de maatregelen gerealiseerd?

Antwoord:

Deze locaties dienen nader onderzocht te worden en zijn als kennislacune overgebleven in de studie naar intrekgebieden van Alluviaal bos. Hydrologische knelpunten en maatregelen hieromtrent hebben prioriteit en worden nader onderzocht naar analogie van eerdere hydrologische onderzoeken aan kalkmoeras en alluviaal bos. In LPLG-kader zullen vervolgens maatregelen en termijnen worden geformuleerd.

Conclusie:
Plantekst is niet gewijzigd

Vraag 2: Gebied Mechelderbeekdal, gelegen tussen Mechelen en de Voortweg. Toevoegen en snel uitvoeren van een aantal maatregelen zijnde wegnemen drainage in het gebied of geheel ten zuiden, extensiveren landgebruik (gebied omsloten Hilleslagerweg, Voortweg en de Elzetterweg). Verder het aanpassen van de sluis in de dam die aangelegd is door het waterschap richting Voortweg i.v.m. migratie mogelijkheden voor het waterleven via de beek.

Antwoord:

We zijn het eens met deze constatering. Het Mechelderbeekdal is een van de genoemde locaties die als koploper project worden aangeduid in het LPLG.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Gemeente Valkenburg aan de Geul, Indiener 12

Vraag 1: Wij achten, gelet op de vele 'kennisleemten' in het beheerplan die in de toekomst nog ingevuld moeten worden, met name voor de onderaardse kalksteengroeven en vleermuizen, het beheerplan niet volledig.

Naar onze mening is de ecologische analyse op onderdelen nog niet, althans niet volledig, afgerond op basis van de door ons als groeven eigenaar aangeleverde data. Dit punt is reeds door ons als belanghebbende voor vaststelling van het ontwerp te kennen gegeven. Hieraan is echter geen, althans niet afdoende, gevolg gegeven.

Wij constateren onder andere dat in het huidige ontwerp, voor wat betreft de onderaardse kalksteengroeves en vleermuizen, conclusies getrokken worden op basis van verouderde gegevens. De beschikbare actuelere data zijn onvoldoende meegewogen in het concept beheerplan. Verder constateren wij dat bij diverse conclusies en/of stellingnames, de onderbouwing en bronvermelding ontbreekt. Tevens is er geen (of in elk geval onvoldoende) rekening gehouden met de staat van instandhouding in de zomerverblijven. Vorenstaande leidt ertoe dat gebruiksvormen qua bedreiging en proportionaliteit zonder onderbouwing als grote bedreiging worden neergezet.

Antwoord:

Deze onderwerpen komen aan de orde bij de beantwoording van de vragen 3, 4 en 5 en opmerkingen en aanpassingen als reactie op de concept-beheerplantekst die grotendeels zijn overgenomen en verwerkt.

Conclusie:

Plantekst is op onderdelen aangepast.

Vraag 2: Door het ontbreken van bronvermeldingen en het niet, althans maar in beperkte vorm, gebruiken van reeds geactualiseerde data, ontbreekt het groeveneigenaren en exploitanten aan concrete kaders waaraan getoetst kan worden. Hiermee is ons inziens voor in elk geval het deel 'onderaardse kalksteengroeves en vleermuizen', voorbij gegaan aan de doelstelling zoals deze staat verwoord in de inleiding van het concept beheerplan.

Wij beschouwen het ontbreken van concrete kaders met de juiste onderbouwing en data als een gemis, dat ertoe leidt dat het bevoegde gezag evenals groeve eigenaren (of exploitanten) elkaar nog steeds niet op een gelijk speelveld tegenkomen en tot discussies zal leiden.

Antwoord:

Zie antwoord op vraag 1.

Conclusie:

Plantekst is op onderdelen aangepast.

Vraag 3: Het beheerplan is onvoldoende duidelijk over de omgang met het huidige gebruik in ondergrondse mergelgroeven, zoals die in hoofdstuk 7 beschreven is onder het item "Onderaardse kalksteengroeven, intensief gebruik mijnbouwwet". We hebben onderstaande beschreven aan de hand van de Gemeentegrot, maar de onduidelijkheid geldt ook voor andere gevallen. In geval van de Gemeentegrot is er recent (lees 2020) een toetsing geweest van alle gebruik en op grond daarvan is er een Nbw-vergunning verstrekt. Voor de beheerplanperiode (komende 6 jaar) is dus voor de Gemeentegrot het huidige gebruik akkoord bevonden - met de nodige voorschriften en mitigaties.

De onduidelijkheid zit erin dat het ongewis is hoe het beleid omgaat met de aanpak van de volgende beheerplanperiode. Moet dan de hele toetsing opnieuw worden uitgevoerd of slechts een toetsing voor de eventuele wijzigingen/aanpassingen. Dat maakt namelijk uit voor de continuïteit van de bedrijfsvoering en ook voor de met een toetsing gepaard gaande onkosten en voor de vraag wie de toetsing dan moet doen.

Naar onze mening is het huidige toegelaten gebruik, anno 2022, tegen de tijd van de beheerplanherziening inmiddels tot het "bestaand gebruik" gaan behoren en daarmee dan vrijgesteld van verdere vergunningplicht (uiteraard met behoud van de limiterende voorschriften en inmiddels uitgevoerde mitigaties).

Zoals reeds gezegd, hebben we het vorenstaande beschreven aan de hand van de Gemeentegrot, maar de onduidelijkheid geldt ook voor andere gevallen. Graag zien wij in het beheerplan Geuldal verduidelijkt dat het huidig gebruik dat nu is vergund in de toekomst vrijgesteld wordt.

Antwoord:

Gebruik dat vergund is in het kader van de WNb is niet tegelijkertijd ook vrijgesteld van de vergunningsplicht voor de WNb. Het gebruik is vergund met de nodige voorschriften en verplichtingen om negatieve effecten te compenseren. De verleende vergunning ziet erop toe dat hiertoe de daarvoor noodzakelijke maatregelen worden genomen totdat de negatieve effecten volledig zijn gecompenseerd. De looptijd van de verleende vergunning kan afwijken, korter of

langer zijn, van de eerste beheerplanperiode. Voor een eenmaal vergund gebruik wordt echter niet vanwege de start van een nieuwe beheerplanperiode een nieuwe vergunningprocedure gestart. Dit gebruik is dan bestaand gebruik geworden dat vergund is en vanaf het moment dat de negatieve effecten gecompenseerd zijn is dit gebruik niet meer vergunning plichtig.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4: Beheerplan gaat over winterverblijven, niet over zomerverblijven. Dat wat we van de populatie in de winter zien is waarschijnlijk ook niet dezelfde populatie als in de zomer. Maatregelen in zomerverblijven in Nederland hebben dus niet zomaar effecten op de winterpopulatie zoals we die zien. Dus de tekst over zomerverblijven zuinig mee zijn en m.i. alleen gebruiken voor BESCHRIJVING. Daardoor focus leggen op wintersituatie als onafhankelijk compartiment. Verder is het opgelegde doel ook de consolidatie van de winterpopulatie – en niet wat anders.

Antwoord:

In de plantekst zijn enkele passages toegevoegd waarin kort ingegaan wordt op de relatie tussen winter- en zomerverblijven voor de Meervleermuis. Er wordt ook aangegeven dat zomer- en winterpopulatie twee aparte eenheden zijn die om een eigen beschermingsregime vragen en dat relaties tussen beide niet eenduidig zijn aan te geven. Zo neemt de zomerpopulatie in de kraamkolonies sterk af en zien we tegelijkertijd de populatie in de bunkers in de kuststreek toenemen. In de mergelgroeven in het Heuvelland nemen de aantallen ook licht toe. In de plantekst is de wintersituatie ook volledig apart beschreven van de zomersituatie en de maatregelen en problematiek zijn als zelfstandige thema los van de situatie in de zomersituatie beschreven. Hiermee is al volledig tegemoetgekomen aan uw voorkeur om de wintersituatie als zelfstandig onderdeel in de levenscyclus van de Meervleermuis te behandelen. Dit is vanaf het begin af aan ook het uitgangspunt en de strekking geweest van het beheerplan.

Conclusie:

Plantekst is gewijzigd.

Vraag 5: Tekstuele op- /aanmerkingen met advies op het beheerplan Geuldal. Bijgevoegd voor de relevante hoofdstukken (hoofdstuk 3.4.22 Meervleermuis) uit het beheerplan.

Antwoord:

Het merendeel van de opmerkingen en aanpassingen zijn overgenomen en verwerkt in de tekst.

Conclusie:

Plantekst is op een aantal onderdelen aangepast. De belangrijkste zijn:

- **Instandhoudingsdoelstellingen in hoofdstuk 3 en hoofdstuk 5 zijn dezelfde.**
- **Bronvermeldingen opgenomen**
- **Ingegaan is op de tegenstrijdige ontwikkelingen in de zomer- en winterverblijven en aangegeven is dat de focus van het beheerplan ligt op het behoud en veiligstellen van de winterverblijven**

Deel C: Bestuurlijke reactie op ontwerp Natura 2000-plan Geuldal.

Aan De Vereniging Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting het Limburgs Landschap, De bosgroep Zuid, Waterschap Limburg, Coöperatie Natuurrijk Limburg, de gemeenten Eijsden-Margraten, Vaals, Voerendaal, Meerssen, Valkenburg aan de Geul, Gulpen-Wittem en Beekdaelen is een bestuurlijke reactie gevraagd om in te stemmen met uitvoering van de (wijzigingen en toevoegingen in de) instandhoudingsmaatregelen van het Natura 2000-plan Geuldal. Vanuit de bosgroep Zuid, Staatsbosbeheer en de gemeente Beekdaelen is geen bestuurlijke reactie ontvangen. Daaruit komen naast tekstuele verbeteringen de volgende aandachtspunten naar voren in verband met de vaststelling en uitvoering van het plan:

1. Waterschap Limburg

Vraag 1: We werken mee aan het Natuurbeleidsplan voor zover het tot de verantwoordelijkheid van het waterschap behoort en past binnen onze begroting. Waterveiligheid staat voorop en gaat vóór natuur. Indien aan de orde, wil het waterschap daarover graag overleg.

Antwoord:

In de hoofdstukken 2.4.4. Limburgse Integrale Wateraanpak (LIWA) (pag. 38) en in hoofdstuk 2.4.9. Wateroverlast/klimaatadaptie (pag. 41) in het Ontwerp Natura 2000-plan staat aangegeven dat binnen LIWA-maatregelen zijn verkend die kunnen bijdragen aan een klimaat robuust watersysteem. Nieuw in LIWA is de focus op de gevolgen van de klimaatverandering. LIWA biedt een integratiekader tussen de verschillende wateropgaven.

In de verkenning is nadrukkelijk gezocht naar maatregelen die zo goed mogelijk bijdragen aan alle opgaven, zoals het verminderen van droogte, wateroverlast, klimaatadaptie, waterkwaliteit en natuur. Daarbij wordt aangegeven dat de concrete maatregelen voor wateroverlast/klimaatadaptie door het waterschap gebiedsgericht worden uitgewerkt en wordt samen met het waterschap de LIWA ontwikkeld. Per gebied/regio worden de huidige en de gewenste (grond)-waterpeilen, de waterkwaliteit en de ecologie onderzocht. Het veranderde klimaat is hier een belangrijke factor. Dit is in de lijn met de reactie vanuit Waterschap Limburg. Voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000 is ook belangrijk dat het watersysteem in orde moet zijn. Volgens de Kader Richtlijn water (KRW) dienen natuurbeken zoals de Geul, Gulp, de Eyserbeek en de Selzerbeek ecologisch, hydrologisch en geomorfologisch te worden hersteld met behoud of herstel van de waterkwaliteit uiterlijk in 2027.

Ook plannen/projecten welke in het kader van de waterveiligheid worden voorbereid worden ook getoetst of ze voldoen aan de Natuurbeschermingswet.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2: Maatregelen voor Beken en rivieren met waterplanten (H3260A):

- **Maatregel 157.Oz.1218: medewerking verlenen aan een onderzoek van de provincie zijnde inventarisatie schaduwwerking beek en opties voor herstel variabele begroeiing.**
- **Maatregel 157.I.77: medewerking verlenen aan herstel variabele begroeiing langs (potentieel)leefgebied.**

Reactie op deze maatregelen: we streven vanuit de doelstellingen voor de KRW en voor de habitat van de waterranonkel naar herstel van de natuurlijkheid van de Geul. Voor het vinden van een balans tussen beschaduwing en openheid van de Geul willen we graag in nader overleg ingaan op de maatregelen. Daarbij hebben we de volgende overwegingen:

- 1. Langs de Geul is geen sprake van uniforme, zware beschaduwing van trajecten. We verwachten daarom dat beschaduwing niet verantwoordelijk is voor de afname van de Vlottende waterranonkel.**
- 2. Het waterschap heeft een doelstelling voor de KRW waarvoor een toename van houtige begroeiing en bos gewenst is. Systeemherstel zou hier wat ons betreft moeten prevaleren boven enkelvoudige soortbescherming.**
- 3. We gaan uit van natuurlijkheid en voldoende variatie in de houtige begroeiing langs de Geul. Dat moet voldoende open plekken garanderen voor het habitat van de vlottende waterranonkel. Een toename van houtige begroeiing hoeft daarmee niet strijdig te zijn met de doelstelling voor dit habitat. Vooral bij eventuele bosaanplant zullen we hier aandacht aan besteden.**
- 4. Voor het Geuldal zet het waterschap in op beekdalontwikkeling. Dit levert een belangrijke bijdrage aan systeemherstel en de natuurlijkheid van de begroeiing. Hiervoor zijn boszones langs de beken voorzien, die evenwel voldoende variatie kunnen bieden voor Vlottende waterranonkel.**
- 5. We willen graag meewerken aan een studie naar de oorzaken van achteruitgang van de vlottende waterranonkel in het Geuldal. We vermoeden dat nutriënten en mineralen een belangrijke factor zijn.**

Antwoord:

Op pagina 239 en 240 van het Ontwerp Natura 2000-plan Geuldal wordt in het hoofdstuk maatregelen Vlottende waterranonkel paragraaf beschaduwing (K9) aangegeven dat: In samenwerking met het Waterschap Limburg een inventarisatie van de schaduwwerking van begroeiing langs de beek plaats vindt. En dat er opties worden uitgewerkt voor herstel van een variabele begroeiing langs de beek met het oog op de gemeenschap van Vlottende waterranonkel (H3260A), Ruigten en zomen

(H6430C), Beekdonderpad (H1163) en Beekprik (H1096) en de KRW-doelstellingen (157.Oz.1218). daarna wordt gestart met de uitvoering van maatregelen (157.I.77).

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 3: Maatregel voor Zinkweiden (H6130):

• **Maatregel 157.H.63: het uitvoeren van een jaarlijkse inspectie van de kwetsbare oevers uit te voeren en het kleinschalig ingrijpen door het plaatselijk vastleggen van de oever of sturen op meandering.**

Reactie op deze maatregel: Dit is goed te combineren met onze eigen inspecties, die nu al plaatsvinden. Vanuit ons beleid en KRW-doelstellingen kunnen we niet instemmen met kunstmatige vastleggingen van de oevers. Bij hoge uitzondering kunnen we op de meest kwetsbare plekken kleinschalig ingrijpen om de meandering te sturen, door maatregelen op basis van "bouwen met natuur".

Antwoord:

In de beschrijving van deze maatregel 157.H.63 wordt bij Erosie oevers (K18) op pagina 255 van het Ontwerp Natura 2000-plan Geuldal aangegeven dat: het voorkomen en/of het bevorderen van erosie in een bepaalde richting met het oog op het ontzien van kwetsbare plekken maatwerk vergt, maar is voor het behoud van de zinkflora op sommige plekken van belang. Dit vraagt om jaarlijkse inspectie van de oever en zo nodig kleinschalig ingrijpen. Dit is in de lijn met de reactie vanuit Waterschap Limburg.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4: Maatregel voor Ruigten en zomen (H6430) binnen eigendom WL:

• **Maatregel 157.Ex.33: exoten, beheersen/ingrijpen brandhaarden.**

Reactie op deze maatregel: Hierin maken we een afweging tussen kosten, baten en haalbaarheid. Voor Reuzenbalsemien is ons beleid voor het watersysteem om de aanwezigheid van de soort te accepteren, omdat bestrijding niet zinvol meer wordt geacht (Nota Soortenbeleid WL). Waar Natura 2000-doelen een direct risico lopen door lokale brandhaarden, dragen we graag bij aan de bestrijding. Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld Reuzenberenklauw en Japanse duizendknoop.

Antwoord:

Op pagina 105 van het Ontwerp Natura 2000-plan Geuldal onder het knelpunt Exoten (K19) is aangegeven dat: De gebieden met een hoge dichtheid aan

reuzebalsemien zijn waarschijnlijk niet gemakkelijk om te zetten naar het habitatype Ruigten en zomen. Bij maaien is de kans groot dat reuzebalsemien terugkomt bijvoorbeeld vanuit de vele zaadbronnen van elders langs de Geul. De soort is daarom alleen pleksgewijs te beheersen. Dit ligt in de lijn met de reactie vanuit Waterschap Limburg.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 5a: Maatregelen voor Beekprik (H1096) en Beekdonderpad (H1163):

- **Maatregel 157. V.571:** samen met de provincie aan de herinrichting van onnatuurlijke beektrajecten o.a. in stedelijke gebieden, onder meer door het optimaliseren van de beekbedding.

Reactie op deze maatregel: *In overleg willen we deze maatregel graag nader concretiseren. De mogelijkheden zijn binnen stedelijk gebied veelal beperkt. De maatregel sluit ook aan op de doelstellingen voor de KRW. Voor andere trajecten dan waar in de KRW-maatregelpakketten in is voorzien, kan fasering noodzakelijk zijn.*

Antwoord:

N.v.t.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 5b: Maatregelen voor Beekprik (H1096) en Beekdonderpad (H1163):

- **Maatregel 157.H.66:** samen met de provincie komen tot het toepassen van dynamisch molen/stuwenbeheer in combinatie met temporele vismigratie.

Reactie op deze maatregel: *We hebben gezamenlijk het Floecksmuhle-rapport over watermolens opgesteld, ten behoeve van natura 2000 en KRW. Dit geeft het best beschikbare overzicht van de knelpunten, randvoorwaarden en oplossingen voor de ecologie rondom watermolens in het Geuldal. Dynamisch stuwbeheer en temporele vismigratie worden daarin niet als kansrijke oplossingen beschreven. Uit eigen onderzoek blijkt dat de dynamiek die hierdoor ontstaat in het watersysteem nadelig is voor de KRW. We staan ervoor open om in een nader overleg kennis te nemen van nieuwe inzichten op dit gebied.*

Antwoord:

N.v.t.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 5c: Maatregelen voor Beekprik (H1096) en Beekdonderpad (H1163):
• **Maatregel 157. Oz.1227:** samen met de provincie het onderzoek oppakken naar het gedrag van potamodrome soorten (met name beekprik) bij migratie stroomafwaarts.

Reactie op deze maatregel: *We hebben dit jaar gezamenlijk het soortbeschermingsplan Beekprik opgesteld. Mogelijk voorziet dit rapport al in deze informatiebehoefte. Als aanvullend onderzoek nodig is voor een betere bescherming van betreffende soorten, dan werken we hier graag aan mee.*

Antwoord:

N.v.t.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 5d: Maatregelen voor Beekprik (H1096) en Beekdonderpad (H1163):
• **Maatregel 157.Oz.1223:** samen met de provincie een onderzoek doen naar het effect van de toename van Californische en Amerikaanse rivierkreeft op de populatie Beekdonderpad.

Reactie op deze maatregel: *Uit onze monitoringsgegevens blijkt nog geen vestiging van rivierkreeften in het Geuldal en geen afname van de beekdonderpad. De relatie tussen rivierkreeften en donderpadden is ook niet bekend uit andere delen van Limburg. Er zijn wel aanwijzingen dat exotische grondels een negatief effect hebben op donderpadden. We stellen voor om in overleg te bepalen of nader onderzoek nodig is.*

Antwoord:

Afstemming/overleg over dit onderzoek is zeer gewenst. Vandaar ook het verzoek van de provincie om een eventueel onderzoek te doen.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

2. Stichting het Limburgs Landschap

Vraag 1: Pioniersbegroeiingen op rotsbodem (H6110)

- **157.B.149:** het uitvoeren van soortgerichte maatregelen.

- **157.Dv.52: het opstellen van een soortbeschermingsplan (veiligstellen bronpopulaties).**
- **157.Hi.12: veiligstellen zaden kwetsbare plantensoorten en herintroductie experimenten.**

Bovenstaande maatregelen zien wij niet als een taak voor Het Limburgs Landschap. Ten eerste is het relevant voor meerdere terreinbeheerders; daarnaast speelt dit ook in meerdere Natura 2000-gebieden. Daarom lijkt het ons zinvol als hiervoor een overkoepelende studie plaatsvindt, die mogelijk kan worden gekoppeld aan onderzoek dat nu plaatsvindt op initiatief van het OBN-deskundigenteam Heuvellandschap. Tevens kan, zeker bij het veiligstellen van zaden van kwetsbare plantensoorten en herintroductie-experimenten, een rol zijn weggelegd voor Het Levend Archief, gerelateerd aan het Project Peperboompje.

Het Limburgs Landschap heeft als beheerder van de Curfsgroeve de daar aanwezige kalkrotsen al met onderzoekers bezocht en aangeboden als experimenteellocaties ten behoeve van herintroductie, in het kader van eerder genoemd OBN-onderzoek. Wij participeren dus nu al, maar laten het verdere initiatief over aan anderen.

Antwoord:

Inderdaad is voor deze maatregelen een coördinerende organisatie van belang. Deze thematiek speelt in meerdere Natura 2000-gebieden bij diverse habitattypen en bij diverse terreinbeheerders. De eerste fase (2021-2024) betreft het veiligstellen van zaden van kwetsbare plantensoorten en herintroductie experimenten loopt al. De provincie heeft middelen beschikbaar gesteld via Operatie Peperboompje. De coördinatie ligt in deze bij de Bosgroep Zuid en de WUR.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2a: Zinkweiden (H6130)

- **157.B.149: het uitvoeren van soortgerichte maatregelen.**
- **157.Dv.52: het opstellen van een soortbeschermingsplan (veiligstellen bronpopulaties).**
- **157.Hi.12: veiligstellen zaden kwetsbare plantensoorten en herintroductie experimenten.**

Bovenstaande maatregelen zijn vergelijkbaar met die vermeld bij Pionierbegroeiingen op rotsbodem. In hoeverre hier nog een (nieuw) soortbeschermingsplan geschreven moet worden is de vraag. Er zijn al meerdere studies uitgevoerd naar behoud en uitbreidingsmogelijkheden van dit voor Zuid-Limburg unieke vegetatietype. Hierbij zien we echter geen coördinerende rol weggelegd voor Het Limburgs Landschap. Het veiligstellen van zaden afkomstig uit de autochtone Zuid-Limburgse populaties van de ca vijf zinksoorten kan worden uitgevoerd door het

Levend Archief. Met het herintroduceren van die soorten, is via het uitrijden van maaisel vanuit Plombières al wat ervaring opgedaan. Daarmee willen we zeker doorgaan, als opnieuw maagdelijke zinkrijke bodem geschikt voor deze planten beschikbaar is.

Antwoord:

Inderdaad is voor deze maatregelen een coördinerende organisatie van belang. Deze thematiek speelt in meerdere Natura 2000-gebieden bij diverse habitattypen en bij diverse terreinbeheerders. De eerste fase (2021-2024) betreft het veiligstellen van zaden van kwetsbare plantsoorten en herintroductie experimenten loopt al. De provincie heeft middelen beschikbaar gesteld via Operatie Peperboompje. De coördinatie ligt in deze bij de Bosgroep Zuid en de WUR.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2b: Zinkweiden (H6130)

- **157.S.620: geplagde plekken opslag verwijderen.**
- **157 Ex. 31: aanvullend maaibeheer om exoten te verwijderen.**

Op de locaties waar gestart is met herstel van zinkflora (vooral nog niet met veel succes) zullen we reuzenbalsemien (en eventuele andere exoten) en houtige opslag verwijderen.

Antwoord:

Wij dankte u voor uw bereidwilligheid .

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 3a: Kalkgraslanden (H6210)

- **57.B.149: het uitvoeren van soortgerichte maatregelen.**
- **157.Dv.52: het opstellen van een soortbeschermingsplan (veiligstellen bronpopulaties).**
- **157.Hi.12: veiligstellen zaden kwetsbare plantensoorten en herintroductie experimenten.**

Hier is een rol voor een coördinerende organisatie van belang, te meer omdat ook hier de thematiek meerdere Natura 2000-gebieden in Zuid-Limburg omvat, en ook meerdere terreinbeheerders aangaat. Stichting het Limburgs Landschap zal deze rol niet op zich nemen, maar natuurlijk als belanghebbende graag meedenken en meewerken.

Antwoord:

Inderdaad is voor deze maatregelen een coördinerende organisatie van belang. Deze

thematiek speelt in meerdere Natura 2000-gebieden bij diverse habitattypen en bij diverse terreinbeheerders. De eerste fase (2021-2024) betreft het veiligstellen van zaden van kwetsbare plantsoorten en herintroductie experimenten loopt al. De provincie heeft middelen beschikbaar gesteld via Operatie Peperboompje. De coördinatie ligt in deze bij de Bosgroep Zuid en de WUR.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 3b: Kalkgraslanden (H6210)

- **157.I.302: extra inrichtingsmaatregelen.**
- **157 O.72: extra maatregelen bestaande natuurterreinen.**

Van deze opties maken we graag gebruik als dit nodig is voor herstel van kalkgraslanden vanuit agrarische situaties dan wel verbetering van bestaande graslanden (waarschijnlijk geconcentreerd rond de Doevenberg en Eyserbos). Zoals u bekend zijn wij nu bezig met een uitbreidingsproject noordelijk van Eys.

Antwoord:

N.v.t.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 3c: Kalkgraslanden (H6210)

- **157.U.895: kwaliteitsimpuls kerngebieden.**

Deze kwaliteitsimpuls is volgens het Ontwerp Natura 2000-plan voorzien in twee pilotgebieden (Gerendal-Döälkensberg en Wahlwiller-Nijswiller). Daar heeft Het Limburgs Landschap geen eigendommen. Daarom is onze betrokkenheid zeer klein tot afwezig. Mochten er ten behoeve van deze maatregel andere gebieden in beeld komen, dan vernemen we dat graag.

Antwoord:

N.v.t.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 3d: Kalkgraslanden (H6210)

- **157 B. 152: gecompartmenteerde beweiding.**

Zover wij nu kunnen inschatten speelt deze maatregel bij Het Limburgs Landschap geen rol. De kalkgraslanden die wij in het Geuldal op dit moment beheren liggen hoofdzakelijk binnen het waterwingebied Roodborn. Daar

wordt door de WML begrazing niet op prijs gesteld, vanwege een risico op verontreiniging van te winnen drinkwater. Het kalkgraslandbeheer vindt daarom via maaien plaats.

Antwoord:

N.v.t.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4a: Heischrale graslanden (H6230)

- **157 B. 149:** het uitvoeren van soortgerichte maatregelen.
- **157.Dv.52:** het opstellen van een soortbeschermingsplan (veiligstellen bronpopulaties).
- **157.Hi.12:** veiligstellen zaden kwetsbare plantensoorten en herintroductie experimenten.

Hier is een rol voor een coördinerende organisatie van belang, te meer omdat ook hier de thematiek meerdere Natura 2000-gebieden in Zuid-Limburg omvat, en ook meerdere terreinbeheerders aangaat. Stichting het Limburgs Landschap zal deze rol niet op zich nemen, maar natuurlijk als belanghebbende graag meedenken en meewerken. Een prima inhoudelijke basis is beschikbaar in de vorm van een eind 2021 gepubliceerd OBN-rapport waarin potentiële locaties voor herstel van dit prioritaire habitatype zijn geïnventariseerd (al weergegeven in figuur 5.6. in het hoofdrapport van het Ontwerp Natura-2000-plan), en onderzoek naar herstelmogelijkheden is gedaan op een aantal van deze locaties. Gezien de grote zeldzaamheid van dit type en de grote gevoeligheid (en daarmee bedreiging) van heischraal grasland voor stikstofdepositie zou herstel wat ons wat betreft zeer grote prioriteit moeten hebben.

Antwoord:

N.v.t.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4b: Heischrale graslanden (H6230)

- **157.I.76:** aanleggen en behouden van boscorridors/heidevegetaties.

Deze maatregel staat beschreven bij Droge heide, dat op dit moment binnen het Geuldal alleen voorkomt in het Onderste Bosch. Het Limburgs Landschap heeft in deze omgeving geen gronden in eigendom, en speelt daarom geen rol bij deze maatregel.

Antwoord:

N.v.t.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 5: Ruigten en zomen, droge bosranden (H6430)

- **157.B.153:** instellen extensief begrazings-/maaibeheer.
- **157.B.154:** extensiveren begrazingsbeheer.
- **157.Bi.197:** extensief randenbeheer.
- **157.Ex.33:** exoten, beheersen/ingrijpen brandhaarden.
- **157.I.312:** instellen van exclusures op kansrijke plaatsen.
- **157.M.707:** gericht beheer om dominantie van stikstofminnende soorten te voorkomen.
- **157.M.710:** experiment omzetten van beweidings- naar maaibeheer.
- **1578.622:** verwijderen opslag.

Droge ruigten en zomen zijn een lastig beheerbaar habitatype, omdat het altijd randsituaties betreft die via beheer of natuurlijke successie snel kunnen leiden tot een kaler of juist verbost ecosysteem. Het is dan ook goed dat op initiatief van de provincie eerst uitvoerig onderzoek heeft plaatsgevonden naar de locaties waar dit type nu voorkomt en waar herstel mogelijk is. Voordat we als Limburgs Landschap echter meteen veel extra tijd gaan steken in het realiseren en duurzaam beheren van nieuwe zomen, is vooral relevant om te weten waar de grootste kansen liggen. Dit wordt in het Ontwerp Natura 2000-plan Geuldal (blz. 281) ook onderkend: "Omdat de opties groot zijn en de locaties divers is het verder uitwerken van de suggesties van Simons & Courbois (2018) naar een concreet beheeradvies in overleg met de terreineigenaar van belang. Prioriteit ligt daarbij bij locaties met specifieke doelsoorten (categorie 3) en kansrijke exclusures uit de categorieën 1 en 2 waar aanvullend beheer kan bijdragen aan de uitbreiding of behoud van het habitatype (blz. 281).

Verder valt bij lezing van het hoofdstuk met daarin de maatregelen voor dit habitatype op dat ze veelal zijn voorgesteld op kleine oppervlaktes, en min of meer als proef. Als Limburgs Landschap zijn we zeker bereid hieraan mee te werken, en daarbij de hierboven genoemde maatregelen in te zetten. Het lijkt ons echter bijzonder relevant om eerst goed na te gaan, waar de grootste winst behaald kan worden. Dat zou in gezamenlijk overleg tussen terreinbeheerders kunnen worden opgepakt. Ondertussen zetten wij ons beheer in het Beneden-Geuldal (via extensieve jaarrond begrazing) en bij het Eyserbos (via bosrandbeheer, hier ook te koppelen aan beheer van Eiken-Haagbeukbos) voort, die ons inziens nuttig is om ruigten en zomen in stand te houden, te verbeteren of zelfs in areaal te vergroten.

Antwoord:

We zijn het met u eens dat dit nadere afstemming vergt.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 6: Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (H6510A)

- **157.U.897:** invoeren gefaseerd hooilandbeheer op kansrijke locaties.
- **157.M.709:** proef sinusbeheer (maaïen en afvoeren) in samenwerking met de provincie.
- **157.Oz.1237:** samen met de provincie bepalen van de beste ontwikkellocaties.

Het Limburgs Landschap vindt het belangrijk dat de bloemrijkdom in graslanden wordt vergroot. Bovengenoemde maatregelen (hoewel volgens het N2000-plan in te zetten op bescheiden oppervlakten) kunnen daaraan een bijdrage leveren. We werken daar daarom graag aan mee. Mochten er bij het Limburgs Landschap percelen in beeld zijn om (beter) gefaseerd maaibeheer te gaan inzetten, dan is het nodig om hierover goede afspraken met pachters te maken. Voor (onderzoek naar) sinusbeheer kunnen we percelen op de Doevenberg (grenzend aan kalkgrasland) en ter hoogte van Cottessen (grenzend aan zinkgrasland in ontwikkeling) ter beschikking stellen.

Antwoord:

Wij maken te zijner tijd graag gebruik van uw expertise.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 7: Kalkmoeras (H7230)

- **157.I.311 :** kwaliteitsslag natte graslanden/hellingmoerassen.
- **157.I.315:** uitbreiding kalkmoeras, o.a. bij Cartils.
- **157.U.892:** uitbreiding van het areaal.

Op pagina 302 van het Ontwerp Natura 2000-plan staat:

"Alvorens tot maatregelen over te gaan, moet eerst detailonderzoek plaatsvinden naar precieze abiotische omstandigheden en de benodigde maatregelen (L11 -157.Oz.889)."

Het Limburgs Landschap is beheerder van potentiële locaties 3 (Curfsgroeve), 5 (bosje grenzend aan kalkmoeras Cartils, waar wel erg ingrijpende maatregelen nodig zijn voor ontwikkeling kalkmoeras), 10 (zuidoostelijk van Lemiers) en 11 (deels, oostelijk van Holset). Wij hebben niet de kennis in huis om nu te kunnen beoordelen op welke van de 12 potentiële locaties die in het Ontwerp Natura-2000 plan genoemd worden, echt de beste mogelijkheden zijn voor herstel van kalkmoeras, en gaan ervanuit dat hiertoe op uw initiatief onderzoek plaatsvindt. Als onze terreinen geschikt zijn, werken we graag mee aan daadwerkelijke realisatie, mits het te verwachten resultaat in goede verhouding staat tot de omvang van de ingreep.

Antwoord:

Dank voor de toezegging.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 8: Beuken-Eikenbossen met Hulst (H9120)

- **157.Bi.198: bermenbeheer bospaden.**
- **157.Ex.35: verwijderen niet gebiedseigen, uitheemse en ongewenste bosopslag.**

Hoewel we onmiddellijk onderkennen dat bermbeheer van (verbrede) bospaden kan leiden tot een hogere biodiversiteit zien we daar in onze bossen van dit type in het Geuldal geen mogelijkheden voor. Veelal zijn de huidige bospaden smal en zijn er draconische maatregelen nodig om tot het gewenste beeld te komen (paden bij voorkeur ook groot deel van de dag in de zon). Dat vinden we niet wenselijk.

Verwijderen van uitheemse boom- en struiksoorten kan plaatselijk nog aan de orde zijn, hoewel een groot deel van ons bosareaal in Zuid-Limburg op orde lijkt. Extra aandacht voor het verwijderen van met name robinia's en Amerikaanse eiken kan nog nodig zijn. Daar zullen we aandacht aan besteden.

Antwoord:

Wij nemen kennis van uw standpunt

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 9a: Eiken-haagbeukenbossen Heuvelland (H9160B)

- **157.Ad.492: advisering hooghoutbeheer van enkele locaties.**
- **157.Bi.201: Ongelijkvormig hooghoutbeheer.**

Zoals bekend ligt één van de twee proefvlakken met betrekking tot ongelijkvormig hooghoutbeheer in het Eyserbos op eigendom van Het Limburgs Landschap. Wij willen deze proef voortzetten, waaraan goed onderzoek gekoppeld moet zijn. Daarbij zou het optimaal zijn als ook de tweede proef nabij Wylre doorgang zou blijven vinden (inclusief identiek onderzoek).

Antwoord:

Wij gaan er van uit dat de proef bij Wylre in het bos dat eigendom is van SBB wordt voortgezet. Dit onderzoek vindt plaats onder verantwoordelijkheid van het OBN Deskundigenteam Heuvelland. Uw wens tot voortzetting van dit onderzoek kan dus het beste daar worden ingebracht.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 9b: Eiken-haagbeukenbossen Heuvelland (H9160B)

- **157.Bi.202: opstellen plan per locatie voor middenbosbeheer.**

Er is op initiatief van het OBN-deskundigenteam Heuvellandschap een voorstudie gedaan naar locaties waar middenbosbos (opnieuw) kan worden uitgevoerd. Daarbij zijn geen boslocaties bij Het Limburgs Landschap geselecteerd Wij hoeven dus niet te worden betrokken bij een verdere uitwerking op locatieniveau.

Antwoord:

N.v.t.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 9c: Eiken-haagbeukenbossen Heuvelland (H9160B)

- **157 Ai. 199: omvorming van naaldhout- en eenvormige loofhoutbestanden.**
- **157.Bi.200: aanplant boomsoorten met goed strooisel.**
- **157.Ex.36: verwijderen niet gebiedseigen uitheemse soorten en ongewenste soorten.**

Verwijderen van uitheemse boom- en struiksoorten kan plaatselijk nog aan de orde zijn, hoewel een groot deel van ons bosareaal in Zuid-Limburg op orde lijkt. Extra aandacht voor het verwijderen van met name robinia's kan nog nodig zijn. Mocht herplant zinvol zijn, dan houden wij rekening met de wens om soorten in te brengen met goed verteerbaar strooisel of die beter inspelen op veranderend klimaat (zoveel mogelijk passend binnen het eikenhaagbeukenbos). Daar zullen we dus aandacht aan besteden.

Antwoord:

Wij nemen kennis van uw standpunt

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 10a: Vochtige alluviale bossen (H91E0C)

- **157.Aa.931: aanplant bos.**

Het Limburgs Landschap heeft op dit moment geen locaties in beeld waar vochtig alluviaal bos zou kunnen worden ingeplant. Als dat binnen onze terreinen toch gewenst zou zijn, dan gaan we daarover graag met u in overleg. Mogelijk kan in de Limburgse bossenstrategie een goede onderbouwing worden gegeven waar in Zuid-Limburg nieuw elzenbroekbos gewenst is.

Antwoord:

Nieuwe aanplant van vochtig alluviaal bos kan noodzakelijk zijn langs beeklopen

(o.m. de Geul) en in brongebieden, onder meer gericht op het realiseren van KRW-doelen.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 10b: Vochtige alluviale bossen (H91E0C)

- **157.H.70: verwijderen, aanpassen detailontwatering. Op pagina 295 wordt met betrekking tot deze maatregel vermeld: "Een systematische aanpak waarbij eerst alle in beeld gebrachte percelen en maatregelen worden gezien verdient aanbeveling."**

Daar sluiten we ons van harte bij aan. Ook bij Het Limburgs Landschap is niet in beeld waar zich in onze terreinen nog drainage bevindt, die vochtminnende vegetatietypen negatief beïnvloedt. Een extern bureau zou dit voor het gehele Geuldal (en eventuele andere relevante Natura 2000-gebieden) in beeld kunnen brengen. Wij zien daarbij voor ons geen coördinerende rol, maar, na het onderzoek, werken wij mee aan het verwijderen van deze drainage, dan wel het op andere wijze tegengaan van de negatieve effecten ervan.

Antwoord:

Het systematisch onderzoek naar opheffen detailontwatering is in het plan opgenomen onder maatregel 157.Oz.1205

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 10c: Vochtige alluviale bossen (H91E0C)

- **157.0.74: verwijderen uitheemse boom- en struikvormers.**
- **157.0.75: geleidelijk omvormen van bos.**

Het Limburgs Landschap voert op dit moment minimaal beheer uit in elzenbroek- en elzenbronbos, met name vanwege de zeer natte bodemomstandigheden. Het verwijderen van uitheemse boomsoorten (met name populieren) kan meer schade dan voordeel opleveren. Daarom zullen we regelmatig de voorkeur hebben voor het op natuurlijke wijze laten instorten van populierenbossen als scherm boven elzenbroekbos (zoals in het Natura 2000-plan vermeld voor de Bellet), ten opzichte van omzagen en verwijderen. Wij vinden het onze verantwoordelijkheid als beheerder om hier de beste keuze in te maken.

Antwoord:

In het Ontwerp N2000-plan is beschreven dat het omvormen van bestaande bossen naar een vochtige alluviale bossen per plaats zeer verschillend is en dat ter plekke bekeken dient te worden welke maatregelen het beste uitgevoerd kunnen worden.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 11: Spaanse vlag (H1078)

- **157.A.373:** samen met Waterschap Limburg inrichten van bufferstroken langs beken; randbeplantingen met natte zomen en ruigten als verbindingen.
- **157.M.706:** samen met Waterschap Limburg toepassen van gefaseerd maaibeheer om een ruige zoomvegetatie te ontwikkelen.

Hoewel de Spaanse vlag door ons niet direct als prioritaire soort wordt beschouwd (de soort gaat in Nederland vooruit; dit wordt ook in het ontwerp Natura2000 plan onderkend), vinden we het uit oogpunt van biodiversiteitsherstel gunstig als het beheer in een enkele meters brede bufferzone langs beken wordt geëxtensiverd, Overigens zou dit niet alleen op gronden van terreinbeheerders moeten plaatsvinden, maar ook bij andere terreineigenaren met gronden langs beken.

Antwoord:

De Geul en haar zijbeken zijn in het Provinciaal Waterprogramma aangewezen als "natuurbeek" De ecologische potenties zijn hier bepalend. Hiermee is er ruimte voor ruige zoomvegetaties, door het beheer te extensiveren.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 12: Vliegend hert (H1083)

- **157.V.572:** samen met de provincie, aanleggen en realiseren van nieuwe groenstructuren om losse leefgebieden te verbinden.
- **157.Aa.930:** Structureel aanplanten van eikenbomen voor de toekomst, op goed door de zon beschenen locaties.
- **157 Ab.211:** het plaatsen en waar nodig vrijstellen van broedstoven.
- **157 Bi.191:** bosrandbeheer op zon beschenen zuidzijden van bospercelen.
- **157.Bi.192:** dood hout laten liggen om potentiële locaties te ontwikkelen.
- **157.Bi.193:** het niet volledig vrijzetten van bomen en boomstronken.
- **157.Bi.194:** realisatie migratieroutes door toepassen hakhoutbeheer bij holle wegen.
- **157.Bi.195:** als (nood)maatregel het knotten en kandelaberen van eiken.

In terreinen van Het Limburgs Landschap komt op dit moment het Vliegend hert niet (structureel) voor. De soms zeer soortgerichte maatregelen, zoals hierboven opgesomd, dienen volgens ons ten eerste de populatie van de soort te vergroten, en dus plaats te vinden nabij de huidige leefgebieden.

Mochten maatregelen makkelijk inpasbaar zijn in regulier beheer, bijv. gekoppeld aan het creëren van natuurlijker bosranden, dan kunnen ze ingepast worden. Overigens zijn enkele maatregelen (bijv. inplanten eiken) prima als onderdeel van de Limburgse bossenstrategie af te wegen. Specifiek beheer voor deze soort in haar terreinen ziet Het Limburgs Landschap zeker in deze beheerplanperiode niet als prioriteit.

Antwoord:

Het vliegend hert kan prima overleven in een natuurlijke bos met bomen van verschillende leeftijden waar door windval en door ouderdom een natuurlijke dynamiek heerst. Dit is echter niet overal meer het geval waardoor de soort nog behouden kan worden met een beheeringreep zoals het creëren van een natuurlijke bosrand of het aanbrengen van eiken. Goed te horen dat u hieraan wilt meewerken als het Vliegend hert zich structureel gaat vestigen in bossen van het Limburg Landschap.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 13: Geelbuikvuurpad (H1193)

Wij werken al vele jaren aan het in stand houden van de bedreigde geelbuikvuurpad in het Mergelland, en dat zullen we blijven doen, waarbij we hulp krijgen van vrijwilligers voor het beheer van de voortplantingswateren. Terugkijkend valt op dat al vele methoden zijn ingezet om de soort te helpen - kijk eens naar de vele verschillende voortplantingsbiotopen die afgelopen jaren zijn bedacht en toch niet goed bevonden – wat niet tot een duurzame populatie heeft geleid. Daarvoor moeten vooral verbindingen tussen de diverse deelleefgebieden worden gerealiseerd, zodat uitwisseling mogelijk wordt. Deze bevinden zich niet in onze terreinen maar veelal in agrarisch gebied. We werken graag aan het verwerven en inrichten van dergelijke verbindingen, en verzoeken u daartoe flexibel inzetbaar instrumentarium beschikbaar te maken waarmee deze inspanningen ook gefinancierd kunnen worden.

Antwoord:

Er zijn al veel maatregelen uitgevoerd om de Geelbuikvuurpad in stand te houden. Binnen het Platform Geelbuikvuurpad- en Vroedmeesterpad wordt kennis gedeeld over de goede maatregelen en dit heeft inderdaad geleid tot nieuwe inrichtings- en beheermaatregelen. Zo heeft recente droogte geleid tot de inzet van bakken, waar water langer kan worden vastgehouden. Niet alleen in natuurgebieden maar ook in waterbuffers van het Waterschap Limburg en bij particulieren, ook in agrarisch gebied. Via de subsidie voor de Actieve soortenbescherming is financiering van extra beheer en nieuwe aanleg van leefgebied mogelijk. Aanvullend zullen wij in het kader van het LPLG op basis van bestaande rapporten en inzichten van deskundigen nader onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om aanvullend instrumentarium te

ontwikkelen met het oog op het versterken van de connectiviteit voor het leefgebied van de Geelbuikvuurpad.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 14a: Meervleermuis (H1318), Ingekorven vleermuis (H1321), Vale vleermuis (H1324)

Er is binnen dit plan veel aandacht voor vleermuizen en hun ondergrondse overwinteringsplekken in de groeven. In een eerdere zienswijze, gericht op het N2000-plan St. Pietersberg en Jekerdal, vroegen we daarvoor al aandacht en dat doen we hier opnieuw. De problematiek rond deze soortgroep in het kader van N2000 is complex. Er leven veel vragen met betrekking tot populatiegrootte, verblijfplaatsen en verspreiding gedurende het jaar. Lastig daarbij is dat de toegankelijkheid van onderaardse groeven niet altijd vanzelfsprekend is, en dat er ook geen structurele vergoedingen bestaan voor onderhoud en beheer van de groeven. Aan al deze facetten wordt in het kader van dit beheerplan aandacht besteed.

Voor enkele aspecten in het kader van dit beheerplanonderdeel willen we nog aandacht vragen:

- **Het beheerplan richt zich wat ons betreft te veel op beheer van de onderaardse groeven en te weinig op inrichting en beheer van het bovengrondse leefgebied van de relevante vleermuissoorten. Wij vinden het van belang dat u de hele levenscyclus van vleermuizen in ogenschouw neemt, en maatregelen voorstelt die het meeste (positief) effect hebben op deze soortgroep. Graag zien we daartoe meer ideeën uitgewerkt in het beheerplan.**

Antwoord:

De kernopgave voor het Natura 2000-gebied Geuldal met betrekking tot vleermuizen ziet op de functionaliteit van de ondergrondse kalksteengroeven als leefgebied (jaarrond) voor vleermuizen. Alleen voor deze functionaliteit in de levenscyclus van vleermuizen zijn de knelpunten, kennisleemten en instandhoudingsmaatregelen beschreven. De vleermuizen die in het Geuldal overwinteren verblijven in de zomer in verblijfplaatsen (zomerverblijfplaatsen of kraamkolonies) (ver) buiten de begrenzing van het gebied. Er is geen dwingende noodzaak om het leefgebied bovengronds voor dit gebied concreter te beschrijven en begrenzen of daar maatregelen voor op te stellen. Een dergelijke opgave zou geen recht doen aan de soorten en valt evenmin binnen de N2000-opgave die er voor dit gebied ligt. Indien er al sprake zou zijn van relevante concrete relaties met bovengrondse delen voor zover deze zijn gelegen binnen de begrenzing van N2000, dan waren deze zeker benoemd en behandeld. Dit is echter niet het geval.

Waar de bescherming van de soort via andere instrumenten nog onvoldoende gewaarborgd was, hebben wij extra aandacht besteed aan de zomersituatie en de aanwezigheid van een kraamkolonie in de directe omgeving van het gebied van de Vale vleermuis. Ook hiervoor zijn enkele instandhoudingsmaatregelen opgenomen. Voor de eerste beheerplanperiode is onze inschatting dat dit vooralsnog voldoende is. Zomerverblijfplaatsen van de andere twee soorten zijn gelegen buiten de Natura 2000-begrenzing en op grote afstand.

De voorziene maatregelen in de habitattypen zijn overigens niet nadelig voor de aangewezen soorten vleermuizen. Maatregelen gericht op de instandhouding en uitbreiding van graslanden en het verhogen van de structuurvariatie in bossen zijn voorbeelden van maatregelen waarvan ook de aangewezen soorten vleermuizen kunnen profiteren. Er zijn dan ook vooralsnog geen redenen om in de opgestelde maatregelen set voor de habitattypen vanwege de vleermuizen wijzigingen aan te brengen of nieuwe accenten daarin aan te brengen.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 14b: Meervleermuis (H1318), Ingekorven vleermuis (H1321), Vale vleermuis (H1324)

Het voorgestelde onderzoek, en daaraan te relateren inrichtings- en beheermaatregelen, komt nogal gedetailleerd over. Hoewel onderzoek natuurlijk zinvol kan zijn, dient dit goed geprioriteerd te worden; niet alles kan overal en tegelijk. Gezien het belang voor de drie vleermuissoorten lijkt een start met de Barakkengroeve ons nuttig. Daarover gaan we als groevenbeheerder graag met u in overleg.

Antwoord:

In 2022 en 2023 wordt gestart met het opstellen van de groevenbeheerplannen voor de Natura 2000-gebieden Bemelerberg & Schiepersberg en Sint Pietersberg & Jekerdal. Voor het Geuldal wordt daarna een groevenbeheerplan opgesteld. Wij wachten de afloop van deze studies eerst af voordat we prioriteiten gaan stellen voor het Geuldal. Vanwege de hoge waarde voor vleermuizen zal de Barakkengroeve een van de groeven in het Geuldal zijn waarvoor het wenselijk is om aan te geven waar er verbeterkansen liggen.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

3. De Vereniging Natuurmonumenten

Vraag 1a: Huidige situatie

Kritisch zijn op grondgebruik: bepaalde percelen zouden als akkers te boek

staan maar ze zijn in de praktijk maar minimaal in tijd akker en de overige tijd grasland. Op de graslanden kan meer mest aangebracht worden dan op akkers. Het staat dan dus in de boeken als akkers maar in de praktijk meer met een mestgift gekoppeld aan grasland. Hoe wordt hier mee omgegaan?

Antwoord:

Grondgebruik en mestgiften zijn gekoppeld via de stikstof- en fosfaatgebruiksnormen. Dat deze normen voor diverse gewassen/gebruik anders zijn heeft te maken de benutting van deze mineralen. Vruchtwisseling is goed voor de bodemvruchtbaarheid. Per saldo gaat het om de (nitraat)uitspoeling die onder een gewas naar het grondwater weglekt.

In de intrekgebieden kunnen we in samenwerking met de grondgebruikers proberen de nitraatlast terug te dringen. Eerst dient daar een hydrologisch onderzoek voor uitgevoerd te worden om duidelijk te krijgen welke maatregelen met welke intensiteit en bij welke intreklocatie er nodig zijn. Maatregelen zijn opgenomen in het Ontwerpplan onder de nummers 157.H.839a en b.

Voor systeemherstel in het kader van het LPLG dient te worden gestreefd naar een zeer laag en natuurlijk niveau van uitspoeling in intrekgebieden van grondwaterafhankelijke habitattypen. Dan wordt nitraat en andere mineralen via een gezond bodemleven in de bovenlaag van de bodem geconserveerd. In veel gevallen zal dit betekenen dat niet meer bemest wordt. De belasting met stikstof is daar immers bij uitstek geconcentreerd via het grondwater.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 1b: Huidige situatie

Op pagina 36 staat geschreven dat tot 2021 alle NLP+PAS+GGOR maatregelen door het Waterschap uitgevoerd zullen zijn. Dit is niet het geval en wordt op pagina 38 ook zelf geschreven. Er wordt verder met geen woord gerept over wat de consequenties zijn of hoe en wanneer die maatregelen dan wel uitgevoerd gaan worden.

Antwoord:

De niet uitgevoerde GGOR-maatregelen zijn opgenomen in hoofdstuk 5 bij de maatregelen die in de eerste planperiode nog dienen te worden uitgevoerd onder nummers 157.H.840 en 157. H.1172. Deze maatregelen zijn bij de habitattypen Kalktufbronnen, Kalkmoeras en Vochtige alluviale bossen opgenomen. Bij periodieke evaluatie van de staat van instandhouding van de instandhoudingsdoelen kan blijken dat deze zijn achteruitgegaan als gevolg van het niet of te laat uitvoeren van de genoemde maatregelen. De Provincie probeert het Waterschap te bewegen om deze maatregelen versneld uit te voeren.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2: LESA en basis op orde

Deze toekomstblik mist ook bij de realisatie van de uitbreidingsdoelstellingen. Voor bepaalde percelen is het bekend dat er uitbreidingsmogelijkheden zijn voor habitattypen terwijl er nu niks wordt gedaan om deze percelen te beschermen. Bestaand grondgebruik kan doorgaan terwijl er zo in de toekomst meer investeringen gedaan moeten worden of langer gewacht moet worden om doelen te halen. Waarom kunnen bepaalde gronden die de provincie nu al in eigendom heeft en waar status C1 liggen en dus al voorbestemd zijn om natuur te worden niet al uit landbouwgebruik genomen worden? Dit geldt ook voor het afkopen van pacht op gronden van SBB en dus financiën nu voorzien om de pacht nu al af te kopen binnen deze eerste planperiode.

Antwoord:

Door de provincie is een programmatische aanpak ontwikkeld om gronden die in provinciaal eigendom zijn en de status C1 hebben in het Natuurbeheerplan in te richten met name met het oog op het op termijn ontwikkelen van habitattypen. TBO's zijn daarbij betrokken. In het kader van het Programma natuur (SPUK) hebben de terreineigenaren een subsidiebeschikking ontvangen voor het realiseren van instandhoudingsdoelstellingen. De terreinbeheerders hebben bij uitstek de kennis van specifieke situaties zoals hierboven genoemd. In het kader van uitwerking en uitvoering van het LPLG liggen er opnieuw kansen om dergelijke maatregelen in te brengen en uit te voeren in de gebiedsprocessen. Wij zouden ook los van de gebiedsprocessen graag suggesties daarvoor ontvangen, zodat we die afgestemd kunnen inbrengen en realiseren.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 3a: Systeemherstel

Voor zinkweiden staat een wateropgave geformuleerd op p79 middels een Sense of urgency. Wat betekent dit en wat houdt dit in? Er wordt verder geen melding meer van gemaakt.

Antwoord:

"Aan herstel van het habitatype (Zinkweiden) is een sense of urgency toegekend met een wateropgave. Dit betekent dat er voor het habitatype Zinkweiden op kortetermijnmaatregelen moeten worden genomen om te voorkomen dat het onherstelbaar wordt aangetast". In dit geval betekent het dat met name de verontreiniging van het water en zo mogelijk ook de piekafvoeren in de Geul met voorrang teruggedrongen moeten worden. Beide maatregelen vereisen onder meer inspanningen van de Waalse waterautoriteiten, die tot nu toe nog niet voldoende geleid hebben tot het voldoende terugdringen van de genoemde knelpunten.

Conclusie:
Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 3b: Systeemherstel

Factsheets van de Geul zou omschreven staan wat anderen doen om doelen te realiseren. Dit overzicht is niet actueel en Belgische maatregelen zijn er niet in opgenomen terwijl die wel degelijk van invloed zijn op de Geul. Die moeten overigens in het beheerplan meer aandacht krijgen dan nu te verwijzen naar een factsheet die niet compleet is.

Antwoord:

In de factsheets staan de maatregelen omschreven die het waterschap zelf onderneemt om de waterkwaliteit op orde te krijgen of door andere overheden in Nederland worden uitgevoerd. Het is aannemelijk dat daarmee niet alle doelen gehaald gaan worden. Er is dan ook in het beheerplan op diverse plaatsen, onder meer onder het kopje "Grensoverschrijdende aspecten" aangegeven dat er overleg wordt opgestart om de daar gesignaleerde problemen aan te pakken. Daartoe is ook maatregel 157.Dv.51 geformuleerd.

Momenteel is een onderzoek gedaan om te zien welke binnenlandse en buitenlandse bronnen in welke mate bijdragen aan het probleem. Op basis daarvan zal bij de relevante autoriteiten worden aangedrongen het probleem aan te pakken.

Conclusie:
Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4a: Concrete uitvoering

Bij sinusbeheer staat "samen met provincie" vermeld. Wat betekent dit?

Antwoord:

Wij kunnen het betreffende citaat niet vinden in het beheerplan. Wel is aangegeven dat er een proef wordt gestart met sinusbeheer. Dit wordt uiteraard in overleg met de beheerders vormgegeven.

Conclusie:
Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4b: Concrete uitvoering

Voor Pioniersvegetaties op kalkrotsen lijkt bij knelpunt areaal geen gebruik gemaakt te zijn van het OBN onderzoek. Beheer en inrichting van mergelgroeves en rotsen uit 2016 waarin de kleine groeves als stapstenen worden benoemd. Ook de geitenbegrazing in groeve America is niet als maatregel genoemd in de tekst bij Areaal maar staat wel in de maatregelentabel.

Antwoord:

Op bladzijde 233 in het hoofdstuk Visie is aangegeven dat doelrealisatie van het

instandhoudingsdoel Pioniervegetaties op rotsbodem wordt gerealiseerd door "uitbreiding van het areaal en maatregelen gericht op het knelpunt versnippering/isolatie. Kwaliteitsverbetering door extra beheermaatregelen (plaggen, begrazen, verwijderen opslag).

Op bladzijde 245 onder het kopje "Potenties" is concreet melding gemaakt van "ruim 300 kleine voormalige mergelgroeves die als open kalkmilieus verspreid in het Zuid-Limburgse landschap liggen. De meeste (oude) groeves zijn klein en begroeid geraakt. Een gering aantal (voormalige) commerciële groeves, zoals de Curfsgroeve en America-groeve, zijn veel groter. Het totale oppervlak aan groeves in Zuid-Limburg bedraagt ruim 300 hectare. Een klein deel van deze groeves vormt geschikte locaties om de Pioniergemeenschappen op kalk te herstellen." In het beheerplan is naar onze mening voldoende rekening gehouden met de kleine groeves als stapstenen voor de migraties van aan pioniervegetaties gebonden organismen.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4c: Concrete uitvoering

Er wordt melding gemaakt van groevebeheersubsidies voor particuliere grondeigenaren pagina 189 maar niet voor terreinbeherende organisaties. Moeten we wachten tot de SNL subsidie is aangepast om de pas middelen te ontvangen? Hoe worden we financieel ondersteund in de tussentijd?

Antwoord:

De groevenbeheersubsidie is bedoeld voor elke groeveneigenaar- of beheerder, incl. terreinbeherende organisaties. In welke vorm een dergelijke subsidieregeling wordt gegoten en wat de hoogte van de vergoeding is, is nog niet bepaald.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4d: Concrete uitvoering

We missen een kosten-baten analyse in het veiligstellen van de groeves voor monitoring vleermuizen. Nu lijkt het of alles veilig gemaakt moet worden.

Antwoord:

De kosten-baten analyse kan niet gemaakt worden zolang niet duidelijk is welke objecten voor herstelmaatregelen in aanmerking komen. Een voorstel daarvoor zal worden uitgewerkt in het kader van de groevenbeheerplannen die voor de verschillende N2000-gebieden worden opgesteld. In 2022 is hiermee gestart voor Bemelerberg & Schiepersberg, gevolgd in 2024 voor Sint Pietersberg & Jekerdal. Geuldal zal op zijn vroegst pas volgen in 2025.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4e: Concrete uitvoering

Uitbreiding van en herstel van kalkmoerassen ligt buiten N2000. Hoe gaat dat in de praktijk werken?

Antwoord:

In OBN-verband wordt dit momenteel verder uitgewerkt. Daarna wordt ook in het kader van het LPLG bekeken hoe dit ruimtelijk en bestuurlijk kan worden ingepast. Het hangt er vooral van af hoe het Rijk hiermee omgaat. De Natura 2000-gebieden kunnen worden uitgebreid met de betreffende terreinen of de terreinen krijgen een minder zware beschermingsstatus als Natuurnetwerk.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4f: Concrete uitvoering

Er wordt over ontwikkelkansen van 20 ha glanshaverhooiland gesproken. We betwijfelen of dit binnen Natura 2000 wel haalbaar is. Liggen die buiten N2000 en waarop zijn deze cijfers gebaseerd?

Antwoord:

De ambitie is om in het Geuldal het areaal Glanshaverhooiland met een factor 3 te laten toenemen. Dat houdt nog meer dan de genoemde 20 ha in, namelijk ca. 24 ha. Dit wordt vooral in de beekdalen gezocht, in de eerste plaats het dal van de Geul, maar ook dat van de Gulp en bijvoorbeeld de Mechelderbeek. Daarnaast zijn er drogere vormen op colluviale bodems langs de hellingen en overgangsvormen naar kalkgraslanden op bodems waar kalk net iets te diep zit voor echte kalkgraslanden of waar de vegetatie door bemesting in het verleden nu nog te rijk is voor kalkgrasland.

"Op een drietal locaties zijn met Natuurmonumenten al afspraken gemaakt over het ontwikkelen van Glanshaverhooilanden. Het betreft de gronden langs de Geul in de omgeving van Hurpesch, in het Mechelderbeekdal en onderlangs de Däölkesberg."

"Voor de Graslandvisie is door Raemakers & Zwanenburg (2020) gekeken naar de mogelijkheden voor de ontwikkeling van dit type op terreinen van Natuurmonumenten op basis van bestaande (flora en fauna) gegevens en expert judgement."

De uitbreidingen kunnen zowel binnen als buiten bestaand Natura 2000-gebied plaatsvinden. Het is steeds duidelijker geworden dat het realiseren van de instandhoudingsdoelen inhoudt dat ook buiten de begrenzing wordt gekeken en dat kansen daar ook benut zullen moeten worden, zowel voor ecologische verbindingen als voor uitbreiding van kwalificerend habitat. In het kader van het NPLG ligt die mogelijkheid ook concreet op tafel. De kaart met potenties op basis van de bodem (Figuur 5.8) geeft de meest kansrijke terreinen aan en die zullen nader worden geïnventariseerd in het onderzoek 157.Oz.1237.

Vooralsnog zal o.a. in het kader van de Kwaliteitsimpuls kerngebied Gerendal-Döälkesberg een aaneengesloten areaal van bloemrijke graslanden worden gerealiseerd. Hiervoor zijn ook middelen gereserveerd.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 5a: Toekomstige doorkijk en proces

Via ontwerp beheerplan wordt nu inzicht geboden op de eerste planperiode maar onduidelijk is wat er in de volgende planperiode staat. Vooruitblik ontbreekt.

Antwoord:

In de visie in hoofdstuk 4 is een doorkijk gegeven naar wat nodig is voor het optimaal realiseren van de instandhoudingsdoelen, o.m. in 6 kernpunten voor het beheer (p. 229 – 233). Dit is uitgewerkt in maatregelen, maar nog niet altijd gekwantificeerd en vastgelegd op terreinen. In principe is daar geld voor gereserveerd.

Het is niet altijd zeker dat de nu geplande maatregelen ook alle zullen worden gerealiseerd in de eerste planperiode. Dit maakt het waarschijnlijk dat in een nieuwe versie van het beheerplan nog veel van de visie en maatregelen uit dit beheerplan terug zullen komen. Daarnaast kan het door beleidswijzigingen en/of nieuwe wetenschappelijke inzichten nodig zijn het beheerplan te vernieuwen en ook de visie aan te passen aan de nieuwe situatie.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 5b: Toekomstige doorkijk en proces

Het beheerplan kan na 6 jaar verlengd worden. Hoe verloopt deze procedure? Welke partijen krijgen inspraak/beslissen of een verlenging kan en mag? Komt er ook een evaluatie dan?

Antwoord:

Verlenging is alleen mogelijk als er een evaluatie gedaan wordt van het plan en de gerealiseerde werkzaamheden. We verwachten geen ongewijzigde verlenging. Daarover beslist het bevoegd gezag.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 5c: Toekomstige doorkijk en proces

Voor bever als veegbesluit zijn maatregelen opgenomen maar nog niet financieel gedekt. Dit is inconsistent met andere beheerplannen. Verder is

het zo dat het leefgebied in de Gulp niet op kaart is ingetekend.

Antwoord:

Het klopt dat niet in alle opgestelde Natura 2000-plannen de aangewezen habitattypen en/of soorten uit het veegbesluit zijn opgenomen in de definitieve Natura 2000-plannen. Dit dient alsnog te gebeuren aangezien het veegbesluit nu definitief is vastgesteld door de minister. Het onderzoek dat voor de bever is opgenomen is hetzelfde onderzoek wat voorgesteld voor de aangewezen soorten beekprik en beekdonderpad. Daarmee is het onderzoek wel financieel gedekt. Leefgebied in de Gulp: De opgenomen kaarten zijn van waarnemingen tot 2018, mogelijk dat recent de bever zijn leefgebied heeft vergroot in de Gulp.

Conclusie:

Leefgebieden kaart van de bever is aangepast.

Vraag 6a: Bijlage opgenomen maatregelen

In de bijlage zijn een 64 tal nieuwe maatregelen opgenomen. Ten aanzien van de vraag of Natuurmonumenten met de maatregelen uit de bijlage kan instemmen en mede verantwoordelijkheid wil dragen voor het tot uitvoering brengen kunnen wij in principe voor het overgrote deel bevestigend antwoorden mits de opmerkingen in de zienswijze naar redelijkheid worden overgenomen en doorgewerkt in het definitieve plan. Uiteraard met inachtneming van de gestelde voorwaarden en de timing gebaseerd op de bekende subsidieprocedures en beschikbaarheid van financiële middelen.

Antwoord:

N.v.t.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 6b: Bijlage opgenomen maatregelen

Voor een aantal maatregelen wordt een voorbehoud gemaakt. Het gaat om de maatregelen gekoppeld aan soortenbescherming en toegeschreven aan Natuurmonumenten. Natuurmonumenten zal hiervoor niet de trekkende rol nemen. Mochten er andere partijen zijn die dit willen uitvoeren dan wil Natuurmonumenten faciliteren voor zover dat mogelijk is. Verder willen wij specifiek t.a.v. het veiligstellen en herintroductie van soorten vaststellen dat de verantwoordelijkheid hiervoor niet bij Natuurmonumenten moet liggen maar bij de provincie en in samenwerking met anderen. Natuurmonumenten wil wel meewerken.

Antwoord:

Dank voor de coöperatieve houding.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

4. De Coöperatie Natuurrijk Limburg

Vraag 1: U vraagt of wij in kunnen stemmen met de uitvoering van de in het Natura 2000-plan Geuldal opgenomen maatregelen. Het betreft de maatregelen voor **Kalkgraslanden (H62010), Heischrale graslanden (H6230) en Glanshaverhooilanden (H6510A):**

- Het realiseren van verbindingszones, middels agrarisch natuurbeheer botanische grasland en akkerpakketten **(157.B.150)**;
- Onze medewerking/participatie om te komen tot een adviesloket voor hellinggraslanden. Een adviesloket **(157.Ad.488)** dat zich bezighoudt met het organiseren van kennis en ervaring op het gebied van beheer en inrichting van de Zuid-Limburgse graslandhabitattypen en de uitvoeringmaatregelen voor een kwaliteitsslag voor deze graslanden in het Heuvelland;

Diverse habitattypen:

- Om mee te werken aan het praktijkonderzoek naar run-off maatregelen **157.Oz.415).**

Geelbuikvuurpad:

- Mee te werken aan het realiseren clusters van poelen **(157.I.305)** om diverse leefgebieden met elkaar te verbinden. En particulieren te stimuleren poelen aan te leggen **(157.V.568).**

De Coöperatie Natuurrijk Limburg is gericht op het vergroten van biodiversiteit door het operationeel begeleiden en verbeteren van het beheer door agrarische grondeigenaren. Wij werken dus graag mee aan de genoemde maatregelen. De uitvoering van de genoemde maatregelen gebeurt voor ons wel altijd op basis van vrijwilligheid van de grondeigenaar en het beschikbare budget. Voor dat laatste willen we dan ook graag met de provincie spreken over het mogelijk maken (c.q. financieren) van deze uitbreiding van onze bestaande ANLb activiteiten. Kunt u ons aangeven op welke wijze u van ons een aanbieding hiertoe wilt ontvangen?

Antwoord:

Dank voor de constructieve houding.

Er zijn reeds afspraken vastgelegd over verhoging van het budget voor ANLb in het kader van het Nationaal Strategisch Plan. Dit geeft financiële ruimte om gericht aan de bovenstaande doelen te kunnen werken.

Daarnaast is de verwachting dat er gericht middelen zullen komen voor het realiseren van doelen van het LPLG. Op dit moment is echter nog niet aan te geven hoe en onder welke voorwaarden hiervoor middelen beschikbaar komen.

Bij nader inzien stellen wij geen adviesloket in. Er is gebleken dat er andere mogelijkheden zijn om 1 op 1 advies te verstrekken aan particuliere eigenaren die hellingschraallanden in eigendom en beheer hebben

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

5. De gemeente Vaals

Vraag 1: Algemeen

Naar het oordeel van het college valt niet uit te sluiten dat het plan (en mogelijk ook de thans opgenomen maatregelen) in gewijzigde vorm wordt vastgesteld. Hoewel het college een positieve grondhouding aanneemt ten aanzien van de voorgestelde maatregelen, valt (mede hierdoor) de exacte strekking c.q. reikwijdte van de voorgestelde maatregelen op dit moment onvoldoende te overzien om daar op voorhand mee in te kunnen stemmen. Daarbij merkt het college in algemene zin op, dat onduidelijk is welke consequenties aan een eventuele instemming zijn verbonden voor wat betreft eventuele inzet van ambtelijke capaciteit en financiële middelen.

Antwoord:

De opgenomen maatregelen in dit Ontwerp Natura 2000-plan zijn in het voortraject diverse malen afgestemd met diverse terreinbeheerders, belangenorganisaties en gemeenten. De verwachting is niet dat er veel gewijzigd wordt aan de voorgestelde maatregelen als gevolg van de ingediende zienswijzen. Uit deze Nota van antwoord blijkt dat ook. Het klopt dat voor diverse maatregelen de reikwijdte, de exacte strekking nog onvoldoende is te overzien. In de provinciale brief aan uw gemeente is door ons bij diverse maatregelen aangegeven om dit in samenwerking met, onder leiding van de provincie op te pakken. Natuurlijk is daar in het vervolgetraject nadere afstemming nodig over eventuele inzet van ambtelijke capaciteit en financiële middelen van uw gemeente.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2a: Specifieke maatregelen, Bermenplan

Bermenplan gericht op en realisatie van verbindingzones, stapstenen en corridors: momenteel worden in Meerssen de voorbereidingen getroffen voor een nieuw beleids- en beheerplan. Het bermbeheer wordt hierin mee genomen. Onduidelijk is wat de wensen/voorkeuren zijn van de provincie ten opzichte van de wijze waarop het bestaande bermbeheer is ingericht, hoe en op welke locaties deze verbindingzones en corridors (ook voor wat betreft de keuzes en wensen van de provincie) dienen te worden gerealiseerd en welke (financiële) consequenties dit heeft ten aanzien van

uitgezette / lopende aanbestedingstrajecten

Antwoord:

De kalkgraslanden zijn als prioritair habitatype aangemerkt voor het Geuldal. In Geuldal ligt het grootste deel van de best ontwikkelende locaties in Nederland. Op dit moment is de kwaliteit van dit habitatype ongunstig en is de trend negatief. Een van de knelpunten is de versnippering/isolatie van dit habitatype. Om dit op te lossen is het herstel van verbindende elementen tussen de huidige kalkgraslanden van groot belang. Door o.a. ander beheer van de bermen en gemeentelijk groen kunnen er mogelijk stapstenen/verbindingen gelegd worden tussen belangrijke deelgebieden van dit habitatype. Dit specifieke beheer zal inderdaad nader met de gemeente dienen te worden afgestemd, welke locaties daar geschikt voor zijn en hoe het beheer daarvan ingepast kan worden in het bestaande of aanstaande bermenbeheer van de gemeenten. De provincie heeft voor het dit specifieke bermenbeheer middelen gereserveerd in het kader van het opstellen van dit Natura 2000-plan.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2b: Specifieke maatregelen, Adviesloket

Medewerking/participatie om te komen tot een adviesloket voor

hellinggraslanden: ook hier is op voorhand onduidelijk hoe een dergelijk loket wordt ingericht en welke ambtelijke en financiële inzet daarbij van de colleges wordt gevraagd. Ook uw ambtenaren konden daar in het genoemde overleg nog geen volledige duidelijkheid over verstrekken.

Antwoord:

De kernopgave voor kalkgraslanden (H6210) is gericht op behoud en uitbreiding van het mozaïek van pioniersbegroeiingen op rotsbodem (H6110), kalkgraslanden en heischrale graslanden (H6230). De kalkgraslanden zijn als prioritair habitatype aangemerkt voor het Geuldal. In Geuldal ligt het grootste deel van de best ontwikkelende locaties in Nederland. Op dit moment is de kwaliteit van dit habitatype ongunstig en is de trend negatief. Beheer van deze graslanden heeft het verleden aangetoond is lastig en ligt bij diverse terreinbeheerders, gemeenten en particulieren. Na consultatie van diverse partijen is er geconstateerd dat er behoefte is aan kennis en ervaring uitwisseling in het beheer en inrichting van deze hellinggraslanden. In dit Ontwerp Natura 2000-plan wordt voorgesteld om dit nader uit te werken met belanghebbenden partijen en daarvoor een kennismakelaar aan te stellen. Hoe dit adviesloket wordt ingericht, gaat functioneren is afhankelijk van de wensen/behoefte van de participanten. Dit dient de komende tijd nader afgestemd met onder andere uw gemeente. De provincie heeft voor het realiseren van dit adviesloket middelen gereserveerd in het kader van het opstellen van dit Natura 2000-plan.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2c: Specifieke maatregelen, soort Vliegend hert

Ten aanzien van de voor deze soort (Vliegend hert) voorgestelde maatregelen, wordt overwogen dat ook hier onduidelijk is waar en in welke aard en omvang deze maatregelen dienen te worden uitgevoerd, en dientengevolge wat voor consequenties hieraan verbonden zijn. Voor wat betreft de voorgestelde structurele aanplant van eikenbomen wordt opgemerkt dat het college jaarlijks veel tijd besteedt aan de bestrijding van de eikenprocessierups. In die zin wordt het (zonder meer) structureel aanplanten van eikenbomen onwenselijk geacht.

Antwoord:

Inderdaad is nog onduidelijk waar en in welke aard en omvang maatregelen dienen te worden uitgevoerd voor het Vliegend hert en wat voor consequenties daaraan verbonden zijn. Wel is geconstateerd dat met name in de gemeente Vaals het ontbreekt aan groenstructuren met eiken die als verbindingzones kunnen functioneren voor het Vliegend hert. Hierdoor worden versnipperde leefgebieden met elkaar verbonden waardoor de soort minder kwetsbaar wordt. Op dit moment zijn er versnipperde en daardoor geïsoleerde populaties aangetroffen. Deze verbindingzones zullen nader met de omgeving en de gemeente moeten worden uitgewerkt. Voor deze uitwerking en realisatie zijn middelen gereserveerd door de provincie in het kader van dit Natura 2000-plan.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 3: Handhavingstaken

Het college zal de gevraagde handhavingstaken uitvoeren daar waar dit tot onze bevoegdheden behoort. Wel wordt ook hier de kanttekening gemaakt dat dit dient te gebeuren met inachtneming van de bestaande ambtelijke capaciteit en budgetten. Indien uw college van oordeel is dat op basis van de in het plan genoemde handhavingsprioriteiten aanvullende c.q. een meer intensievere vorm van handhaving noodzakelijk is, is een dergelijke verwachting binnen de beschikbare financiële kaders niet reëel.

Antwoord:

Op dit moment worden er geen aanvullende en meer handhavingsactiviteiten voor het gebied Natura 2000 Geuldal verwacht.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4: Vergunningverlening

Gevraagd wordt van de gemeente om na de definitieve vaststelling van het Natura 2000-plan Geuldal bij de uitvoering van werkzaamheden en bij de vergunningverlening rekening te houden de vrijstellingsregels en -voorwaarden die uit het plan voortvloeien. Onze reactie hierop is dat wij bij onze gemeentelijke taakuitvoering uiteraard rekening met deze (beleids)regels en voorwaarden zullen houden.

Antwoord:

N.v.t.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

6. De gemeente Voerendaal**Vraag 1: Vergroten biodiversiteit**

Mede op verzoek van de gemeente Voerendaal is er een onderzoek gestart naar "Verbindingsroute voor de kalkgraslandsoorten Kunderberg-Winthagen-Wrakelberg". Dit onderzoek is recentelijk door Omniverde uitgevoerd en is door het vertrek van de projectleider bij de Provincie blijven liggen en nog niet afgerond. In het onderzoek staan belangrijke aanbevelingen voor het maken van de ecologische verbinding tussen deze twee Natura 2000-gebieden. Het voltooien van dit onderzoek en het uitwerken van de aanbevelingen zou een belangrijke stap in het verbinden van deze twee kalkgraslandgebieden kunnen zijn.

Antwoord:

Het concept-rapport bevat voldoende inzichten om in het kader van het LPLG te komen tot een concrete invulling met medewerking van grondeigenaren van deze verbindingzone. Wij zullen de aanbevelingen uit dit rapport meenemen in dit kader en stellen daarom voor dit concept in zijn huidige vorm te laten voor wat het is.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd

Vraag 2a: Habitattypen

Gezamenlijk met de provincie en andere Geuldal een gezamenlijk bermenplan te ontwikkelen voor de aangewezen habitattypen Kalkgrasland en Glanshaverhooilanden, zodat deze als verbindingen of stapstenen tussen deelgebieden met belangrijke natuurwaarden kunnen gaan dienen. De

gemeente wil daaraan meewerken.

Antwoord:

Dank voor de coöperatieve houding. Er is momenteel een onderzoek gaande dat deze verbindingen tussen de graslandhabitats gaat vormgeven.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2b: Habitattypen

We vragen aan de Provincie om het initiatief te nemen met betrekking tot het realiseren van het (grotere) raamwerk van deze ecologische verbindingzones. Wij zullen volgend en ondersteund bij deelvullingen in Voerendaal zijn. Voor het realiseren van deze gemeentelijke maatregelen willen we wel een kanttekening maken. De financiële middelen van onze gemeente zijn beperkt en in de besteding hiervan dienen we keuzes te maken. Gelet op deze financiële situatie willen we voor de realisatie van natuurmaatregelen wel een inspanningsverplichting leveren maar geen resultaatsverplichting op ons nemen. Op basis van het bermplan willen we dan ook bezien, welke verbetermaatregelen we kunnen treffen. We willen dit in eerste instantie kostenneutraal aanpakken.

Antwoord:

De provincie neemt o.a. door het opstellen van dit Ontwerp Natura 2000-plan het initiatief om te komen tot een groter raamwerk van ecologische verbindingzones. De provincie kan dit alleen realiseren met de medewerking van terreinbeheerders, grondeigenaren en gemeenten. Vandaar ook de vraag aan de gemeente vanuit de provincie om voor diverse habitats samen met de provincie te komen tot het ontwikkelen, het aanleggen/realiseren van nieuwe groenstructuren (verbindingzones, stapstenen en corridors). Dit zal in LPLG kader vorm moeten krijgen.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2c: Habitattypen

Gevraagd wordt onze medewerking/participatie om te komen tot een adviesloket voor hellinggraslanden. Gelet op het belang van kalk/hellinggraslanden voor Voerendaal zijn we zeker bereid om onze medewerking hieraan te verlenen.

Antwoord:

Dank voor de coöperatieve houding.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 3: Soortenbescherming

Er worden voor een groot aantal maatregelen voor het vliegend hert medewerking gevraagd. We zullen deze maatregelen op hun uitvoerbaarheid en kosten beoordelen. En ook hiervoor geldt weer dat we bereid zijn om voor deze maatregelen een inspanningsverplichting maar geen resultaatsverplichting op ons te nemen.

Antwoord:

Op basis van het nieuw op te stellen beschermingsplan Vliegend hert zullen we met u bespreken welke maatregelen noodzakelijk zijn om de soort in stand te houden.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4: Handhavingstaken

Gevraagd wordt om mede uitvoering te geven aan de handhavingstaken, in het bijzonder ook gericht de handhavingsprioriteiten uit paragraaf 5.4 van het ontwerp Natura 2000-plan, voor zover deze handhavingstaken tot onze bevoegdheden behoren. Wij kunnen geen specifieke handhavingstaak voor de gemeente hierin onderkennen.

Antwoord:

Op dit moment worden er geen aanvullende handhavingsactiviteiten voor het gebied Natura 2000 Geuldal verwacht. Het gaat om de reguliere handhavingstaken in het kader van het bestemmingsplan/omgevingsvergunning die onder bevoegd gezag van de uw gemeente liggen.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 5: Vergunningverlening

Gevraagd wordt van de gemeente om na de definitieve vaststelling van het Natura 2000-plan Geuldal bij de uitvoering van werkzaamheden en bij de vergunningverlening rekening te houden de vrijstellingsregels en -voorwaarden die uit het plan voortvloeien. Onze reactie hierop is dat wij bij onze gemeentelijke taakuitvoering uiteraard rekening met deze (beleids)regels en voorwaarden zullen houden.

Antwoord:

Dank!

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

7. De gemeente Valkenburg aan de Geul

Vraag 1: Algemeen

Naar het oordeel van het college valt niet uit te sluiten dat het plan (en mogelijk ook de thans opgenomen maatregelen) in gewijzigde vorm wordt vastgesteld. Hoewel het college een positieve grondhouding aanneemt ten aanzien van de voorgestelde maatregelen, valt (mede hierdoor) de exacte strekking c.q. reikwijdte van de voorgestelde maatregelen op dit moment onvoldoende te overzien om daar op voorhand mee in te kunnen stemmen. Daarbij merkt het college in algemene zin op, dat onduidelijk is welke consequenties aan een eventuele instemming zijn verbonden voor wat betreft eventuele inzet van ambtelijke capaciteit en financiële middelen. De gemeente Valkenburg aan de Geul heeft op dit moment geen capaciteit en financiële middelen beschikbaar om voor het N2000-plan Geuldal in te zetten. Bij de vaststelling van het plan vernemen wij graag wat dit concreet betekent voor de gemeentelijk inzet.

Antwoord:

In het kader van het LPLG worden nadere uitwerkingen voorzien van een groot aantal maatregelen. De gemeente zal hierbij betrokken worden. Wat een en ander zal betekenen voor de capaciteit en financiële bijdragen vanuit de gemeente zal dan duidelijk moeten worden.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2a: Specifieke maatregelen, Bermenplan:

Bermenplan gericht op en realisatie van verbindingzones, stapstenen en corridors: in Valkenburg aan de Geul is het bermbeheer aanbesteed en in uitvoering. Onduidelijk is wat de wensen/voorkeuren zijn van de provincie ten opzichte van de wijze waarop het bestaande bermbeheer is ingericht, hoe en op welke locaties deze verbindingzones en corridors (ook voor wat betreft de keuzes en wensen van de provincie) dienen te worden gerealiseerd en welke (financiële) consequenties dit heeft ten aanzien van lopende opdracht van de aannemer welke de bermen maait.

Antwoord:

Er is momenteel een onderzoek gaande naar het verbeteren van de gemeentelijke bermen met het oog op het versterken van de connectiviteit van de

graslandhabitattypes die voor het Geuldal zijn aangewezen. Uw gemeente is daarbij betrokken.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2b: Specifieke maatregelen, Adviesloket

Medewerking/participatie om te komen tot een adviesloket voor hellinggraslanden: ook hier is op voorhand onduidelijk hoe een dergelijk loket wordt ingericht en welke ambtelijke en financiële inzet daarbij van de colleges wordt gevraagd. Ook uw ambtenaren konden daar in het genoemde overleg nog geen volledige duidelijkheid over verstrekken.

Antwoord:

Bij nader inzien stellen wij geen adviesloket in. Er is gebleken dat er andere mogelijkheden zijn om 1 op 1 advies te verstrekken aan particuliere eigenaren die hellingsschraallanden in eigendom en beheer hebben.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2c: Specifieke maatregelen, Vliegend hert, Meervleermuis, Ingekorven vleermuis en Vale vleermuis:

Ten aanzien van deze soorten is het ook hier onduidelijk waar en in welke aard en omvang deze maatregelen dienen te worden uitgevoerd, en dientengevolge wat voor consequenties hieraan verbonden zijn voor onze gemeente. Korthedshalve verwijzen wij hiervoor ook naar de door ons ingediende zienswijzen van 2 maart 2022

Antwoord:

De maatregelen voor vleermuizen zullen concreet uitgewerkt worden op het moment dat een betreffende instandhoudings- of onderzoeksmaatregel in uitvoering gaat. Dit zal in de vorm van een betaalde opdracht zijn die door de Provincie wordt aanbesteed. Voor zover de uitvoering van een dergelijke maatregel plaatsvindt binnen de gemeente Valkenburg en binnen een groeve of terrein dat in eigendom is van de gemeente Valkenburg zal hierover tijdig contact met de gemeente worden opgenomen. Niet aan de orde is voornamelijk dat de gemeente gevraagd wordt een financiële bijdrage voor de uitvoering van een maatregel te leveren, tenzij het gaat om een maatregel waar een wettelijke verplichting voor geldt (zoals het aanvragen van een vergunning en de daarbij behorende eventuele onderzoek verplichtingen).

De leefgebieden van het Vliegend hert zijn voldoende bekend. Op basis van het nieuw op te stellen beschermingsplan Vliegend hert zullen we met u bespreken welke maatregelen noodzakelijk zijn om de soort in stand te houden.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 3: Handhavingstaken

Het college zal de gevraagde handhavingstaken uitvoeren daar waar dit tot onze bevoegdheden behoort. Wel wordt ook hier de kanttekening gemaakt dat dit dient te gebeuren met inachtneming van de bestaande ambtelijke capaciteit en budgetten. Indien uw college van oordeel is dat op basis van de in het plan genoemde handhavingsprioriteiten aanvullende c.q. een meer intensievere vorm van handhaving noodzakelijk is, is een dergelijke verwachting binnen de beschikbare financiële kaders niet reëel.

Antwoord:

Op dit moment worden er geen aanvullende en meer handhavingsactiviteiten voor het gebied Natura 2000 Geuldal verwacht.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4: Vergunning

Het college zal na de definitieve vaststelling van het Natura 2000-plan, daar waar dit mogelijk is en tot onze bevoegdheden behoort, rekening houden met de vrijstellingsregels en -voorwaarden.

Antwoord:

N.v.t.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

8. De gemeente Meerssen

Vraag 1: Algemeen

Naar het oordeel van het college valt niet uit te sluiten dat het plan (en mogelijk ook de thans opgenomen maatregelen) in gewijzigde vorm wordt vastgesteld. Hoewel het college een positieve grondhouding aanneemt ten aanzien van de voorgestelde maatregelen, valt (mede hierdoor) de exacte strekking c.q. reikwijdte van de voorgestelde maatregelen op dit moment onvoldoende te overzien om daar op voorhand mee in te kunnen stemmen. Daarbij merkt het college in algemene zin op, dat onduidelijk is welke

consequenties aan een eventuele instemming zijn verbonden voor wat betreft eventuele inzet van ambtelijke capaciteit en financiële middelen.

Antwoord:

De opgenomen maatregelen in dit Ontwerp Natura 2000-plan zijn in het voortraject diverse malen afgestemd met diverse terreinbeheerders, belangenorganisaties en gemeenten. De verwachting is niet dat er veel gewijzigd wordt aan de voorgestelde maatregelen als gevolg van de ingediende zienswijzen. Uit deze Nota van antwoord blijkt dat ook. Het klopt dat voor diverse maatregelen de reikwijdte, de exacte strekking nog onvoldoende is te overzien. In de provinciale brief aan uw gemeente is door ons bij diverse maatregelen aangegeven om dit in samenwerking met, onder leiding van de provincie op te pakken. Natuurlijk is daar in het vervolgetraject nadere afstemming nodig over eventuele inzet van ambtelijke capaciteit en financiële middelen van uw gemeente. Dit zal met name in LPLG-kader moeten plaatsvinden.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2a: Specifieke maatregelen, Bermenplan

Bermenplan gericht op en realisatie van verbindingzones, stapstenen en corridors: momenteel worden in Meerssen de voorbereidingen getroffen voor een nieuw beleids- en beheerplan. Het bermenbeheer wordt hierin mee genomen. Onduidelijk is wat de wensen/voorkeuren zijn van de provincie ten opzichte van de wijze waarop het bestaande bermenbeheer is ingericht, hoe en op welke locaties deze verbindingzones en corridors (ook voor wat betreft de keuzes en wensen van de provincie) dienen te worden gerealiseerd en welke (financiële) consequenties dit heeft ten aanzien van uitgezette / lopende aanbestedingstrajecten

Antwoord:

In het ontwerp-Natura 2000-beheerplan zijn op een kaart globaal aangeduide verbindinglijnen opgenomen die in belangrijke mate langs bermen liggen. Om de maatregelen ter verbetering van de kwaliteit van deze bermen nader te formuleren heeft de provincie inmiddels opdracht gegeven om een bermenontwikkelplan op te stellen op basis van een kaart die een nadere uitwerking is van voornoemde globale kaart. Voor deze kwaliteitsverbetering door herinrichting van de bermen zijn middelen beschikbaar. De gemeenten worden bij dit plan betrokken en in dat kader zal ook het beheer van de bermen aan de orde komen. Uiteraard zijn de kosten voor het bermbeheer zelf voor de gemeenten.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2b: Specifieke maatregelen, Adviesloket

Medewerking/participatie om te komen tot een adviesloket voor hellinggraslanden: ook hier is op voorhand onduidelijk hoe een dergelijk loket wordt ingericht en welke ambtelijke en financiële inzet daarbij van de colleges wordt gevraagd. Ook uw ambtenaren konden daar in het genoemde overleg nog geen volledige duidelijkheid over verstrekken.

Antwoord:

Bij nader inzien stellen wij geen adviesloket in. Er is gebleken dat er andere mogelijkheden zijn om 1 op 1 advies te verstrekken aan particuliere eigenaren die hellingsschraallanden in eigendom en beheer hebben.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2c: Specifieke maatregelen, Veiligheid hoogwater

Mede als gevolg van de hoogwater ervaring in juli 2021 vragen wij ook aandacht voor 'water als ordenend principe' in de Natura 2000-gebieden. De gestelde maatregelen in het beheerplan moeten ons inziens passen binnen de aanpassingen die nu en in de toekomst noodzakelijk zijn in verband met de verandering van het klimaat.

Antwoord:

In hoofdstuk 2.4.9. Wateroverlast/klimaatadaptie staat opgenomen dat landelijk is afgesproken dat Nederland in 2050 klimaat adaptief is ingericht. Concrete maatregelen worden door het waterschap gebiedsgericht uitgewerkt en er wordt samen met het waterschap de Limburgse Integrale Wateraanpak (LIWA) ontwikkeld. Per gebied wordt onderzocht de huidige en de gewenste (grond)-waterpeilen, de waterkwaliteit en de ecologie. Het veranderde klimaat is hier een belangrijke factor. In hoofdstuk 2.4.4 LIWA wordt aangegeven dat in de verkenning nadrukkelijk is gezocht naar maatregelen die zo goed bijdragen aan alle opgaven, zoals het verminderen van droogte, wateroverlast, klimaatadaptie, waterkwaliteit en natuur.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 3: Handhavingstaken

Het college zal de gevraagde handhavingstaken uitvoeren daar waar dit tot onze bevoegdheden behoort. Wel wordt ook hier de kanttekening gemaakt dat dit dient te gebeuren met inachtneming van de bestaande ambtelijke capaciteit en budgetten. Indien uw college van oordeel is dat op basis van de in het plan genoemde handhavingsprioriteiten aanvullende c.q. een meer intensievere vorm van handhaving noodzakelijk is, is een dergelijke verwachting binnen de beschikbare financiële kaders niet reëel.

Antwoord:

Op dit moment worden er geen aanvullende handhavingsactiviteiten voor het gebied Natura 2000 Geuldal verwacht.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4: Vergunningsregelingen in het Natura 2000-plan

Het college zal na de definitieve vaststelling van het Natura 2000-plan, daar waar dit mogelijk is en tot onze bevoegdheden behoort, rekening houden met de vrijstellingsregels en –voorwaarden.

Antwoord:

N.v.t.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

9. De gemeente Gulpen-Wittem

Vraag 1: Algemeen

Naar het oordeel van het college valt niet uit te sluiten dat het plan (en mogelijk ook de thans opgenomen maatregelen) in gewijzigde vorm wordt vastgesteld. Hoewel het college een positieve grondhouding aanneemt ten aanzien van de voorgestelde maatregelen, valt (mede hierdoor) de exacte strekking c.q. reikwijdte van de voorgestelde maatregelen op dit moment onvoldoende te overzien om daar op voorhand mee in te kunnen stemmen. Daarbij merkt het college in algemene zin op, dat onduidelijk is welke consequenties aan een eventuele instemming zijn verbonden voor wat betreft eventuele inzet van ambtelijke capaciteit en financiële middelen.

Antwoord:

De opgenomen maatregelen in dit Ontwerp Natura 2000-plan zijn in het voortraject diverse malen afgestemd met diverse terreinbeheerders, belangenorganisaties en gemeenten. De verwachting is niet dat er veel gewijzigd wordt aan de voorgestelde maatregelen als gevolg van de ingediende zienswijzen. Uit deze Nota van antwoord blijkt dat ook. Het klopt dat voor diverse maatregelen de reikwijdte, de exacte strekking nog onvoldoende is te overzien. In de provinciale brief aan uw gemeente is door ons bij diverse maatregelen aangegeven om dit in samenwerking met, onder leiding van de provincie op te pakken. Natuurlijk is daar in het vervoltraject nadere afstemming nodig over eventuele inzet van ambtelijke capaciteit en financiële middelen van uw gemeente. Dit vervoltraject zal in LPLG-kader plaats moeten

vinden.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2a: Specifieke maatregelen, Bermenplan:

Bermenplan gericht op en realisatie van verbindingzones, stapstenen en corridors: momenteel is in Gulpen de voorbereiding bezig van de aanbesteding van het bermenbeheer. Onduidelijk is wat de wensen/voorkeuren zijn van de provincie ten opzichte van de wijze waarop het bestaande bermenbeheer is ingericht, hoe en op welke locaties deze verbindingzones en corridors (ook voor wat betreft de keuzes en wensen van de provincie) dienen te worden gerealiseerd en welke (financiële) consequenties dit heeft ten aanzien van uitgezette/lopende aanbestedingstrajecten. Werkzaamheden die passen binnen onze reguliere beheer en budget zullen we zoveel mogelijk meenemen.

Antwoord:

In het ontwerp-Natura 2000-beheerplan zijn op een kaart globaal aangeduide verbindinglijnen opgenomen die in belangrijke mate langs bermen liggen. Om de maatregelen ter verbetering van de kwaliteit van deze bermen nader te formuleren heeft de provincie inmiddels opdracht gegeven om een bermenontwikkelplan op te stellen op basis van een kaart die een nadere uitwerking is van voornoemde globale kaart. Voor deze kwaliteitsverbetering door herinrichting van de bermen zijn middelen beschikbaar. De gemeenten worden bij dit plan betrokken en in dat kader zal ook het beheer van de bermen aan de orde komen. Uiteraard zijn de kosten voor het bermbeheer zelf voor de gemeenten.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2b: Specifieke maatregelen, Adviesloket:

Medewerking/participatie om te komen tot een adviesloket voor helling graslanden: ook hier is op voorhand onduidelijk hoe een dergelijk loket wordt ingericht en welke ambtelijke en financiële inzet daarbij van de colleges wordt gevraagd. Ook uw ambtenaren konden daar in het genoemde overleg nog geen volledige duidelijkheid over verstrekken.

Antwoord:

Bij nader inzien stellen wij geen adviesloket in. Er is gebleken dat er andere mogelijkheden zijn om 1 op 1 advies te verstrekken aan particuliere eigenaren die hellingschraallanden in eigendom en beheer hebben.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 2c: Specifieke maatregelen, Vliegend hert:

Ten aanzien van de voor deze soort (Vliegend hert) voorgestelde maatregelen, wordt overwogen dat ook hier onduidelijk is waar en in welke aard en omvang deze maatregelen dienen te worden uitgevoerd, en dientengevolge wat voor consequenties hieraan verbonden zijn. Maatregelen die wij kunnen nemen in regulier beheer en met reguliere budgetten proberen we zoveel als mogelijk mee te nemen. Voor wat betreft de voorgestelde structurele aanplant van eikenbomen wordt opgemerkt dat het college jaarlijks veel tijd besteedt aan de bestrijding van de eikenprocessierups. In die zin wordt het structureel aanplanten van eikenbomen misschien wel onwenselijk geacht, althans daar waar knelpunten kunnen ontstaan met andere functies.

Antwoord:

Op basis van het nieuw op te stellen beschermingsplan Vliegend hert zullen we met u bespreken welke maatregelen noodzakelijk zijn om de soort in stand te houden.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 3: Handhavingstaken

Het college zal de gevraagde handhavingstaken uitvoeren daar waar dit tot onze bevoegdheden behoort. Wel wordt ook hier de kanttekening gemaakt dat dit dient te gebeuren met inachtneming van de bestaande ambtelijke capaciteit en budgetten. Indien uw college van oordeel is dat op basis van de in het plan genoemde handhavingsprioriteiten aanvullende c.q. een meer intensievere vorm van handhaving noodzakelijk is, is een dergelijke verwachting binnen de beschikbare financiële kaders niet reëel.

Antwoord:

Op dit moment worden er geen aanvullende handhavingsactiviteiten voor het gebied Natura 2000 Geuldal verwacht.

Conclusie:

Plantekst is niet gewijzigd.

Vraag 4: Vergunningsregelingen in het Natura 2000-plan

Het college zal na de definitieve vaststelling van het Natura 2000-plan, daar waar dit mogelijk is en tot onze bevoegdheden behoort, rekening houden met de vrijstellingsregels en –voorwaarden.

Antwoord:

N.v.t.

Conclusie:
Plantekst is niet gewijzigd.

10. De gemeente Eijsden-Margraten

Vraag 1: Stemt het college van de gemeente Eijsden - Margraten in met de uitvoering van de in het ontwerpplan opgenomen maatregelen. Eveneens zullen wij de gevraagde handhavingstaken uitvoeren, daar waar het tot de bevoegdheid van de gemeente behoort. Bij uitvoering van werkzaamheden en bij de vergunningsaanvragen zullen we rekening houden met deze vrijstellingsregels en - voorwaarden

Antwoord:
N.v.t.

Conclusie:
Plantekst is niet gewijzigd.

Deel D: Ambtelijke wijzigingen

Er zijn enkele tekstuele wijzigingen doorgevoerd in het Natura 2000-plan. Deze zijn ter verduidelijking, ter actualisering van de bestaande teksten zonder het wijzigen van de inhoud van het plan. Verder zijn er de volgende ambtelijke wijzigingen doorgevoerd t.o.v. Ontwerp Natura 2000-plan Geuldal.

Hoofdrapport:

- *Voorwoord* is aangepast aangezien er een nieuwe gedeputeerde is voor natuur in de provincie;
- Hoofdstuk 2.2.6. *Aanpak Stikstofdepositie* is geactualiseerd n.a.v. landelijke en provinciale ontwikkel- en planprocessen;
- Er is een nieuwe paragraaf (2.2.7) opgenomen betreffende het *Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)* dat in 2022 van start is gegaan;
- In 2.3.4 is de tekst geactualiseerd op basis van het Limburgs Natuurprogramma 2023-2030;
- In 2.3.6 is de tekst geactualiseerd naar het nieuwe, vigerende Faunabeheerplan 2020-2026;
- In 2.3.7 is de tekst betreffende de uitvoering geactualiseerd;
- In 2.4.1 is het provinciale waterbeleid op basis van het provinciaal Waterprogramma Limburg 2022-2027 en het Waterbeheerplan van het Waterschap Limburg 2022-2027 geactualiseerd;
- Hoofdstuk 2.4.10 *Grondwaterkwaliteit* is toegevoegd over derogatie en het 7^e actieprogramma Nitratrichtlijn 2022-2025;
- Hoofdstuk 6.2 *Kosten Natura 2000-plan* is aangepast n.a.v. aanvullende nog niet opgenomen begrote onderzoeken;
- In hoofdstuk 7.5 *Resultaten toetsing huidig gebruik Geuldal*, hoofdstuk 7.5.2 *Landbouw* en in hoofdstuk 7.6 *Samenvatting toetsing huidig gebruik* is de tekst voor bemesten en beweiden aangepast n.a.v. uitspraak van de Raad van State van 12 oktober 2022.

Kernrapport:

- *Voorwoord* is aangepast aangezien er een nieuwe gedeputeerde is voor natuur in de provincie;
- Hoofdstuk 2.2 *Nationaal beleid* onderdeel *Voormalige PAS* geactualiseerd vanwege de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering en het nieuwe natuurprogramma;
- Hoofdstuk 2.2 *Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)* toegevoegd;
- Hoofdstuk 2.3 *Provinciaal beleid*, het *Limburgs natuurprogramma 2023-2030 voor mens en dier en Natuurbeheerplan/Subsidiestelsel Natuur en Landschap* toegevoegd;
- Hoofdstuk 2.4 *Samenhang met stikstofaanpak en andere beleidsontwikkelingen* is geactualiseerd vanwege de diverse relevante ontwikkel- en planprocessen die er provinciaal en landelijk lopen;
- Hoofdstuk 2.5 *Waterbeleid* geactualiseerd op basis van het provinciaal Waterprogramma Limburg 2022-2027 en het Waterbeheerplan van het Waterschap Limburg 2022-2027

- Hoofdstuk 6.1 *Kosten Natura 2000-plan* is aangepast n.a.v. aanvullende nog niet opgenomen begrote onderzoeken.
- In hoofdstuk 7.5 *Resultaten toetsing huidig gebruik Geudal* is de tekst voor bemesten en beweiden aangepast n.a.v. uitspraak van de Raad van State van 12 oktober 2022.

Deel E: Overzicht inspraak- en bestuurlijke reacties

Ingekomen datum	Ingediend door	Registratienummer	Plangebied
<i>Inspraak</i>			
23-12-2021	De Vereniging Natuurmonumenten	216510	Geuldal
20-12-2021	LLTB	215426	Geuldal
20-12-2021	Bosgroep Zuid	214699	Geuldal
19-1-2022	Staatsbosbeheer	223279	Geuldal
3-1-2022	Molenstichting Limburg	216722	Geuldal
3-1-2022	Het Limburgs Landschap	217074	Geuldal
4-1-2022	Particulier 1	217078	Geuldal
3-1-2022	Stichting de Rotswoning	217521	Geuldal
18-1-2022	SOK	223414	Geuldal
5-1-2022	Particulier 2	217742	Geuldal
4-1-2022	Bedrijf 1	218591	Geuldal
2-3-2022	Gemeente Valkenburg aan de Geul	240657	Geuldal
<i>Bestuurlijke reactie</i>			
5-1-2022	Stichting het Limburgs Landschap	219211	Geuldal
18-5-2022	De Vereniging Natuurmonumenten	276096	Geuldal
28-3-2022	Gemeente Eijsden-Margraten	251599	Geuldal
11-3-2022	Natuurrijk Limburg	244232	Geuldal
4-5-2022	Gemeente Voerendaal	268866	Geuldal
1-7-2022	Waterschap Limburg	298640	Geuldal
6-7-2022	Gemeente Meerssen	300943	Geuldal

13-7-2022	Gemeente Vaals	304867	Geuldal
22-7-2022	Gemeente Valkenburg aan de Geul	310457	Geuldal
5-8-2022	Gemeente Gulpen-Wittem	317586.	Geuldal